

دولی

خالق رشید

دولتی

داد آستا نونو مجموعه

خالق رشید

۱۳ ۶۷

دولتی	:	د کتاب نوم
خالق رشید	:	لیکوال
د افغانستان د لیکوالو انجمن	:	مخبرونکی
۱۰۹	:	نمره
۲۰۰۰ ټوکه	:	تیراژ
پاری	:	مهتم
۱۳۶۷	:	کال
مولوتایپ «دولتی مطبعه»	:	د چاپ محای

کتابخانه دولتی طبع و نشر ج. د. ا.
موسسه سرکاری کتابخانه ملی
قیمت: ۴۰ تومان

دالی

«پریشانہ افکار و» ته!

فهرست

الف	مریزه	- ۱
۱	داو هسکو نهیز	- ۲
۱۰	لو او لور	- ۳
۲۷	گورو به چی خدای مده گوی	- ۴
۳۹	شسنی سری	- ۵
۴۸	نری رانغ	- ۶
۵۹	نه هله او نه دله	- ۷
۷۳	درانه خوبونه	- ۸
۷۷	سری مری	- ۹
۸۵	پوچتنه	- ۱۰
۹۳	دخوشالیو به زو و کی	- ۱۱
۹۹	انخور	- ۱۲
۱۰۳	دولی	- ۱۳

ددغو داستانو نو یوه لنډه ارزونه

ښایسته ډیر کلونه وشول چی خالق رشید لیک لیکنی ته متی را
ننارلی او په خپل ټول واک وخواک یی د قلم واگی را ټینگی کړی ،
کله یی دشعر په لنډه تنګه ورشوکی مخغلو ی را مخغلو ی او کله یی هم
دلته داستان په یو څه ارت ډگر کی علمی غږنی او پلټنی یی خــولا
څه کړی څه کړی ، همدغه پر له پسې او نه متو مانیدونکی کړ اوونه
او هاندو هڅی دی چی ددغه علمی لیکوال از میشتونه ورځ پر ورځ
پغوی او ډیری پر لوری گامونه پسی کړ ندی کوی .

دا کومه نا ځای او هیښنده پیښه نه ده چی خپل لومړی داستان
غوند اوډی او د چاپ لپاره یی وړاندی کوی دایی پوره دلس کان زیار
پیږه ده او هغه هم د لیکوالی له دروخیلونو (ژانرو) څخه ده یوه دا ، او
دا چی ولی یی دغه خپل تر نورو دوو مخکی را میدان ته کړ ، بیا هم
زموږ دخوان لیکوال د ژور څیر او لید وړه ووره لاسوند دی . دی په

څرولو سترگو وینی چی ان سبا پر شعری غونډونو ډیر زور اچول شوی
 او د استانی هیڅو ته پاملرنه خورا لږه ده . د اسی هم نه چی گڼی د
 چاپونې او خپرونې مخنیوی یی کړی ، بلکه په آرو پر تلایز ډول یی
 د زیر ندو یا نوهم کمی دی . که نه ده هم کولای شول ، دلس کلنو داستا-
 نو نو پر خای پنځلس کلن شعرو نه را مخ ته کړی او په همدغه یوه
 غونډه سره له هغو ټولو « ناظمانو » څخه میدان یوسی چی داڅو کاله یی
 دا انقلاب له پښو پیرزو پور له پسې شو خود فتره له چاپه را ایستلی دی . دا چی
 دهنو په باره (حق الزحمه) یی خپل جیبونه ډک کړی دی ، بڼایی دومره ستره
 گناه نه وی مگر دا گناه به یی هیڅوک ونه بښی چی هسی خوشی یی پری
 د کتاب پلورنځیو خړی (قفسی) ډکی کړی او د رښتینو ادبی او علمی
 کتابو نو خایو نه یی پری نیولی دی .

خانق رشید د همدغه اکر په پام کی نیولوسره سم د لاسه پر شعرونو
 در نه تیره کیمبوه او دغه خو داستا نونه یی سره په یوه غونډه کی را
 غونډه کړل . که څه هم بڼایی ونه شی کړای ، په دغه غونډه سره په پښتو
 داستان لیکنه کی دیو مخیزی سیالۍ جوگه شی مگر باور دی چی تر
 ډیر و شعری غونډونو بڼه یی هر کلی او انگاز په بڼه وی - لږ تر لږه
 خو به پر پلورنځیو باندی تروته نه وی او یا هم داړوندی خپرنندوی
 ځانگی په یو مخیزه تاوان .

د څرگندونې ژبڼه یی خوږه ، ټکه ، روانه او معیاری ده
 د ټپو لیزۍ لیکنۍ کسره پښتو لیکلار په چوکاټ کی دننه یی
 دخپل غسز نیوال گر دود له سوچه ویی پانگی ، گړنو ، متلونو او
 بدلو څخه هم کار اخیستی او په دی توگه یی په ژب ښکلا پیزه جوله کی
 د «خو» خای دومره نه لیدل کیږی . که له دغه پلوه یی کومی تیروتنی
 هم کړی وی ، زما له سپارښتنی او لارښوونی سره سم یی پری تر چاپ

مځه نوی کتنه و کړه همدا رنگه دنننی اړخ یی هغومره چسی پوه
 ادبی زیږنده له تاریخی ژورنالستی او نورو ورځنیو لیکنو څخه
 توپیری، تر وسمی وسمی په پام کی نیوای دی. انځوریز پرداز
 او تخیل یی په زړه پوری او عاطفی خوا یی پیاوړی ده. په دی توگه د
 منځپانگی (محتوا) اندیز او ټولنیز اړمان او پیغام په لیردونه کسی
 پیاوړه پیر بریالی بریسی. د مضمون له پلوه یی دولس واړه داسې نونه
 پر یوه یوازینی چورلیخ (محور) راچورلی چی هغه د محکوا کی (فیوډالی)
 ناخوالی، یا په بله وینا د محکوال او کړیاخان او نوکر تر منځ نه
 پخلا کیدونکی اړیکو نه دی. دغه ځوان لیکوال به خپلو انځورونو کی
 د خپلو ټولنی هغه ترڅه واقعونه په پوره ژور او ریالیستیکه لیدلځول
 او په دا که کړی دی چی له بده مرغه تراوسه د افغان ولس د ټولن-
 وټیز (اجتماعی - اقتصادی) جوړښت ټاکنه بیلټیا او ځانگړې ځانگړل کیری
 داچی ولی د خپلی ټولنی پر همدا یوراز اړیکو نو بسیا پاتی شوی او
 پانگوالی چلندونو ته یی پاملرنه نه ده کړی، پدایي «کلیوالی وړکښی»
 یی هر ذهن وروان باندی دومره ژور منډو نه پری ایښی وی چی را
 وروسته «پاری ځلمینه» یی پیڅی هیره کړی او پانگوالی ناخوالو ته یی
 هڅو هڅ پام شوی نه دی. دی یوازی په دی گرم نه دی، زموږ د ټولو
 شاعرانو او داستان لیکونکو هڅه د محکوا کی خواته زیاته ده او نه
 شی کولای، ځان تری را وښو کوی، که یی څه هم دا انتقادی اوله
 د ټولنوال ریالیزم په لید توگه و انځوری او د ټولو پر مختلفو اړیکو
 (مناسباتو) پری پری اړین (حتمی) ویشی. دلیل یی دادی چی زموږ ادبی
 فرهنگ او فرهنگیان لازیا تره د «منځنیو پیریو» له نادودو سره لاس
 وگرهوان دی، نه یوازی زموږ پاڅه ټنگی لیکوال چی نه ځوان هغه هم
 که څه هم په ښار کی را لوی شوی دی، کورنی او ټبرنی اړیکی

لاله کليوالی يا به بيله و پنهانله فيودالی ژوند سره هماغسی تيشک باقی
دی اولاله سور و پلار اونور و کورنی مشرانو سره يو خای هغه تولی
زادودی اوناخوالی په سیده توگه زغلی اوسهی، نوښکار، ده، له تولو
هانده و غو سره سره بیا هم نه شی کولای، له اړوند زاره «فيودالی»
اوان «مخفيودالی» تر هک مخه خا ن پخشو کړی اود نویو پرمختللیو
تولیزو اړیکو په اړه پېچر نویسی لثم راواخلی، دلته پښتني فولکلور هم
په یخه نمدی او پوره واکمنی لری.

خالق رشید دیوه ژمن اونوی انقلابی نری لید خاوند په توگه پېر
دی پوره ایمان لری چی زموږ فيودالی ضد ملی اودیموکراتیک انقلاب
به د «ناپانگوالی ودی لاره» په اړه (انتخاب) نوی راټوکېدی
پانگوالی دیوه لنډ او ژر تیریدونکی لیږد پېر (وره گذار) په توگه په
همداسی «ملی رنگ» کی تر شا پریږدی او تر نا پخلاکیدونکو پاتکیزو
اړه پېچونو په پی ونه غځوی. له دی کبله ورته همدا فيودالی ضد جگړه
بنسټیزه او اړینه بریښېدلې او خپله فلمی توره پی هم په خا نگرې توگه
همدی جگړې لپاره تیره کړې او په کار ده همداسی بی تروروستی بری
پوری توره هم تیره وساتې، داچی انتی امپریالستی جگړه ورته لاپه مخ
کی ده او پوره پوه پړی چی دا جگړه بی له هغی بلی سره نه شلیدونکی
اړیکې لری نو پایی بل داستان هـ دلته پی په پام کی نیولی وی.

«دلوالور» په داستان کی پی که څه هم دواړو ډولو پاتکیزو اړه پېچونوته
لږ ویر خای ورکړی اودهغوضد جگړې بله بی هم پکې راغلای ده مگر د
«کرگر» او «کارگر» تر منځ بی کومه برید لیکه را کښلی نه ده او
دواړه چنکیالان پی بیا هم د هماغه یوه کرگر او پنهیا کر پاتکي استازی
«خان» په وړاندی درولی دی. همداراز کوم دردوونکی ناتارونه چی

به هیواد کی له انقلاب راهیسی ددواړو باتکیز وجگړو په ترڅ کی د امپریال-
 لستی لخوا کړنو په سر مته پوښځوی دی په هیش کوم داستان کی پکار نه شوی
 نه دی. رښه بدلېداستان تخنیکي اړخونه او اړونده تروسی وسی سمبال کړی
 د پېښو په څرگندولو نه کی له وړېنده لاندو نه کار اخیستی، له خپلو مخا نگر وورمونو
 ورسندنو او پایلویو (نتیجه گرېو) څخه، بی ډډه کړی ده اولنده داچی هغه
 څه چی په ده اړه نه لری لوستونکی ته پی پری ایښی دی. د علایت آروهر نسپ پی
 ترد پر مخا په له پاره نه دی غورځولی. د چا پیر یال انځور نه پکی څه ناڅه
 په سترگو لگی دموخه، ارمان او پیغام پی پوره پوره روښانه دی. که
 څه هم په یوه نیم داستان لکه «داوښکونیز» هغه کی دهوتی پراختیا نه هم
 لوستونکی ته پریودی او خپله پازه پی هلووېچ نه گڼی که نه په کاروه
 هراچولی غوټه په خپلو گ تو پرایزی اودرومانیتستانو، اکثریتستانو-
 لستیا نو اوداسی نورو انتی ریا لستیا نو غونډی خپل لوستونکی هم داسی
 نااسیده او نهیل پری نه پودی.

د «انځور» داستان پی دلې داستان قاکلی کچه او مخا نگر تیا نه
 لری، بلکی یوی داستانی ادانی (طرحی) ته ډیر ورته دی او داچی
 لیکونکی لومړی همدغه نوم دتول غوند لپاره امر لی و، هیش اړخ
 به، ورسره نه لکاوو نو زما په سلاپی پر «دولی» واړاوه. د «دولی»
 داستان نه یوازی له تخنیکي پلوه د «خو» ټکی نه لری چی لاهه قولیزه
 توگه پکی جمل او سنجها مکه په ریښتینی دیالکتیکی مانا بوله بله او بدل
 شوی اورو مانیکه خوابی پ زړه پوری ده اودچا خبره دتول داستانی
 هوند «حسن ختام» گڼل کیدای شی.

او په دی هیله چی دهغه انځور لی تراژیدی گانی دی نور زموږ له
 کړیدلی قولانی بو مخیزه کچه وکړی اونوری انځورنی ته هیش اړتیا پیدا نه

شی، مخملی خبری لنهوم او د دغو بشکلو او زړه را کپړو نکو داستانونو
لیکوال د محلا ندي را تاونکی غوښتنه کوم .

پوها ند دوکتور مجاور احمد زیار

د ۱۳۶۵ د کب دوه ویشتمه

داوېنکو نيز

... او بيا سهار شو سپينه رڼا بيا هري خواته خوره شوه . په کلي کور کې کړپې شو چا نه منځونه کړي و او څوک له کور و نود چې نې پر لور روان ووله يوه يوه کوره نري نري لوگي پورته کيده هو ! چايونه و خورل شول .

لمر يوه نيزه د غره له سره خپله ډولې پورته کړي و او د خوښۍ په حال کې يې دا وږده سفر نيولې زيات و چې دخان نوکر بيا د پخوا په شان دغمی دې ته نيغ نيغ و دريد او دا ناره يې و رو کړه چې : غميه رز را ووځه حواله مې را وړي ده !

غمی لا ویده و ، خود و واس کلانه خورې پا غيدلې وه دننه يې په خونه کې څه کار کاوه چې دنوکر چيغه يې لکه ټکه تر غوړ و تيره شوه له چيغې سره سمه راغله او نوکر ته يې تر دې سرور و پوست وېپ لیده چې نوکر لکه د ټينگي ليندي غشی ددې په خو له کې ولاړدی نو لځکه يې په خواره ژبه و رته و ويل غمی خو ویده دي .

نوکر په دي خبره نور هم په پرغز شو او په تونده ژبه يې ورته

و ويل :

خو نمرگی ، چی ویده دی سردی و خوری زدی را پورته کړه .
 زانی دنو کرله تروو او ترخو خبر و سره سره ورغله ، په خوب
 وید غمی بی و بندو راوه چی سترگی بی دغې و ولی نوزانی ورته
 وویل چی : وروره . نو کر کا کلا بیا راغلی او وایی چی غمی را پورته
 کړه . غمی چی داخبره و اوریده نو ژر ژری سترگی و مېلې له لڅایه
 را ولاړ شو وای وای بی و کړل لاسونه بی و غځول او پېل بی
 پېوته و اچولی ، کله چی له کوره را ووت یو جهان تروی او ترخی
 خبری بی دنو کرله خولی و اوریدی . ده بیا هم سر کارته او سترگی
 سړي اچولی وې دا تروی او ترخی او دا دغی حال زانی هم ولید .
 چی هغه دواړه لال نودې هم دخونی دړه په لځن پسی پوری کړه .
 او په دغورځ بی آن ترما بنام پوری دغمی په بېلانه کی اوښکی
 تویې کړی .

په زانی غمی ډیر گران و . دوی پلا راو موړد ډیر پخوا له لاسه
 ورکړی و ویاځی همدا بوو ورو او خور سره پاتی وو . له یو بل سره
 بی زیاته مینه لرله . زانی به غمی ته هره ورځ ترما بنام پوری دخونی
 په دړه کی سترگی پرلار ناسته وه دورځی پدبی چی دچاله کوره په
 سوال لږ څه تروی را وړی نو ما بنام به چی غمی دخان له کوره کله
 ساره تو کونه راوړل ، داوړه به ورته ولگیدل او و به ئی خوړل .
 بیا به نولې کیناستل په غمی به چه دورځی کوم حالونه تیرو ویو یو
 به زانی ته و وایه تر غو به ویده شول . په هر ډول دا دغمی او زانی
 ژوند و چی داوښکو په میلا بو کی ډوب ډوب کیده .

غمی ډیر کوچنی خان به خپل کارونه په زور ورباندی کول تر هغه وچی
 ځوان نه و نومالونه به بی ورباندی پوول ، خو کله چی ځوان شو نویی

دېزگري کارونوته واپاوه هروخت به يې ورته وی پچیه گوره چی را
لوی می کړی اوس په کارکوه که نه نوسترگی به دی ږندی شی اوزما
ا خلاص به دی به سروو می همدارنگه زا نی هم هغه ښکلی کږچنی وه
دکلی کوچنیانو به پتمکه بلله اوله غمی سره به یی لوی کولی به
غه نه وه خبره خو کله چی لویه شوه او په هرڅه وپوهیده نو دژوند هره
شپبه به یی داوچکوپه سیلابو کی تیروله ما خیر!

غمی اوس ځوان شوی ودهغه په سرکی اوس دځوانی دغرور ښه
له ورايه نشید له نوځکه به کله کله پغی دځان کارته نه ورتلواو
ځان سره هم داخبره پوښتنه شوی وه چی غمی ځوان شتواوسم کار نه کوی
نوځکه به یی کله کله آن د نوکرپواسطه راوست او کار به یی
ورباندي کاوه .

به دغه ورځ هم ځان په غمی پسې نوکررا لېږلی و، نوځکه پسې
سپوږمې ستوغی ورته ووی او د ځان سره یی لکه بندی بوت . ده په
لاره داهم ورته وویل چی د ځان خبرې مته دځان زور دځدای زور
دی هرڅه چی ووايي هغسی کېږی ته به دځوانی په غرورنازېږی خو
داسی گزار به در کړی چی مځکه او آسمان به دی ننداره وکړی .
خو غمی له دی نه وخبر چی ځان نوکر ته پرون داخبره کړی وه چی
کایه ! غمی اوس ځوان شوم کار نه کوی خود دی لپاره چی غمی
کار وکړی یوه لارشته هغه داچی دغمی خور دی ته زوی ته وکړی .
خوپه دی شرط چی زه لنگی در ته وگوم او د بله لنگی را کړی
نوکر همدغه خبره دځان منلی وه نوځکه بی غمی دځان مغي ته نیغ و
ودراوه . دوی داهم ویلی وو چی که غمی زما خبره ونه منی نو بیا به
بی دېرگه سلامشوره کوو .

غمی بی لکه دعرجات عاصی درولی و خان لومړی پښی نرمنی
 او پستی خبری ورسره وکړی . خو کله بی چی دزانی دکوژدی خبره
 ور یاده کړه نویی به ډاگه ورته ووی چی : خان لالا ! زه چی ستا په
 کور کی ماشوم بخوان شوم بسره زما خور د نو کړی نده ، نه خواړم
 چی دگلی زوی زما خور وکړی خان ته چی گلی دانگی ویلی وو او
 ونه شوه نویی دواړه په غمی وروږېد کړه هغه بی دوسره ووايه چی
 آن بی خوده ولويد ، هغه لا پروت وچی خان او گلی هم تری لال
 اودی بی یواځی پریښود غمی بی خنده پروت وچی خان او گلی دمرگ
 سلامشوره داسی وکړه او خان وویل چی :

که چی غمی راپه خود شونو بی دسستی په غرمه کی غره ته بوتو
 پسی ولیږه چی دی لاړ بیاد زاسمو ته زما په امردا ووايه چی غره تمه
 ورپسی ورشی . داسی چی څوک پری ونه پوهیږی . سړئی کړی بیا نوزه
 پوهیږم اودده ځواب . لمرشپه په شپه تودېده خوشمی همغسپی بی خوده په
 سپرو خاور کی پروت وه چا بی دجوړا و څاجور پوښتنه ونه کړه .
 ډیر وخت تیر شو چی غمی وپوړیده راپورته شو یو خرا او بلی خواته بی
 وکتل ، پرته له پوه لاره اوپوه پری نه بی بل څه ترسترگونه شول .

دواړه بی له ناچاری راپورته کړل او په لاس کی بی و نیول . د کلا
 مخی ته راروان وچی نو کرد اغړه ربانندی وکړ : غمی جاننه ! دخان
 خبری چی په مخکه غورځوی نودا حال به دی وی . هله لور او پری خو
 د رسره دی ژر غره ته ولاړ شه او بوتی راوړه . همدغه درته پرده ده که
 خان را ووت بیا په دی ووهی . څه زر لار شه . نوردی له ژونده لاس
 پری منځه . څه ! څه !

ناچار غمی لور په لاس او پری پراوړه به ټکنده غرمه کی دغره پم
 لور روان شو . ده ته د نو کړدی خبری چی « نوردی له ژونده لاس

پرېمښه» هم سودا ور واچوله» په لاره روان و خو کوچنی خورنۍ ددې
ناخوالو سره سره هره شپه په سترگو عکس عکس ليدله .

گرځي وار په وار زياتيده ده د غمې له تورا شهيد لي تندي د تودوخولو
سيلا ونه له يوې خوا اوله سترگوبی داوېشکو پرځای دوينو سيلا بونه
له بای خوارا روان وه سربې کښته اچولي او دخپلو خپليو گردوته يې
کتل پر خفه و په زړه کې يې د نااميدۍ هيلولکه کوچنی ماشوم يوې
اوبلې خواته د ناچاري ټوپونه وهل

په دې نااميدۍ کې ډوب وچې د غره لمنۍ ته راوړسيد . ژرغوني
سترگي يې د غره له هسکواو ټيټو سره وجنگول. هې. هې. خو فرياد ونه يې
په زوره زوره له خولې ويستل. له ځانه سره يې وو يل چې خدايه !
نه پوهيږم. زمادي څه په نصيب کړی دی. ايا زه دې تر ټولو گناهکار بنده
م. کاشکې انسان نه وای تيره وای تيره ددغه لوی غره .

غمي چې د ځانه سره دا خبرې وکړې بيا نو د يوې ډېرې څنگ ته
کښيږاست. لوري يې په ځکه اوپړي يې په لاس کې نيولي و. د ډېرې څنگ
ته يې ډډه ووهله پرې يې هم کښيود. ده دمه کولو ته ځان جوړ کړی وه
خود ځان له لاسه وهلي پر هارونه يې په درد شول .

له يوې خوا دا نري، نري درد واوله بلې خوا نې د فکرزانگو په خپل
غمجن ټال کې زنگاوه چې د خوب څپې ور باندي رامستي شوي او غمجن
ضی ئې ویده کړه

غمي ویده ودمخ له زېږې. تختي نه يې د نااميدۍ يو جهان هيلی پکار يدي.
نري خر خريې پورته کيده. بې پروا په مست خوب ویده وچې دنوکر دواړه
زلمي زامن يې مخي ته ودرېدل دوی داسره جوړه کړې وه چې غمي بايد
داسې مړ کړو چې يو څاڅکی وينه يې هم توی نشي . نو ځکه يې دواړو

دېمې پر مخ غاډوړ و اچاوه ترستونې يې ونيوو، چې راوېښ شو ترڅاډر لا ندی
 یی سترگې و هړولې پرته له تیاری او شکنجې نه په بل څه ونه پوهیده
 هر غومره چینی چی د خفکې په حال د کړی و کړی - خو نه شو . او په
 دی هم نه پوهیده چی زما گناه څه ده پرته له یوې خبرې چی (مخ یی
 لوڅ نه شی) نور ئی هېڅ دم وانه وریدل خوچی په نااشنا توگه حق
 ته ځان تسلیم اود گرانې زباني سترگې یې د پیکاه په اړسان لاری
 ته پاتې شوی .

لور و لو یدو نو کر زامن هم ولاړل . هر څه په دغه نارودیر
 خفه وو . لمر دغه ورځ د څو بڼه ډک زړه د غره له شوکې نه پنا کړ .
 تر مخ او سترگو یې د سپینې رڼا پر ځای تپه تپا وه را پورته شوه .
 شین اسمان یې تو ر کړ او له دیر غمه یې سپین داغونه پرېښودل . توله دنیا یې
 تپه تیاره کړه ، خو دغسې مخ یې همغسې سپین پرېښود . غمې داشپه
 په دی تو رو تپه وکی تپه کړه . دنو کر زامنو ټول هغه څه کړی
 وو ځان ته بیان کړل خو د ده زړه لا ورته ډک و نو ځکه به یې ویل :
 چی خیر زما زور به نور هم ور معلوم شی . یو ځل یې د غم شپې تیری
 شی ، خور به یې د کلی زوی ته په یې نکاح کړم اود بله لنگې به زه کسې واخلم
 بیا به مې زړه ښه پری بیخ شی . مگر دغسې چورت هم نه و اوس یې
 دده لور او پری ورا چولی وو او په آرام زړه د تور و تیر و ښځ کسې
 پروت و .

د سبا ولولې بیا لور په لور خوری شوی . د کلی خلک و ښو ریدل څوک
 له ښځو ته پورته شول او څوک د بوټی را وړلو په خاطر د هره په
 خواروان شو خو ځان نه لما ښځه ته پورته شو او نه په بوټی را وړلو
 خبر و . د لمر زیربڼی ورا نگی بیا د غم په جهان کی خوری شوی ډیر

ځانک غره په په بو توپسی تللی وو . خو هغه لځای ته چی شمی پکې په
نا خوا لې او نا لخوا نی سرگ وژل شوی وو . یو اخی شیر گل تللی و
هغه ناڅاپه دغنی توری ډیری خواته یوسړی ولیدلگر و بی نه پېژانده
ډیری ناری بی ور کړی وی چی او سر په لمر ختلی یا غیزه خو هغه
کوم لخوا ب نه ور کا وه .

نا چار شواو نږدی ورته راغی په خیر خیر بی ورته وکتل و بی
پېژانده چی داخو همی ی غمی ...

وی بی بود راوه خو په هغه کی سا نه وه هغه لا پرون په نا لخوا نی
سره وژل شوی وو . شیر گل غمی هغه ی بریشود زر کلمی ته راغلی په کلمی
پې پته گډه کړه خان او نور کلمیوال بی دغمی په سرگ خبر کړل ټول
حق حیران شول او نه پوهیدل چی غمی خوار په چا وژل وی . نه پوهیدل
خو یواخی خان دا خبره وکړه چی ماراویا بلې پلا په وهلی وی په هر ډول
کلمیوال را ټول شول . لمر د غره له سره یو څه جگ شوی واولکه دپرون
په خیر دغم تعبیر تری کیده . ټول کلمیوال دخان په خبره دمار وهلی
همی سرته ودریدل یوی او بلې خواته ئی واراوه خود غمی په بدن
کوم زخم نه پکړا ریده نو ځکه په یوه یوه سړی هم دا خبره وکړه چی غمی
مارا چ چلی دی . خو هغه ....

خوار کی غمی بی له غره نه په اکت کلمی ته غو نه مندر وروا و
کلمیوال بی په پریو لو او کفن کړو لو بوخت وو چی د لخوا سرگ
غمی د سرگ خبر د هغه زانی ته ورسید درانی خوله پېگا . راهمی
د غمی را تپکه ته سترگی په لاره وی هر شیبه به یی دهمی د خپلیو
کسین کسین ترغو ډ کیده خو لخوا نه گت غمی به خپلی غپلی په
کوړکی و نه ایستلی . ورو خولای زانی لوغی بهی خبری کړ بون

اوسر تور سردخوا امرگ غمی کت ته کشینامته پیری ناری سوری ئی گران
غمی ته وو هلی خود بخوانمرگ او غریب غمی هغه پخوانی مینه دگرانی
سره نه وه. نوڅکه یی هغی گران خور ته پترگی هم ور پورته نه کړی.
سرتی یی په نارو سورو لگیاوه په هیڅ نه پوهیده چی داڅه وایی خوبواخی
به یی هره شیبه داریاد سره دا خبره ترخوله راو تلل چس: کاشکی خان د
خپل نازولی زوی سرتی هم داسی کینی.

کاشکی دده نازولی زوی داسی په کت په ناڅاپی توگه راوړل شی
پیا به دنور و دنازو لویه ژوندلندی نه هی. زما دزړه سرد گل
غوندی بخوان وروخودی راپر کړولی ای ظالمه؟ ولی؟

په ناڅوالی مرگ وژل شوی غمی دتورو خاور و بندی شو په قبری
لوړه چنډه و درول شوه. سوردسمال یی لکه دآزادی لاری دشهید په هوا
کی ور پید. خو ناپیادی زانی همغسی دقبر ملنکه شوه نوڅکه دخان شوم
ارمان چی د هغه په خاطر یی یوانسان قربانی کړسرتی ونه رسید. که څه
هم دده فکر کاوه چی نن یا سبا به زانی د غمی قبر پر پردی او کای ته به را
شی. خو هغه نوره کلی ته جوړه رانه غله هغه اوس دصحرایو کی شوی وه
هغه به دورخی ټوله رخ د غمی په قبر د فکر و نو په سندر سی لا هو وده
فکرو به یی کاوه چی غم به یی څنگه او په څه ډول وژای وی. له تورو
سترگونه یی داویشکوسیلابو نه روان وو دشی له خوا به یی هم غسی دویر
ناری ترخوله وتلی هر کلی ته به چی ورغله دخپل ځونمرگ ورو حالو نه
او ترخی خاطر یی خلکو ته ویای او په هر جومات او زیارت کی به یی
دخان دظالم او ناروا څخه د خلاصون په یادلا سونه پورته کول.

ناپیادی زانی دهمی په قبر کلونه تیر کړل. دایشکوسیلابو نه به یی لکه
دوچ شوی سندر مرغلری په خاور او ایرو کی پنا کیده لی دهغی دیشکی

مخ رنگ بالکل تغییر و کړ. دخوا نی پسرلی یی پاری ونه ورسره
کوله نو مخکله هغی خوانی زانی نه چی تیر ژو ندیی دخانانو سره په اخ
اودب کی تیر شود فکر زانگو جوړه شوه کلی په کلی کور په کور به
گرزیده. خوداسی حال ته راو رسیده چی لیونی شوه په هېڅ نه پوهیده
نه بی شپه کتله ونه ورځ په هره خوا به چی لاره هغه به یی مخه شوه.

زانی لیونی شوه. هرڅه تری پاتی شول. نه یی دگران غمی هغه د
دخواری ورځی چی دی به یادولی په یادوی اونه یی پیداخان ظالم په یاد
په چوماتونو اوزیاړتو نوکی لا سوله پورته کړل.

ننګه ننګه به رواندوه. په یوه پښه کی به یی کومه زړه خپلی بڼه کاریده
خود بلې پښې خپلی به یی یاسند ته اچولی وه او یا په بل کوم ځای تری پاتی
وه چا به چی زاره کال ورکړل نووا به یی غوښتل کوم ځای چی به
په ک لیوکی جوړو هغه به یی غیری کړ. نه به په سرو پوهیده اونه گرمی.
په دغه شان خوږه ژوندیی دزمانی په ناخوالیواو حیرانیو تیراوه. په
کوچینوالی، خوانی او لېونو بدوی وړوحو لونیو کی وخوریده
په کلی کوراو ولس کی لیونی زانی دښځو په هېڅ کی پراوگر خیده او
متل شوه څو په پای کی د ژوند پراخ چا پیر یال ورباندی راتنګ شواود
ننګندن وروستی گړی یی په پردی جو مات کی د.

په ظالمه !!! په ظالمه

په آه او فریاد سره پای ته ورسیده.

کابل -- ۱۳۵۶

لوا اولور

دغنمو لاوننه لانه ووکله شوی پولی . پولی غنم لاشنه اوخینی بیا
تک زهر لکه طلایی لیشتی یوی او بلی نخواته سره او پتل اور او پتل .
دخینوهغو لکمکو غنموچی او بهیم لوی وی به تن او سجا کی به دلوا اولاره
لاره غار له داوری دشبو او ورخو تودو وگر میو نور هم ورخ پدورخ پخول .
دپتی منخ او یا غنلهی ته به چی غولکور نوردی شول نو غنم به دغرمی
تاوده لمر داسی سره پورول تا به فکر کاوه چی دغنمو وی یو هر بل مین
شوی او یو بل سره بشکوی او یا به داسی زو به تر غوره کیده چی تا به ویل
دغنمو به منخ کی دوچی مار کله شوی اوروان دی .

دلوا اولور شیی او ورخی وی . دپتی به دوکان به ادپشو لرونو وار نه
و . پدورخ کی به به سو و تیره کیدل او پ سو به بیانوی ورته را و پل
کیدل او هر یو به به دلرونو له را و پ لوسره دا خبره هم پتی ته کوله .
گوره کریم جا نه چی زما کار دیر ضروری دی لکه چی غنم می لیر
او به کپی زه باید هغه زرت زره لو کیم خدای مود دی لوا اولاره شخه به
خیر خلاص کپی . داد هوا گرمی اوداز سو لوا اولور ، دیره گرانه ده

دادول یوه دوی خبری لا نوری د پښ په دوکان کی نه وی شوی چی
جمال اکا هم خپل لرونه د بنی کریم جان مخی ته و اچول او دهنوداچولو
سره سم یی دا خبره ترخولی راووت چی :
شه ووايم ، چاته ! داڅه حال دی اوڅه کار ونه دی چی مسو بی پسر
خان باندي وینو !

د پښ په دکان کی ټول خلک د جمال اکا په دی خبره سره و بیوریدل
او دواړه یی دا پوښتنه تر یو کړه چی :

شه شوی چی بیا دی غز پور ته شوی دی ؟ دمخ خولای یی د لنگوتی په
شملي سره وچولی او دایی له خبری څخه هم له ورايه بریښدله چی گواکی
خورا خوریدلی دی څوڅله یی چی خولی پاکی کړی نو کښه ست او
دا خبره یی خپل کلیوال کا کوچان ته ترخولی ووتله :

لواو لور به ملانوره هم راغبرگه کړی خویو اتلی غنم به هم زه
کورته یونه سم ځکه چی د خان ددو تیرو کلونو سره هم را باندي پانی
دی . نه پوهیږم اوس چی لوهم ندی کله شوی هر ورځ را لېوی چی غنم
دی دلوشوی زری وریبه چی بیای وری تویری .

کا کوچان چی د جمال اکا خبره واوریده نو دسمت یی ورتو وویل
چی : څنگه یی کوی یی چاره سوځه ده اوس به یی گالو زه هم تردی غم لاندی یم
فکر کوم چی زه به هم له خپلی ځمکی کومه دانه داو لادونو خولی ته
وروانه چوم . ځکه چی خان اوس دا خبره ترغوړه راتیروی اوراته
وایی چی گواکی خورا ځوانی خومی در سره کړی ده .

جمال اکا او کا کوچان دواړه هغه بزگران وو چی د خان دپور
پدقی ددوی پراوړو باندي پروت وو . هغوی دواړه د پیرو وروماشو مانو
پلرونه هم وو . کله به چی دوی یو کال فصل دزړه په وینو ورساوه او

در منډ به یی په څه خواړه یوسره تیار کړ. نو بیا به ددی پر ځای چی دوی
 کوم انډی غنم خپلو کورو ته یوسی یواځی ځان به دد رسنده په سر
 د اځوانی ورسره وکړه چی له خرو اړو نو څخه به بی کله یو چا رک او
 کله یومند (دایک) په نامه جمال اکا ته ورکړل. کله کله به دا هم
 کیده چی په جمال اکا به یی در منډه په سر څومنه غنم په دوه چنده بیه.
 ځان له هغو هغو څخه چی ده ټول کال د زړه ویني ور ته وځوړل سی
 خر څول او هغه به بی بیا کور ته وړل.

د کریم جان د پش په دکان کی هم خبری کیدنی او هم یی د شاگردانو
 د څټکونو در بهار د دکان فضاله شوره او زوړه ډکه کړی وه.

په تیره بیا به چی بنی والا شاگرد په خپلی بنی ته زور ور کړ نو خبره
 به نه اوریدل کیده ټولو خپل لرونه په وار سره ایښی وو، خو د جمال
 اکا وار لا تر اوسه ډیر لری و. داسی بریښیده چی د بیا سپین له لمانځه
 به وروسته وار ورشی

جمال اکا به د کریم جان پش د کانه ته همیشه راته اوله خلکو
 سره به یی له یوی اوبلی خوا خبری کولی په نورو ورځو کی به یی کار
 هم نه درلود څه شیبه به راځی لږ به کښیناست بیا به بیرته روان شو،
 پدی ورځ یی په رښتیا هم لرونه له ځان سره راوړی وو.

کریم جان به همیشه داسی خبری ورته کولی چی هغه به دده په
 کټه وی خوده به بیا هم هغو ته په سر سړی ډول کتل نو ځکه چی کله دده
 وار راځی نو کریم جان چی دده پخوانی انډیوال هم وده لرونه یی ور
 وهور ځول او دا خبره یی ورته وکړه.

داده کاله کبیری چی زه تاته خوشی کار کوم. خواری ته کوی
 فصل ته رسوی. د زړه ویني ته خوری لرونه په ساتیره کوی او سره غنم

چی پنه تيار کړی بيا يی خان صاحب ته تسايحوی ،هر بانی وکړه . که دی نورڅه دوسه نکيری داخو ورته ووايه چي لرونه خودرته پيدا کړی ترڅو دده لپاره دده د سود غنم لوکړی ، نه دی وژنی ، دکار کولو وسایل خو ترينه وغواړه ما لوره کړی چي دخان دپاره زما څخه خير ونه ويني زه او خان يو بل پنه چيژنو .

جمال اکا کہ ہر غم مرہ ورتہ وویل چپی خیر داخل ہم کار راتہ
و کہہ خو کریم جان دیوہ کار گر بہ تو کہہ دد خبرہ ونہ منلہ نو حکمہ
جمال اکاد کریم جان لہ لاسہ قتل لاس بیرتہ ستیری اوستومانہ دکور
پر لور لہ پخو لرونو سرہ روان شو .

کورتہ لاند وورسیدلی چی گل غوتہ واورپی پد لارہ کی داخبر دورتہ ویکہ :

«پلاره اد خان ناظر بيادا احوال در ته را ليدلى چى غنم دى دلوشوى
با يه ژر تر ژره هغه لو كړى» جمال اكا چى دا خبر واورېده نور هم سره مينم
وځورېده نو ځكه يې خپلې ميرمنې ته دا خبره وكړه چى (زه دانه ورسره
منم چى) ژبره زما او او لك يې د ملا ورته ورته ووايه چى نه دومره څه
لرم چى لرونه ور با ندى تيره كړم او نه دومره روپى لرم چى نوى لرونه ور
با ندى واخلم. كړيمو پېش هم ځواب را كړ ځكه چى څو كلن پور وړى يې
پم بله دا چى غنم زما دى. زړه مې چى هر كله يې اړ كوم لو به يې كړم اوس
خو نه لور لرم او نه پيسې چى نوى لرونه ور با ندى واخلم، د جمال اكا
ميرمنې هم دخان په كور كې د خدمتكارى په توگه كار كا وه نو ځكه دخان
كور له هرې خبرې خبرېده.

دوی دزی و رنجی بی دجمال اکا خبره په زړه کی وساتله خواخوږدا هم
د خدسان له ویلو په عذاب شوه . نو ځکه بی دجمال اکا خبری گټه
نخچي ده ویلی وو خان دده ته په کور کی وویلی .

دخان دزړه ټټا کي دجمال اکال داه په اور باندی خورا وسولې چی
 ددی سوځیدو سره سم یی ترهر څخه دښخه دجمال اکا سیرمن له خپله کوزه
 لخوا ب کړه او دایی ورتنه وویل چی: «نور نو باید زموږ له کوره زموږ
 نه پاتی ږوی او نور شیان یونه سی ځکه موږ یی سپوته اچو و خوتا سوته
 نه تر تاسو خو...» هوخان داکار وکړ دغه سیرمن یی د کوره وشړله
 هغی به کار توی وړخی دخان سره کار کاوه غږ کد په یی ورتنه موشانه
 واړه به یی و ته کرارول او کله کله به یی دخان شینکی اس هم پتی ته
 ږوه او هلته به لکه نو کړیوال ورتنه ناستدوه به هغه ورځ به چی داصحرا
 ته تللی وه او یا به یی کومه ورځ له جمال اکا سره سرسته کوله نو بیایي
 پنبلس کلنه لور گل غوتیو دخان کړه تله او هلته به یی دمور پر ځای کار
 کاوه. نو لځکه د هغی هم نیم عمر دخان په چوپړ کي تیر شو.

جمال اکا همدا پوه نور درلوده زمان خوبه یی نه وو. خوا اولادونه
 یی چی تر گل غوتیو دمخه پیدا شوی و. هغوی یو هم نه وویاتی او بږه شری و
 یو زوی یی چی اتلس کلن شو هغه هم دخان په مزدوری کي مړ شو د هغه
 دمرگ قصه یواځی او یواځی دا وه چی دخان دمالو نر له پاره بی داور و
 ونوله بیا خوشڅخه پټی را اچولی. چی ناڅاپه څو کاله دمخه له پناخ څخه را
 ولوید او لخوا نمرگ شو. جمال اکا اودده سیرمن بیا هم ځان ته په دغه
 مرگ داتسلی وړ کوله چی داد خدای امر دی. او موږ په مټر گو منلی
 او بس

خان جمال اکا ته خورا اږه قهر و خوقبریه دغه حال کي هیڅ مانا
 درلوده لځکه له یوی خوا غنم تو بیدل اوله بلی خوا خبره سره لوییده نو لځکه
 خان د جمال اکا په هکله نوی دتښگی دامو نه خواره کړل هغه په دی
 پوه و چی جمال اکا چا لمسولس دی هغه په خپله داسی کار نه

کوی دخانی به ز به کئی داور تیریده چی کریمو حتمی بیامحمد جمالی
 ترغور ورتو کړی دی اوله تور وخوا نانو خټه بی هم دا خبری اوویدلی
 چی خانان ظاهرانی دی خو بیا هم دوی به دخیلو بزگرانو لپاره دکلو
 کولو وسایل تیار کړی. خان بدي اوس هم پټیمانه ووچی دجمال اکا
 میرمن له کوره شړلې ده. ده ژر به جمال اکا راوغوښت او په خوشحالی
 سره یی دهنه هر کلي وکړ دهنه میرمن یی هم بیرته دپخوا په شان کور
 ته را پرېښوده اوان داچی په سکر سره یی بشپنه هم تری وغوښته.

جمال اکا ته یی خودانی لورونه ورکړل. له پوی او بلې خوا یی
 غه نوری باتی هم ورتو کړی نو ځکه یی جمال اکا بیاد لو کولو په شوق
 راوست او په لوبی پیل وکړ. جمال اکا ټول دری جریبه پټی در لوده خو
 له هغه یی هم داغو کاله دخان لپاره خدلاس ته نه ورتل. کال په کال به
 دخان دسود له کبله چی جمال اکا به په پټی کی غه خواړی وکړه هغه به
 بیرته دخان کړتلنه له بلې خوا جمال اکا یو سرو، کمپیری هغه سر شوی
 وای نور نودی خپلوان یی هم نه درلودل چی دهنه د میراث دعوی یی کړی
 وی نو ځکه جمال اکا هغو دری جریبه پټی ته هم خان سترگی نیولې
 وی هغه چی جمال اکا ته یی دښکې جالوته خورول نو هیله یی هم داده
 شیان وو یو داچی دری جریبه ځمکه تر لاسه کړی او بل داچی دجمال اکا
 لور گل غوتو چریبیا ران به یی یوو وت او بل ننوت خپل و راره ته
 وکړی. بدغه خپلوی کیدای شی نور هم په دانه زړه د جمال اکا میراث
 ترگونه ولاندي کړی. خان دانه سره تړاو کړی وه چی جمال اکا خو پرته
 له هغه هېڅ څوک نودی خپلوان نه لری یوه گلی غوتو دده هغه به هم دده
 د کور ښځه شی.

د جمال اکا او میرمنی خوږی پرته له هغه هم د عمر نیمه شپه لنډه پاتی په نن
 اوسبا کی هغه دواړه له منځه تلونکي . دی دخان د تګماری هلی لڅلی پیل
 شوی غور وځی بی پر له پسې جمال اکا ته گلي باهي وکړی خو جمال اکا
 پری نه پوهیده ان داچی هره ورځ به یی مزدورانو ته امر کاوه چی
 د جمال اکا سره باید ترماز دیگره پوری لوو کړی چی دا کار به مزدورانو
 له جمال اکا سره کاوه هنوی هم حیران وو چی خان څنګه داسی
 مهر پانده شوی چی له غریبا نوسره موسته کوی مګر هنوی نه منله ځکه بی
 وبل چی . .

نه تر کاسی لاندی نهم کاسه ده .

جمال اکا د سپین زړه غښتن وده دخا نا نو اولوبو لمکو والود ظلمونو
 خبری بی اوریدلی وی خولیدلی بی خورا لږوی ځکه په ده بی تر اوسه
 یوازی دا ظلم کړی وچی خود به بی ځینی ووړ . خود خان اوسر دعوی بی لا
 تر اوسه نه وه لیدلی په نوروی بی دا ډول ظلمونه اوریدلی وو خولیدلی
 ویی نه و او په دی هم نه پوهیده چی د غوږ ظالمانو دا ډیری لمکی په څه ډول
 او څنګه تر لاسه کړی او ځینی ور پاندي اچولی دی . د جمال اکا فکر
 په څو ورځو کی سره واوښت کریم جان پښ ته بی هم د چا په لاس احوال
 لیدلی وو چی گواکی (پرته له چرګه به هم سباشی) تاخونا ځوانی را
 سره وکړه خو ما ته خدای په ښه تمامه کړه . خان نه یواځی داچی لرونه
 بی را کړل ، دادی سوکال بی ټول لوهم راسره وکړ .

دادی له لواو لور څخه هم خلاص شوم خو ستاله دکان څخه نا امیده
 وتل به می هیر نه شی . کریم جان پښ منځ کی له منځ کی دا اوریدلی و
 چی خان د خدای په نامه د جمال اکا لونه کوی . هغه خبر و چی خان
 غوازی گل هوتو لڅل و راره ته وکړی نو ځکه بی یواځی د جمال اکا په
 محواب کی داغو خبری ور لږ لی وی چی :

بیا هم در ته واهم چی زما بدتل ستا په خیر پای ته وسپری . پله
داچی پیر پام کومونه غولپیری چی تر کاسی لاندی نوم کاسه ده خانان
دخدای په خاطر له چاسره مرسته نه کوی هنوی دخدای تر نامه لاندی
دخدای مخلوق خوروی .

هنوی له خدایه پیر لری دی او ری دلی می دی چی گل غوتودر غنچه
غوازی خو گوره چی دا کار په ژوند کی ونه کړی هغی ژوند به پوهی
زندانی ژوند شی مخکه هغه را تلونکی لری اوته سپا پله ورځ له سپینه
می . زده خبری وسنه که غه هم زه پش پادیروم خو غیر ما خاندان او ملکان
پیر په پیژندلی دی . دظلم کار قامی پی زما دسره ککړه کی یوه پوهه
کانی گر په گر پیدلی دی .

که چیری ته گل غوتو خان ته ور کړی نو را تلونکی لو اولور
په پیازه اوته زما په دوکان خبری سره کوو او پس جمال اکاد کریم
جان خواب هسی لکه د ناحق سپاهی حواله تر سره کړ او پاک پی ور
باندی رانه ووړ کله به چی ما زده کړی داوله خوا غنچه را واخلو و توتخان
به هم دده په لور نری ور روان شو اوله نیمایی لاری غنچه په دواړه د
کلی به خوا چکری را روان وو . کلیوا او به چی دواړه پوځای ولیدل نو
په غپلو منځو کی بهی دا خبره سره کوله چی خان کا کا خو به جمالی
را روان کړی هومره خویش او خوشال دی خودی سره به پی ویل چی
یو بل خان خیالی گل غوتو تر لاسه کړی بیا خرگنده ده چی خان
والله که جمال اکاد نوم هم واخلی دغه له همدو ک ژوند به پی نور هم په
خوار پوځی مخکه که دی خپله لور خان قدور کړی نوده به درحمان پایا
دا شعر چی «نشی د خانا نو ملنگا نو سره کلی» له پاده ایستلی وی . خیر -
دخان دتگی پیری او جمال اکاد سادده کی پای په ریختیا هم لکه غنچه

چی ویل کیدل هغسی شو. جمال اکا گل غو توچی د کلی تر تو لو بکلی
 پیغله وه دخان وراره ته ورکړه که څه هم د میرمن یی خوښه نه وه خو د
 میرمنی خوښی ته یی هم ونه کتل او په خپل سربې دغم په دعاله خان مړه
 لاسونه پورته کړل پیغله گل غو تو خو په خان هم خبره نه وه او نه یی د افکر
 کولای شو چی باید څوک وکړم. او یاسی پلار چاته ورکړی یم له
 هغی څخه د ټولنی د ناوړو دودو نوله مخی هیڅکله داپوښتنه نه کیده
 یوازی به هغه د یوی پاکسی او معصومی پیغلی به توگه ددود اود
 ستور له مخی دپلار کړوړوته لکه دپنجرې مرغی مترگی په لاره وه نه
 چا په ښوکی پوښتنه تری کوله او په نه بدو کی نوځکه ئی پلار په ظالمانه
 توگه ناخبره ورکړ. گل غو تو دخان وراره وکړه څه موده لاندوه
 تیره شوی چی دهغی دواده بندو پست وتړل شو. دهغی دواده ولور یواځی
 پنځه دیرش زره افغانی منل شوی وی. چی له هغه څخه یسی اووه -
 ویشت زرم روپی په هغه پور کی چی د جمال اکا او خان تر منځ وی
 مجرا شوی اوله اتوزرو څخه بی هم څلور زره پدی نامه چی ماخوستا
 مړه داڅو کاله پنه معامله کړی باید راهبر دی.

چی له ټول ولور څخه یواځی څلور زره روپی د جمال اکا لاس ته
 ورغلی خوده بیا هم پدی دزړه تسلی کوله چی خیرد خان مړه می خپلوی
 شوه بلکه داچی هغوی (خانان) خوزماحق نه خوری او نه یی خوړلی
 دی.

دولور روپی یی چی په خپل پور (سود) کی رانه گرځولی داخوددی
 مانا نه لری چی گواکی دوی به زماحق خوړلی وی خو خبره داسی
 نه وه بلکه له همدغی ورځی څخه د جمال اکا دبد مرغیو ورځی پیل
 شوی ځکه چی درمندونه واخستی شول جمال اکا هم لکه څنګه چی به

ویل کیده یوه دانه هم خپل کورته پونه وړه خان د تیرو کلو نو
 اته وېشت زړه روپی هم ورسره مجرا کړی که څه هم ده غوښتل چی دسیر کال
 د حاصل برځای باید نقدی روپی مجرا کړی خو خان دا خبره نه ورسره
 منله او سیر، بی حاصل یی هم تری یووې. جمال اکا څه غله په نقد و
 روپیو واخیستله ده تر نورو کلو سیر کال غله پوځو مننه لیده واخیسته ځکه ده
 ویل چی اوس خوسوړه دوه تنه پوځوا خو کل غرو توراسره وه اوس
 خو هغه هم رانه ولاړه جمال اکا په دغه کال یو غلور بول د لاندی لپار
 هم واخیست چی دورځی له خوابه یی هغه کله یوځای او کله پل ځای
 پوه هر چا به چی جمال اکا ولید نوبه یی دا خبره ورته کوله چی :
 - پاره جمال اکا لکه چی دخانا نو خپلوی په تا هم تاثیر وکړ داپه کلی
 کالی اوداد لاندی پسه ددی خبری پوره شاهدان دی.

جمال اکا به په زړه کی د خانانو د خپلوی په خبره پوځه سره
 وغورځیده خوددی لپاره چی ځانی یی قیر کړ وی نوبه یی یواځی دغه خبره
 کوله چی : نه داسی نده زه غریب سړی یم زمانئ له ځانی او خانانو
 سره څه خبردی چی لاندی می وکړ کوندی وی چی ستاخوله هم په کی
 غوړه شی

دژمی سړی شی روحی یوه به بله پسی بیگا او سبا کیدلی. لا ځیله نه وه
 پیل شوی خو یغنی وه. ځکه چی دځمکی مخ واوری نیولی و. دالومړنی کال
 وچی جمال اکال په دغه کال له سوداو پور څخه خلاص وو. دالومړنی
 کال وچی جمال اکالا ندی کړی و. دالومړنی کال وچی دده د
 ژمی ازغ پوره و. او دالومړی کال وچی ده خوار کی دخان سره
 په یوه مترخان دودی خوړلی وه خوددی ټولو سره سره یی میرمن
 دژمی له سره ناروغه وه هر شمه به ترسهاره هغی ته لکه نوکر یوال

سرښت فانت واولکه شمې په شان به تر سبا پورې دهغې د درد دهرې
 څرېکې سره ویلي ویلي کیده . له یوې خوا یې که میرمن ناروغه وه
 غوږله بلې خوا جمال اکا هم نږدې وچې له بې خو به ایوانې شی . شپه او
 ورځ یې د میرمنې سره سرگردانه وه دشپې خوب خوږی نه و دورځی له
 له خوا به یې پسی کله کله کوم کایوال د میرمنې پوښتنې ته راضی
 نه وهغه به که زړه او که پښه چې فانت به ونه په هغو خوشیو کې به
 جمال اکا ترکه پټه کړه چې دا به دده د ټول شواړو زخوب شو .

دوه درې ځلې یې د خان کره په گل غوتو پسی سړی ورواړه چې
 که خان مهر پانده شي او یو یې دڅو ورځو له پاره راپر یو دی ترڅو یې
 څو ورځې یې له ناروغې مور سره پوځای تیری اودهغې خدمت وکړي
 مخکې چې جمال اکا خسروا سړی دی خو د خان وراړه پیغام
 پرته له دې چې گل غوتو یې دسور په ناروغې خبره کړې رالېو لې وچې
 « زمان د میرمنې (گل غوتو) خولو مړې غل ټکه (سروار) ستاسو
 کور ته نه دی تیر کړې ددی لپاره چې خپلوان موږ ته تسانی را نه
 کړي او خبرې را پسی ونه کړي نو هیله من یو چې نور
 دورورستی ځل اپاره په گل غوتو پسی څو رک را ونه لېوې . مخکې داکار
 زموږ لپاره لوی بهرور دی موږ دانه شو قیلولای . »

جمال اکا پوهام په دې خبرو کې چورت نه واده . مخکې به یې له خان
 سره داهم و ماته اوو به یې ویل چې به وایې بلید سروار خو یې
 تیر کړې وای .

خو کله به چې ډیر تا ارامه شواو د میرمنې ناروغی ته به یې وکتل نو
 ډیر به غږه شواو دا به یې په فکر کې وروگرځیده . (نشی دخا تا نو ملنگا نو
 سره کلي)

سترگی به پی لکه دهر دیسی مسافر په څیر له او بڼکو راډ کی او
غمجنی اوستکی به پی په زړی ږیره دنا امیدی گریوان ته کرار کرار
راوانی شوی .

په ریښتیا هم مخکه هغه سوځی چی اور ور با ندی پلوی . دخان
په کور کسی هیش خبره نه وه خود جمال اکا میرمن له دوو میاشتو
ناروغی وروسته مړه شوه هغی دمرگ ترور وستی سلگی پوری دخپلی
ورنوم په ماگو سلگو کی یاداوه مگر دهنی لورته داهم چاونه ویل چی
گواکی مسور دی ناروغه ده . ځکه هغه دخان په درنو منگو لوکی
راگیره شوی وه و دخانی په حرسرای کی دیوه بندی په شان اوسیده .
د باندی خوبی د وتلو حق نه درلود . چی له مور څخه یی خبره وای او د نه
پرته دخان او خانانو څخه بل څوک نه سواي ننو تلای . نو ځکه د مور له
مرگه څخه خبره نه شوه .

د جمال اکا میرمن مړه شوه . جمال اکایی په تش میدان پریښود .
څو ورځی یی چی د میرمنی له مرگ څخه تبری شوی نودلور د لیدو لپاره
دخان کره لار . کله یی چی له لور سره روغبړ کاو نو پته یی د پخوا په
شان نه پریښیده بلکه ډیر بدلون پکی راغلی و کله چی گل غوتود مور
پوښته تر کوی له چی گواکی ولی دی له خان سره رانه وسته د جمال اکا
په زړه کی د هغه خوار کی دردیدلی تاو تم نه شو نو ځکه یی په چیغو چیغو
کی دا خبره وکړه چی : مسور دی نوره نه راځی نوره دا بد لپاره ستاد دیدن
په ارمان لاره . هوستا په ارمان . د لیدو په ارمان .

چی ددغی خبری سره سم د پلار او لور د غم نارو حرم سرای و نیواو په
شور بی تول خبر شول . د جمال اکا په ژوند په دده پسی خبری پیل شوی ځکه
چی کلیوا لوبه یی هم ځای ځای دا خبره کوله . څوک چی له خپل لمځی

غنچه بهی اوبه دی غزوی نوحال بهی دجمال اکاوی. خوجمال اکا
 بهام دتولی خبری د تقدیر د کتاب لکینی شمیرلی اودا خبره بی به خواب
 کی ورته کوله چی: هو به تقدیر کی به می داراته لیکل شوی وی هوا
 به جمان اکا به چی به ژوند کی هره سختی راغله نوده به بهام
 تقدیر ته اچوله او تقدیر دده لپاره لویه تسلی وه ده ته به چی خان او دهنه
 کورنی دسری به ستر که هم نه کتل نو به به بی هم ویل
 نه میب می خپل دی.

یا به که چا پوخته ور غنچه و کره چی:
 ستایی له خان سره غه؟
 ولی دی لورور کره؟
 نوبه بی به کراره ژ به ورته و ویل چی:
 دلور قلم به می خدای ورسره وهلی و.

خوکله کله به بی چی له خان سره فکر کاوه نوحان به بی سلامت
 باله اوبه دی به پوهیده چی. خان خووغو لو لم به مکر او چل بی لور
 راغنه و کره.

هغه اوس خانان به پیژندلی وواوبه دی هم پوه و چی. خانان خپله
 به و کړی دبل چا پروانه لری مخکه د هغو اول وی خواخیری نه وی او که
 اخیری وی نو داسی وی لکه دجمال اکا و نور وغریبانو سره چی تل بی
 لور به طبقه محرووی اوبه داسی نا خوالو چی دوی به ژوند نه وی لېدلی
 اخته کوی. دژمی سړی شهی ورخی تیری شوی د پسرلی شپی ورخی له
 خوشالو سره یوه به بله پسی بیگا اوسیا کیدلی دهوا غنچه دهوس او
 خوشی احساس کیده ددپتو او غرونو غنچه د گلونو ښکلی بوی راته. خوله
 دغه ښکلی بوی غنچه جمال اکا ته دغم اوبه مرغی بوی راته مخکه تو لو

خلکو خوبی کولی کارونه بی کول خو جمال اکاله دی تولا لاس په سر شوی و. تولا بزگرانو په خپلو مخکو کی کارونه کول خو جمال اکا سر کال له دی تولا څخه ناخبره و او هغه پخوانی مینه بی له کښت او کار سره بالکل شکیدلی وه .

د پسرلی دوهمه میاشت وه چی جمال اکاته بی یسوه کلیموال د او بو دوار خبره کړی وه چی گواکی داو بو وار دی په پلانی ورځ دی په نورو کالو به جمال اکا د هر چا سره لاس او گریوان و. مخکه ده دخپلو او بو یوه شیبه هم له چا سره نه مرسته کوله او هم پرته له دی چی بل چا په بی اړ او به ونه لیده. ولی پها په بی هغه ته هم د سره سپوری او ستوفی و کړی چی هغه به بی هم له دی کاره بیزاره کړ او تولا به دا هم ویل چی:

جمال اکا د پریص کوی نه بو هیرو چی دی بی د چا لپاره دا نا بو ده د پره وی.

هغه نه یواځی داچی سر بی له کښت او کار سره مینه نه وه بلکی داو بو ویالی هم بل چا ورته پاکی کړی وی.

یوه نیکمرغی بی چی بله په برخه شوی وهغه داو ده چی ده د سر کال غنم په منی کی کړلی وو. شنه غنم بی په پتو کی په مستی سره ترسترگو کیدل د ټول کلی په شنه کښت کی دده کښت نوم گتلی و.

ټول کلیموال بی ورته حیران وو چی مخکه ئی نه سمه کړل کیسوی او نه سر کال چا سره ورکړدی اښکته داسی په مستی سره په پتو کی ولاړدی په تخینو نورو غریبو بزگرانو به بی دده غنم ولیدل نودده په بی پروای به خندا ورغله . نو مخکه بی یوه او بل ته سره ویل چی .

موچی پښی اولاس پکی چاودی چاودی کړل پها هم زموږ کښتونه د جمال اکاله کښت سره میالی نشی کولای دهر پتی غنم بی گوره غوړه په مستی کی ټوب دی او په څه خیال سره اوړی او رااوړی. خو روستی خبره به ددوی داو ده چی ویل به بی:

خداي ورگري، خداي دى روزي کړي.

د جمال اکلا په دى ټولو بيا هم چووت نه و خراب او نه يې نوره
پروا کوله لمحکه دى اوس پوه شوى و چې نه زوى لرم ونه نور خپلوان
کېت به غه کړم پرېږده چې دهوا مرغان يې وخورى.

خود دى سره سره يې بيا هم خپله لمحکه خپل کليو او غوږو ته په
دهقاني ورکړه چې په دهه کار دده نور هم لاس له کارو باره به سر
شول. د خان سره يې هم خپلوى خرابه شوه لمحکه هغوى هم دى ته اوس
سترگي په لاره و و چې اکا مړشى او لمحکه يې دوى تر لاسه کړي. په
دى سبب يې يو مخلى له خپل کور مخه نا اميده او بينوا راشولى هم
و.، لور خويى له همنى ورځې چې واده شوه بيا د خان له دروازي
د باندې ونه وتله هغه لکه د قفس مرغى اوس بندى شوه. د خانانو د
ژوند شان او شوکت ظلم او زور زياتى پاى تل د غريبو محورول او
او خوارول دى. د دوى دى حرم سرای ته به چې پېغله ناوې شوه
نو بيا به چې يازمه شوه او يا به مړه شوه خلکوپه ليدله، پرته له هغه
خويى به هيڅ ډول نه شوه ليدلاى دا لمحکه چې د خانانو مقام تسه
سپکاوى و.

هو سپکوالى!!

بيا د لوړولو اشي ورځې رانږدې شوى جمال اکلا په همدغو ورځو کې
د بې پروايي له دنيا نه د نا روغى دنيا ته لويديلى و. هغه اوس په
يوازي کوټه کې يواځې د ناروغۍ په بستر کې پروت و.

دکلى خلک به هم کله يو يو او کله دوه دوه پوښتنې ته ور تلل
دوى او نور شيان يې اوس کليوالو په هارپه اخيستي وو. خان او
دهغه کورنۍ خو پري خبر هم نه وو. ډير خلک به يې پوښتنې ته را تلل

چی په دی ډله کي کریم جان پش هم کارونه پرېښی وو او دده پوښتنی ته راغی کله چی دجمال اکا په کریم جان سترگی ولگېدی نو هغه ته د هغه پخوانی دتیر کال خبری ور یادی شوی لکه چی . ویل یی وو :
 « بیا هم در ته وایم چی ز ما بد ستا په خیر دی . پام کوه چی پان و نه هولوی لکه د کاسی لاندی نوم کاسه ده . خانان دخدای له پاره د چا سره مرسته نه کوی هغوی دخدای تر نامه لاندی دخدای مخلوق محرووی اور یدلی سی دی چی خان گل غوتو در هغه غواړی خو کوره پام کوه چی دا کار په ژوند کی غونه کړی لکه دهغی ژوند به د زندانی ژوند شی له بلی خوا هغه را تلونکی لری او ته به سبا بله ورځ له منځه ځی . زما خبری ومنه که هغه هم زه پښ یادیوم . خو ز ما عزم او اراده زما تر هغه لاندی پخه شوی دی . زه یو کار گریم .. ما خانان او ملکان ښه پیژندلی دی دظلم او زور کار ناسی یی زما دسر په ککره کی یوه یوه دکانی کرښه گرځیدلی دی که چیری زما ونه منی او گل غوتو خان ته ور کړی نو بیا به په را پیدا شوو بد مرغیو زه او ته به را تلونکی لو او لور خبری کوو .

جمال اکا ډیر ناروغ و هغه یوازی په چغو چغو رنځور و سترگو کتل او له خولی یی پرته له در د من زگیروی بل څه نه را وتل . نو لکه دکریم جان سره دښه او بد خبری ونه کړی خو په دی پوه و چی کریم جان رښتیا هم دی دخپلی طبقی با له نه دخان او د هغه د طبقی هغه پوه و چی

زموږ نا خبری او بی اتفاقی دهغوی عمر نور هم اوږدوی او موږ له دغه برخلیک سره نور هم لاس او گریوان کوی . هغه دپو کار گر په توگه له دهقان سره خپلی اړیکی پوښللی نو لکه یی جمال اکا ته تیر کال پورتنی خبر کړی وی .

په هر ډول دلو اولور شپې ورځې وی چې دجمال اکا ناروغی هم
 ډیره تیزه شوه. دده دینه کښت لونه ګله شوی و چې دی په ډیر غمجن
 حال کې مړ شو. او هر څه تری په ناامیدی کې پاتی شول دهنه خپلوان
 نه وو. پرته له کریم جان څخه نور دده دومره یاران هم نه وو. نو ځکه
 جمال اکا دده په لاس خاورو ته وسپارل شو. خودده ارمان دا و چې
 دجمال اکا څخه دسړکال غنم ټول دده کور ته راتلل پاتی شول او دسړ
 کال لخوا لوری یې په خپل زړه ونه کړ. نو ځکه به یې په آه و فریاد سیه
 ویل.

هو! چې خانان واکمن شی نو کارګر او بزګر به دواړه دلو اولور
 په نامراد ارمان مری ترڅو چې سره یو شی.

هو کی. یو!

غزنی - ۱۳۵۶

گورو به چی خدای خه کوی

پوره دوه کاله کیدل چی شاپو ترور به دوو زامنو کو نده استه
وه. دیره زرمهم نه وه. چی گراکی چاهه نه غوښته ډیرو خلکو یی پلارته
سرکبی وکړی ترڅو داراضی کړی. خوداچی ددی په زړه کی د هوس
هویتی پوترپله کلکی وی. نوبه یی تل پلارته ویل:

- پلار جانده. دا کار زه نه کوم. دخلکو به خبر وپسی مه گرځه. زه شکر
دوه پخوان پخوان زامن لرم. څه خدای به من په کمه وی. هو، که تاته چاد
روپیو و غده درکړی وی. داهیله دی هم له زړه وباسه پوخل چی دزما
ولور واخیسته هغه د بس دی.

خو پلار به یی په دغه خبره ډیر به قهر شو. او چی ښه به یی ووهله نو
بیا به یی له کوره روان شو. غوځلی یی د شاپو ترور سورهم په دی ښه
تکولی وه چی گواکی داخوته توشوی (لمسوی) په داسی حال کی چی
هغه خوار کی به دی قبولو خبره هم نه وه. نو ځکه به یی ویل:

شاڀو وڙه نه ده چي زه هغه توشه کړم هغه پوهيږي او کار يې
 د مېستان اکاڅخه به چي کوم پېښ ږيري پوښتنه وکړه چي دا ور حال دڅنگه
 کړ، ولي يې چاته نه ور کوي؟ نوده به په ډيره چټکه ژبه ورته وويل. - نه
 پوهيږم چي څنگه به شي هر ځل چي ورځم نو يو ځل خپل زور وړيايم، گورو به
 چي خداي څه کوي .

کليوال سپين ږيري به چي د مېستان اکاسره هم فکر و، نو به يې ورته
 ويل :

- ډير ښه کار کوي - څو ځله چي دا کار وکړي پخپله به درته ووايي
 چي ... زما سپر مدي ، ده به هم خواب وکړ او خبره به يې په دې پای ته
 ورسوله چي : .

- هو پوهيږم . زه هم دا فکر کوم چي سپامي به قوم کي ونه شرموي .
 يو داسي څوک يې بايد وکړي چه هم د نامه خاوندوي او هم پسي ولري تر
 غويي ماته په واور کي راکړي . شاڀو ترور ددي توب او بادود سره سره
 د پلار خبري ونه منلي . څو کاله ددي خبري لري روانه وه ترڅو د شاڀو
 ترور زامن به راغټ شول او د سور له پاره يې په خواړي پيل وکړ . کله يې چي
 زامن به مخان وپوهيدل نو شاڀو ترور ته هم چا کاږه نه شوای کتلي .

د شاڀو ترور په ټول ژوند کي همدغه شپي ورځي وي . چي ددي
 زامن راځوانان شول کله چي دهغي د مشر زوی (نادر) پچه وخته نو
 کوچني زوی شيروبي هم په خواړي او غريبې پسي بل وطن ته ولاړ ، څه ځمکه
 چي دوي ته له پلاره پاتې و . په هغه يې د ژوند شپي ورځي نه تيريدې .
 نو ځکه له خواړي او غريبې برتله يې بله چاره هم نه درلوده . شيروپه کلي کي
 کليوالی ښوونځي تر دريم ټولگي پوري لوستلی و .

د هغو چی لږ ژوندی پښه و لو گډاره یی کیده څوک په خپلو
کورو کی پاتی شول. څوک په لور و پوو نځیو کی داخل شول او
نځینو نورو په دیني لوستنو پیل و کړ. ترڅو چی لوی لوی ملایان
تری جوړشی او پگری و تری.

خو شیر و خوار کی نه پوو نځی ته لار اونه هم چیری طالب شو
نو ځکه به چی دخپلو همزولو سره ناست و هغوته به یی ویل.

- هی هی غدی کوی پلانی به مدیر صاحب شی. پلانی به مو لوی
صاحب شی خوزه او زما غوندی چی غه نه لری نو همداسی کدوان
به گرخی.

بل همزولی به یی له بلی خوا راغیر کړ چه.

- گله له خپله بخته کوه او دا وایه چی (تسه لاسه ته می دېمن یی)

هو - تش لاس او غریبی خود خدای ورکه کړی.

هغی خواته یوبل ددوی په شان ولاړ و چی ددوی خبری یسی

واو ریډی نویی ورته وو یل.

گوره غریبی ته مه خفه کیږی. هرون ملا صاحب مسئلی کولی او

ویل یی چی پیغمبران ټول غریبان و او غه یی نه در لودل نو ځکه

زه خو په غریبی شکر کاږم خدای مهر بانه دی.

دکلی دخادم زوی هم په دغه ډله کی و هغه را او پت شو او په

قهری دانخبره ورته وکړه چی د... زامنو بیانو دا خبری مه کوی چی

پلانی به مدیرشی او پلانی به مولوی شی.

دکلی ملا صاحب خو غریبی زمونږ لپاره پښه بولی په محان خوی

بیانه لوری او که خبره په غریبی کی وای یا داچی گټه یی پکی

وای بیا به هم دوی غریبان و واوړسو به چا پروانه کوله.

خوځېره هسې نډه ولې يې خپل زوی د درس په خاطر بهر د .. هيواد ته و لېږه . که هغه څخه پوښتنه و کړې نو بيا به درته و ايې چې . د سلا چارې ته به گوري خبرې يې اوري .

شاپو ترور ته له پلاره همد ا تکیه کلام (گورو به چې خدای څه کوي) ورپا تې و چې زامنو يې هم له موره ده کړې وه نو ځکه يې د ټولو د خبرو په پای کې دا خبره و کړه .

- په رښتيا وایې . زه يې ورسره منم ځکه چې (لېونی هم خپل کار ته هوښيار دی) هر څوک په خپله کټه پوهيږي موږ به هم گورو چې خدای څه کوي .

د شاپو ترور کشری زوی بل وطن ته روان شو څه کمې درې نیم زره روپې يې ما ما پور ورکړې چې په هغه باندې تر بله وطنه ورسېږي کله چې کندهار ته ورسېد نو يې له هغه سړي سره چې نفر به يې په زمه واری تیرول خبرې وکړې خو سره جوړ نه شول ځکه چې هغه سړي د نفر په سر له دوی څخه یو نیم زر روپې غوښتي . ددوی ډله ټول هریسپ کسارگران وونو ځکه ددوی له ډلې څخه یوه دا خبره هم ورته وکړه .

- زه دادوه کاله کېږي چې د قې بدې ورځې پسې اخستی يم او په دغه لاره هم تر اته سوه افغانی ما زیاتې چاته نه دي ورکړې که ستا هم خوږه وي اته اته سوه افغانی درکوو. هغه سړي ونه ورسره منله او ورته ویې ویل . - نه بابا دا توا تو خبرې - اوس په خوب وینه په دی ترڅ مو نه شم تېرولای ځکه چې موږ هم سل خوف او خطر په مخکې لرو .

- سره جوړ نه شول دوه درې ورځې نور هم په کندهار کې پاتې شول د کندهار په بازار کې شمرو له خپلو ملگرو سره ډیرې چکری ووولې .

دورخی په گرځیدل اودشپې په مسافر خانې ته تلل او شپه په بې هلتۍ تیروله. په هغه شپه چې مېلې بیا سفر پیل کړه هېڅ ویده نه شول له یوې اوبلې خوا بې خپلې درندۍ اودنورو سپکې سره ویلی.

- گلان چې ددوی د ډلې مشر و همدغه شپه یې ته لوت وویل.

- هلکو ماته خولا معلومه دهغه په یونیم ژړوې به کچه کبر ته ورکوو په دغو پیسوپه غه خوار کې اخلو اوروان به شویو نیم ژړوې دوی اخلی په پښو پلې موږ روان یو. دگلان خبره ټولو ومنله او په دې نۍ پرېکړه ورکړه چې دهرات ټکټونه به واخلو او سبا به له هراته روان شوو.

دوی ټول دوا کار وکړ او له هراته یې هرات ته ور سول په خوشېو کې یې د پخوانو لپاره خوراکي شيان سره پر ابر کړل. هلته هم ددوی شپې په مسافر خانه کې وی هر شپه په سلگونو او زرگونو مسافرو هلته راټولیدل اود خپل ټک په خاطر په بې فکرۍ و هل اوله خلکو څخه په یی-ی ډول ډول خبرې اوریدې. د شیرود د ډلې ته هم یوه شپه یو مسافر نږدې پروت و چې شیرود لاری دېبه او بد پوښتنه ترې وکړه اوده ورته وویل.

- پخوانه زمونږ او تاسو لار د ژړندې د ډلو ترمنځ لار ده. یوه پخوانه یوه خواخو مو تر مخو رولولو لاندې اوږه کوی لاره ډیره وړانه دی. دایران د پچه لشکر له پوې خوا په موږ پسې غاړو دې زمونږ د ډلو عسکران د پلې خوا دی او هغه کچه کبر چې لاری نیسي او خلک لوتوی د پلې خوا ده موږ غریبان مسافر مخو روی او نه غواړی چې د پلې د پلې په خاطر هلې ځلې وکړو. کاشکې دلته خو کار وای چې موږ یې نه پرېښودې خو هغه هم نسته.

شیرو چې دا خبرې واورېدې نو یې مسافر ته وویل.

نه پوهيږم چې څنگه به شي موږ خو هم ملا تړلي نو گورو په چي
خدای غه کوي.

دماخو ستن اذانونه له لري او نژدی تر غوړو کیدل چي دشیر ودغو
په ددهوائی دگرځنده بڼایسته ډیرو اتن لری تیره شوی وه تپه تیاره وه
لری به دپارغراغونه هغه هم داسی چي شاته به یی وکتل ترسترگو
شول او که نه نورو خواوو ته خودرنه په دور بین کی هم نه پکاریده .
یواځی دآسمان ستوری له دوی سره دمسافری په دی توره شهه کی
انډیوالان وو. اوان دسپا ترسپیدو پوری یی دوی په رڼه تندی بدرکه
کړل . خو چي لمر او خوت اوهره خوا یی روښانه کړه دوی په دی
توله شهه کی تر ټک تیر شوی وو او دلمر ختوسره سم یی په یوه خود کی
چي دلوپولاروله لیدونکو څخه الونیاو واپول چاچی هرڅه لرل دغوری
له بهی یی راو یستل ویی خوړل او آرام یی وکا. دا ځکه چي دوی
به تل دشپي مزل کاوه او دورځی به دی خاطر چي څوکه یی ونه نیسی
نوپه یوه پت ځای کی به پراته وو.

څو ورځی دوی خوب وکړ او غوښتی ئی هم پرله پسې مزل تر غواوو مه
شپه داسی ځای ته ورسیدل چي دپنارد ډر پینا غراغونوی داسی ښوده چي
دپوه یونیم ساعت مزل پاتی شوی دی. په دغه شپه نو همد لته دسپا په
انتظار ناست وو ځکه دشپي خوښار ته نشو تلای غوښتل یی چي سبا به وختی
په چار ورننوځی او په کار به پیل وکړی .

تول ډیر خوشحاله وو ځکه چي ددوی اوس یوڅه دژوند اویوڅه
دگټی هیله پیدا شوی وه نو ځکه په دغه شپه یوه تن شپو ته ویلی وو.
دکونډی زوږه! که خدای کول راوړسیدو. ښی پیسی به وکیسی
مغکی له دی چي کورته ولاړشی مورته دپیا احوال ورو لپړه چي یوه

ښه چټه پيغلې درته ترسترگو کړي . دنيا تيره ده . شپږو چي دا خبره
واوريدله نو په خندا يې مخ ورواړاوه او ورته يې وويل .

دا کار خبره خامخا کوو مگر تر ما هم تاته واړه کاځکه زه خو تر
خان مشرور ولرم او ته په خپله مشري .

هو . ماخوله پخوا مورته هغه پيغله چي زما خوښه ده ورپه گوته
کړې چي ولوري وگټم نور نوزما کار چوک دی .

- ډيره ښه ده يو ساعت ويده شه تر اوسه لاشه اوږده ده دا خبري
وروستي خبري دي وروسته به بيا گورو چي خداي شه کوي .

دسهار له لمانځه څخه يې وروسته دپار په اور حرکت وکړ . دوي لکه
د پخوا په څير روان ووځکه دا غوورځي يې نه کومه گز مده وليده او نه
کومي داري په لاره کي وشمکول . ډير لانه وو تللي چي دپار د پوليسو
سواره تري راچاپير شول او لا پارت نه وورسيدلي چي دويي ټول ونيول
او په يوه کنده کي يې ددي لپاره چي ددوي موټر اور ميري لکه عاصيان
کينول خو خبره هسي نه وه خوشي يې وروسته دپوليسو ماسور دوي ته
وويل .

- يوتن مشر واکمن او ماته يې راوايو چي زه خبري ورسره وکړم .
دوي ټولو ته په زړو کي د پوليسو له شر څخه يوه هيله پيدا شوه . نوځکه
يې زرخپل مشر گلان وروليده هغه ته ټولو دا خبره هم کړې وه چي هر
څه زړ(بله) يې غوښتي نه ورته ونه وايي او که نه په بند مواتم کوي .
کله چي گلان د پوليسو د مامور سره خبري کولې نو شپږو هم خپل
اندېوال ته مخ ورواړاوه او ورته وئي ويل .

- بيا به هجرانه وروره ! ما فکر کاوه چي له دي پلوه څخه خو به په
اماني سره خلاص نه شو خودا چي خبره دي ته را ورسیده يو څه اميد
مې پيدا شو . هجران ورته مسکي شونويي وروښوراوه او ويې ويل .

مدکونلای زویه ! پوښتنه مه کوه ما فکر کاوه چی بلای په یواځی
زموږ په هیواد کی وی دغه پولیس خودلته هم همهنسی غله دی اوځمک
شکوی .

- خیر بلای دی واخلی مقصد چی موږ پرېو دی .

- گلان ډیر چالا که سپی دی په دی کاروښه پوهیږی چرت موهه .

- گلان ډپولیسو له بامور سره خبری وکړی اوروستی جوړه بی په دی
سره وشوه چی دهر نفر په سر به دری دری سوه روپی هغه ته ورکوی . دا کار
ټولو ومانه او دری دری سوه روپی د نفر په سر ورکړی اودایی هم
ورته ویلی وو چی که تر ښاره پوری بله گزمه په مخه درغله دومره به
بی پوهوی چی زموږ سره مولیدلی دی .

گلان دمخه اوماگری پی ورپسی بیماروان شول کله چی ډپولیسو
څخه یوڅه لری شول نو گلان ټولوته مخ ورواړاوه او په خندا خندا
ورته وویل .

- ورنه - ترڅو چی بلای او رشوت شته هیڅ ملک به آباد نه شی او
هیڅوک به ملک ته خدمت هم ونه کړی .

دشیرو دغوږ له په ښار ورگډه شوه یوه دوی ورځی نورهم سره یوځای
وو . بیا نو کرار کرار یوه دودوو ځانو اپاره کارونه پیدا کول
او ځینو پیدا کړل ځینی چی لږڅه خرڅی ورسره ونورو ښاروته ولاړل
خوشیرو له گلان سره دهمدغه ښار په شاوخوا کی پاتی شو او کار پی پیل کړ .
چیری چی دوی کار کاوه هغه دغوروځو کانه وبلکی دادوو ، دری کالو
پروژه وه نوځکه دشپي هم په دغه ځای کی دوی دواړه په یوه کوټه کی
انډیوالان وو . دورځی مزدوری یی څلویښت تومنډه وه چی زموږ په
حساب څه بانندی دری سوه افغانی کیدی .

دشمن او گلان ژوند په ولید او ډیر چی وگنل نوزره یی پری تیکه شوه
 عه کمو در یو میاشتو کی یی کور و ته غلور پنځه لیکونه استولی و و
 دوی په غلور لیکونو کی داهم لیکلی ووچی یو کال خو خامخا تیرو و
 له یوه کاله وروسته په پاتاسی ته داډ در کړوچی یو څه نیت کړی دی
 غلور میاشتی یی تیری شوی دوه ورځی دمنځه یی پنځمه میاشت د آسمان
 په منځ نری ولیده دواړو لکه د پخوا په شان چی عادت یی و د زړه له کومی
 د هاور ته و کړه او پخپله کوته ننوتل د ماښام دودی یی و خوره شیرو
 یو تپ هم یوه میاشت دمنځه اخیستی و مخکه به یی چی ماښام دده و اچوله
 نو په یی د وطن د سندرغاړو فیتی او ریدی که څه هم ده خو فیتی نه
 در لودی مگر له هغو و طندار انو څخه چی دمنځه تر دوی راغلی وو
 راوړلی به یی گلان به چی د ماښام دوی ترستونی ښکته کړه او انصوار به
 یی و اچاوه نو به یی په شیرو باندی غږ کړ .

- د کونډی ایی زو به ! دنیا خو نیره ده ورواچوه یوه د خان پسته

چی یی واوره .

- په ستر کوداده وایی وړه .

د گلان تر ټولو داسو کی ډیر خوښیده چی ویل به یی .

تور همکی دی بند یاره بنده بند او دلی دی

ته که پیاستې یی ما کو در در ته نیولی دی

تور همکی دېند . . .

گلان او شیرو دواړو و خپل کارونه کول پنځه میاشتی یی چی څه و یی یی
 وگتلی هغه ور سره وی دوی خودا ویلی ووچی قریبه کال خوبه لږه
 موده نه تیروو خو هسې نه شوه هغه متل چی وایی (د بنده په زړه یوه
 د و جوړه بله) په دوی باندی هم ولگید مخکه په هغه شوه چی په شهره

مياشت ور گهیده ددوی په مالت (کوه) یو کور غلو ووا هه . له
 کوره یی غه مال او غه روپی غلا کړی وی . دوه تنه دکو رو الائی
 هم په کسی وژ لسی وو کله چی پو لیسو لته پیل کړه ندوی شیر
 واو گلان په دغه پیښه کی ونیول ډیر و خلکو هم دا خبره نښه چی
 دا (تعجا و زیان) دی دوی همدغه کار ونه کوی . خو ځینو
 به بیا هغوی ای گناه بال ځکه چی هغوی دا پیښه میاشتی دلته راغلی
 وو . او پیر نډل یی خوددی سره سره شیر واو گلان یی د تجاوز یا تواقا تلانو
 په نامه و نیول اوزندان ته یی و اچول ترڅو خبره سپینه او غلاشوی
 ما لو نه پیداشی .

شیر واو گلان دواړه په ناحقه تو رزندان ته ولو یدل په زندان
 کی هم په دواړو گناه وو . (غلا او قتل) باندی ډیر وځو ریدل خو یو
 څه چی دوی دواړوان په اول کی سره ویلی وو . هغه داچی په ناحقه
 اودروغو باندی باید که څه هم ډیر په ور ځو رول شو ا عتراف
 نه کړ ودا کار دواړو کړ . او وروسته یی گناه هم ور ته وکړه .
 په زندان کی هم دواړه یو ځای وو تولی ور ځی به یی په اوږد
 اوږدو کسو لنډولی دادم خان او درخانی مو من او شرینو . غونډی
 کیسی چی په وطن کی به یی اوږدی اوږدی شپي ورباندی لنډولی ،
 دوی اوس په ورځ کی کولی اود نا معلومی راتلونکی په هیله په زندان
 کی پراته وو . کله به چی گلان خپل ملگری ته وویل .

- دابی زویه ! که بند اوږدشی څنگه وکړو .

دی به ورته مسکی شواو په مینه ناکه کتو سره به یی ورته وویل .

- څه به کوو کالو به یی وایی چی (کار چا وکړ او و هل چا

وخوړل) خو بیا هم وار خطا کړه ځکه چی لاهال څر گند نه دی خبره

تر اوسه په غار نوالی کی ده (کو رو به چی خدای محمد کوی) کلان
 او شیر و به به یوه گپی کی دزندان دکوتی دپښتول (چت) تیرونه
 په ساکو نوخله شمیرل او پکی پراته وو. دوی په زندان کی ووچی
 شا بهو تر ور هم د شیر و په هکله گډوډ خو بو نه لیدل شه مو ده خوئی
 لیکونه ورته را تلل چی بیا وروسته ئی هغه هم تر ستر گونه شول.
 څوک به چی مسافر را تلل د تو لو څخه به بی چی د شیر و هو پښتنه
 کوله هغوی به چا ورته ویل چی ما ونه لیده او چا به بیا ورته ویل
 چی هغه شه کمئی پنځوس زره روپی وگملی له هغه بیا به بل هیواد ته
 لاړ په هم هغور و پیو بیا نه لاره جوړه کړه خو د شا بهو تر ور
 زړه ته نه لویده ځکه به ئی تل ویل.

نه خا مخا په شیرك (شیر و) پا ندی شه شوی دی او که نه هغه
 خو تراوسه خو څوخلی ماته خپل احوال رالېږه، نه پوهېږم چی ولی؟
 محینی خپل او خپلوان بی خبرو چی هغه بندی دی خوشا بهو تر ور بی نه
 خبروله نو ځکه به بی ورته ویل - زړی - چورت مه وهه شیر و به ډیره
 دنیا درته وگتی.

-خو زړی به په داسی حال کی چی په لیمو به یی دغریبی او
 خواشینی او ښکی راغلی و به یی ویل - . . . چا نه به دنیا
 پس یی بلاخو چی دی چیر اوز و غ وی. زه یی درو به یو روانه لرم
 خدای بی په لوری شی.

شیر و او کلان دزندان ورځی - میاشتی او میاشتی بی کله نه شول. تردو
 ونیمو کلوی زبانه موده زندان کی تره کړه لابی دری ورځی خلاصید
 دوتنه پاتی وی چی یوه ورځ دواړه دزندان دکوتی په مخه کی ناست
 وواو کلان له شیر و څخه پوښتنه وکړه چی

- دای جانې زویه غه ناحقه زندان مو تیر گر کهدا او لاره چی
 دری ورغی وروسته خلاصیور پتهای نویی به غوک نیسوله چا به
 پوښته کوچی مورولی داسی شوو. په غه اوپه کومه گناه ؟
 زړه که . دخپل هیواد له ظالمانو پرته به غوک ملامت نه کړو . هم
 هندو ا کداران دی چی مور بی دغونا خوالوته ناچار کړی یو . هو .
 زموږ د هیواد مشران .

- هو په دی هم پته پوهیږم خو . . .

له همدغی خبری وروسته دری ورغی لاندوی تیری شوی هغوی له زندان
 غځه خلاص شول . هغوی یی دواړه له پولی راویستل . له زندانه خلاص
 شول خوف کړی لاندانی و هو په خواری او غر پی کی ډوب ډوب کیده .
 هغوی تش لاس کورته راغلل شیر و دکور ږنگو دیوالونو ته ودرید .
 ورور یی له عسکری نه را خلاص شوی واودی له زندان نه . په کور کی
 یی هیش هم نه وودواړه ورونه یوه پل ته تش لاسونه سره تر غاړه شول
 هغوی په ژوند کی تر ټولو خوږه او مینه نا که کلمه زوره د لاسه
 ور کړی وه هوا شایبوترور اددوی وراد هنی قبرته ورغلل او هلته
 یی خپل پردیسی زړونه په ژړاژراتش کړل . هغوی نه پوهیدل دکور
 په خوا راروان وو . په کور کی یی له خواری او نیستی بل غه نه وو
 محکه نومشورور دا خبره وکړه چی : مور مړه شوه ژمی راغی
 « گورونه چی پسرلی خدای مخه کوی »

شني مري

مرغو ترورييا په سرلاس نيولي و او په ليموي دناخوالي او هکي
لاري لاري رازاني وي او نه پوهيده چي د خان ددي کار په خواب
کي مده ووايي او غه وکړي هکه حيرانه د خدای هيلي ته ناسته وده دي
خواته به يي چي خپله نا چاري وکتله زړه به يي نور هم ودرديده او
هغي خواته به يي چي د خان بي انصافي و ليد له نوزړه به يي ورته
وويل چي د خان نوکر داسي وټکوي چي بيا خود دي وره ته ددريدو
توان هم له لاسه ورکړي لکه چي خان ته خوبه زور نه رسیده.

د مرغو ترور دا پنځم کال و چي کونډه شوې و دوه لوراني او
يوزوي له اتو اولاد وڅخه اوس ژوندي ورهاتي وو چي پردشو دواړو
دي خوار کي کونډتون هم کړي وه کله چي ددي مير د کوچکي دنارروغي
له امله مړ شو، ددوي کور کي هېڅ نه دردل څه نقلي روغي چي د مرغو ترور
مير تاجوا کادر لودي هغه هم د هغه په ناروغي کي خړغي شوي نو لکه
مده نه وو ورهاتي. کله چي تاجوا خوار کي مړ شو نو په کلي کي خوږته
له خان څخه بل چارو يي نه درلودي چي مړغي ترور هم د دېا له
شرمه له هغه څخه د خيراو خيرات له پاره په ډيرو خوار يو غه کي اته
زړه روغي به سود واخيستي او په تاجوا کاپسي يي خيراو خيرات کړي.

څه موده لانه وه وتلی چی مرغو ترور له یوی اوبلی خواځه کمی
اته زړه روپی خان ته را پیدا کړی او هغه ته یی وروړی دا چی دخان روز
افغانی په لسو منو شمنو سوورد کړی وی نویی ورته وویل .

خواره مه شی څه دا چا لاکي په هغو خلکو وکړه چی تر تا نا پوه
وی مازر افغانی په لسو و شمنو در باندی ماتی کړی کسه زما
روپی اوس را کوی ددر منده په سرزه څه کم اتیا مننه غنم گټه غواړم
او که می روپی هغه وخت را کوی هم دغه غنم غوښتونکی یم داخونه
شم گولای چی پیسی واخلم او گټه تا ته در وېښم .

مرغو ترور که هرغو مړه ورته وویل خود هغی خبره یی ونه منله او
همداسی بینوا یی له کوره ووته . مرغو ترور چی کومی روپی له یوی او
بلی خوارا پور کړی وی هغه یی بیرته په خپلو خاوندانو سپارلی ټولو
ته څرگنده شوه چی دخان ظلم کوم حد ته رسیدلی رښتیا چی چیري
دنیا اودولت دیوه او یا خو تنو سره وی نویا په انعامیت مسخری کوی
اودخوا رانزو غریبانو په بر خلیک لوبی .

خان خو یواځی دی ته سترگی نه وی پتی کړی چی دهغی کونډی
څخه به په یوه کال کی اتیا مننه غنم گټه (سود) اخلی بلکه دهغه په
زړه کی دا خبره وه چی څو کاله به دده سود زیات شی او کرار کرار
په دی اندازی ته ورسیږی چی هغی شو پتی به له مرغو ترور څخه په
خپل پور کی ونیسی اودده به شی ځکه ده ډیر داسی کار و نه کړی وو .
اوس یی چی ډیری ځمکی درلودی دا ټول یی ئی په همدغه چل ول کی
تر لاسه کړی وی نو ځکه به چا خان صاحب چا په خان لالا . چا په هم
خان کا کا باله .

د مرغو ترور پر حال چی خان و نه محور په نو هغی هم لکه دیوی
زمری غونډی دخپلی مخکی کرگری ته ملاو تر له اودا به یی له خان
سره ویل چی .

زه سو کال په خپله ناره کینم خوسود باید له مخانه لری کړم .
لځکه چی که دا کارونه کړم کال ته را باندی دوه پتی کیږی بهایی
له غاری نه شم اړولی .

د مرغو ترور ورونه هم به ژوند کسی به وو هغوی هم داخو به
ورسړ منلی وه چی سود باید له غاری واړوی .

دوی هم دیوڅه مرستی و عده ور سره کړی وه نو لځکه به یی
تل له دی سره په کیږونده کی هم کار کاوه چی دغه کار خان ته خوند
نه ور کاوه څو غوڅلی یی دا خبره ورته کړی وه چی نور باید زموږ
د کلیوا لوبه کړوندو کی کارونه کړی خودا چی مرغو تر ور بی محواب
وبلی و نویی سترگی نه وی چی هغوی ته باید داسی بی ارز نېټه خبری
نوری هم و کړی لځکه چی ټولو به په دغه کار او دغه خبره گرم باله .
او کله به چی د مرغو تروری ورونو لوبو او ډیر کار و کړنو به ده به اور
بایده دابه دی چی که مرغو ترور سو کال به حاصل واخلی نو د دلمه
پوره (سود) غځه به خلاصه شی او خان صاحب به دپولی پرک ته له
هغی میلی سره چی دده په زړه کی وه ایثار کړی چی ددی هاند او
هغی لپاره مرغو ترور ملاهم ترلی وه .

مرغو ترور دا ټول کال په ډیر کړ او سره د مخکی خدمت و کړ . او به یی
توره شپه و لځو لسی بهی اولاسو نه یی پکی چاودی شول . پوه
روځ هم داخواړکی چا په بشکلی جامه اوبی له گردو خاکه منځ سره ونه
لیده چندی چندی کالی به هم ددی او هم به یی دزوی اولور په تن

کې وو له. ډېری خواړی ئی غو میاشتی خپل ماشوم زوی مزدور کړ
خوداچې هغه ډېر کوچنی و او د عجبوا کمال یی نه شو جمولای نوهغه
یی هم خواړکی پرته له دې چې د دوو میاشتو مزدوری ورکړی کونډی
مورته راوشاره کله چې مرغی ترور دهنه د دوو میاشتو د حق غوښتنه
تری وکړه نویی په خواب کی ورته ویلی وو :

اوس چې دولس هلکان مزدوران شول ته باید ماته تاوان را کړی ستا
زوی له هری خوا وستم که اول می سم هلک من دوز کړی وای ولی به په
رنګه ډوال پاتی کېدم . ته نوره ماته دا خبره مه کوه چې د دوو میاشتو
حق غواړم ځکه څوک به دربا نډی خا نډی داد کال مزدوری ده د کال . .
داد یوی او د دوو میاشتو مزدوری نډه ډېوی او دوو میاشتو
مزدوری که ور با نډی کوی نو بهائی چارته ولیږه هلته (روزانه هم
پیدا کړی . هو- لیونی کپړه مه ځه په مغه دی څه .
دا چې عجبوا کا خواب ورکړ نوره بی هیچ چاره ونه لیدله
نو ځکه یی خپل مشر ورورته ویلی وو چې .

ځه هری پسی ږده ژمسوږد صبر خدای ته وی که زما د ځوی په غومنه
مزدوری دی سر پړی هغه دده دی وی پریو ده چې ور با نډی مورشی .

عجبوا اکام دمرغو ترور دزوی په حق گونډی وو هلی خودی بیا
هم چورت ور با نډی خراب نه کړ . ټوله ورځ به په خپله کړونډه کی
پوی اوبلی خواته کیده او په وخت سره به ئی کښت ته اوبه ورکولای
تر غوچې یی غنمو وړی و کپل . تر وروستی و اړ پوری یی
سم و بالل نو هم هغه وخت وچې وروسته وروسته بهاددی غنمو په ټول
فصل کی په زړه پوری نوم وکښ او هر چا به چې ولیدل نو به یی یوه
اوبل ته سره وویل .

- دمرغو ترور غنم دېر چه رسېدلی دی خدای دی بی له بدو سترگو
وساتی. ښه دی چی دځان لا لا سو دخلاصی کړی او که نه په پوه او دودو کلو کی
بی محکمه له لاسه وځی بیا به نو هکله حیرانه وی. دمرغی ترور دهنمو
داوروستی محل او په کول وو چی نوری بیاتر لوپوری نه او په هوښتی
اونه او په کیدل په دی واری ورو نوسرسته ورسره ډیره وکړه محکمه
چی داخل بی او په دښی په واری. هغوی داډا هم ورکړچی دی
دمرغو ترور لو خودپوی ورځی کاردی په هغه ورځ به غه موږشو او غه
به هم اشرشی.

چه دهو خبروی سرغو ترور هم پوځه سره خوشاله کړی وه. داپه
دی چی سرغو ترور خودلو اولاره خواری ډېری لیدلی وی. هنی به
چی دخپل سپره لوکاوه لود ډیر به په عذاب وه په تیره بیا به هغه
کمال چی تود وڅه به هم تر اندازه زیاته وه نودوی دواړو به چی
دسهارد لمانځه به وخت پیل ورته وکړان ترما پنامه او کله کله به
بی ترما خوشن پوری لوکاوه. تولو خلکو به پوه یادوی ورځی دلو
په خاطر اشرکاوه خو دوی داسر ددوی ورکولو توان هم په محان کی
نه لیده نو محکمه له سهار ترما هماغه پوری به دواړو لوکاوه. دواړه به
ډیر سره خوشاله وو چی زورولو گرو به دوی ولیدل نو ویل به ئی چی.
لایلا او مجنون خو بیا دواړه دلو په لوری روان شول.

دکامپوا لولو گرو داسی خبروته به دوی دواړو هم خندل او په
مخواب کی به ئی ورته وویل.

- که موږ لایلا مجنون یو خوتاسی هم داسی شی، لایلا گانی موراوولی
چی بوغای دتاسی سره هم کار وکړی داسی خوشول لایلا گانی په کور
کښینولی دی کله چی دودی درته راوړی بیا نو در غځه به پسره
روانی شی. کار هم نه در سره کوی.

مرغو ترور خپل غنم او کسپل څه کار یی ورونوړ سره وکړ او
 څه نوری د کملیو الو په اهر سره لو کسپل تسول یی په درمندځای کی
 و اچول کله چی کملیو اود مرغو ترور غنم ولیدل نو ټولو به ورته ویل چی
 - زړی، خدای د کومی اه ته کتلی . په ژوند کی دی دوسره غنم
 ندی اختی زرزریی څپر کړه چی خدای به کړه څوک او رور وانه چوی .
 مرغی ترور هم په دی خبره پوهیده چی څوک له کیڼی اور وروانه
 چوی . که څه هم خان خونه غوښتل چی دا غنم یی روزی شی خو بیا یی هم
 دوسه څه نه کیدل ځکه چی که د خان دځوانی شچی وای نو بیا یی خارغا
 په یوه بانه نه په یوه بانه ځنی وهل خود اچی اوس زور و نو پرته له
 سود څخه یی بل څه دوسه نه کیدل نو ځکه به یی کله کله دخپلو نیردی
 ملگرو سره پل.

- هی هی چی ځوانی لاره څه و کړم . او که نه مرغوبه داسی
 زر زما سود را کاوه والله چی دا ټوله ځمکه یی ما په همد غوڅو
 روپیونه وای تری تر لاسه کړی خوشه یی کړی بخت یی بیداردی چی زه
 د گورغاړی ته ورنیردی شوی یم او که نه ...

کله به چی ده دا خبری و کړی نو هغه څوک چی دده سره به په آزاده توگه
 غوړیده هغه به ورته وویل : هو . اوس خو په ظلم بد هم ښکار یږی ، څه کار نه
 دی ځکه چی ډیر خواران او یتیمان دی وځورول ډیر دی تش لاسی له خپل
 ملک او مال و شړل ډیر دی یتیمان کړل او ډیر دی په تا حقه د ز نسان
 تیار و کو توتو . کله نه کله ور و لیدل او داس نور ...

که به یی چی دا خبری واوریدی نو به ډیر قهر او تروه تنه به یی
 بیا وویل .

هو تاسی خو همداسی خلك ياست په رښتيا چي تاسو ته با په څوك خديت
ونه كړي لكه چي زما د خد مت هاي همدا شو چي هر ډول ناوړه خبري را
پسي كوي .

خير: څه و كړم چي زوړ شوم او وخت بدل شو كه نه زه به هيدم چي
د تاسي سره با په دغه ډول چلند وشي. هو. غه ډول...

د مرغوتو ودر درمند تيار شو خو خان په دغه ورځ كلي پرېښود او بلي
خواته تللي ودا په دي خاطر چي مر هوتو وور غنم يوي او بلي خواته كړي تر
خو لېر شي او دده سودوړ نه كړي خو مر هوتو وركلكه نيولي وه چي سودا يدا
خلاص كړي. د خان زامنو اولو را نوته يي احوال وركړ چي راشي
خپل د سود غنم يوسي خو هغوي ته ويلي وو چي دا كار با ي دونه كړي نو
لكه به يي مر هوتو ورتو و رغبر كړه.

سو په نه يو خبر كله چي پلار موراشي بيا ته پوهيږي او هغه سو په نه
حال نه دي غر گنده پرته له هغه سو په هېڅ هم له شو كولاى.

مرغوتو وريو څه شتم د خپل خان لپاره د درمند له سره ژړاندي
ته ولبړل او نور يي د خان تر راتگ پوري په كور كي وساتل ترڅو دوه
درې ورځي وروسته خان را پيدا شو او مرغوتو ورتو د غنم اخستلو لپاره
راوغوښت او ورتو ويلي و چي زه نه شم كولاى ستا غنم نور په كور كي
وساتم. ترڅو ناچار شو او د سو د اخستلو لپاره د مر هسو
تر وركړه ورغى او د غنمو په تلو يي پيل وكړ. د زړه څخه يي
يو خداى خبر وناچاري وه نه كېده د يوې خوا يي غنم زيات و تلل او د بلي
خوا يي د تللو په وخت ډير سپوږمى ستوغى هم وكړي خو بيا يي هم غنم و تلل. هغه
غنم چي مرغوتو ورتو تللي وو پوره اتيا مڼه وو خو كله چي ده و تلل نو دوه
او يا مڼه شول. مرغوتو ورتو كه هر څو وويل چي پوره دي ده بيا هم دا خبره ونه
منله او ورتو ويلي وېل:

هله زراته مننه نور هم را پیدا کړه که چیری اته مننه غنم نه لوی
نوزه داهم نه وړم مخکې چی پوره نه دی .

مرغو ترورد ده غنم پوره تللی و وڅه غنم چی زبات و و هغه بی
اوپه کړی و و نو مخکې بی ورته وویل .

ته او خدای دی . زه به دغنمو پر مخای او په در کړم زما دی
خدای ته صبر وی خو چی ته خلاص شی .

خان چی دلور رو خبره و اور پده نو بی سمدلاسه په محواب کی
ورته وویل .

نه . نه زه او په نه وړم ماته به یا به مننه مل افغانی
راکوی او یا به غنم که تردغه میدان تیره شوه بهایی تر کال دغوښو
زه نه شم و پای نوره دی خوښه .

مرغو ترور خو رو بی نه در لودی هکې حیرانه بی له خپلی وړی
لور سره ولاړه وه نه پوهیده چی اوس ده ته وی غنم او یا رو بی له
کومه کړی . همدغه حال کی ولاړ وه چی دخان لور او میرمن هم په
ده پسې راغلی او په خبره یی مخان خبر کړ . دخان لور دیره نازولی
وه کله یی چی د خبره تر غوښه نوزر تر زره بی دمرغو ترور دلور
(زرو) دشنو مریو امیل ته لاس ورا و چا وه او پلار ته یی وویل :
لا لاجانه . خیر هریان دی . دروپیو په مخای دغه دشنو مریو امیل
ماته تري واخله . پلار یی دلور خبره و نه منله خو میرمنی ئی چی
لوری چه ژر اپیل ورته وکړ نو بی ورته وویل .

ولی یی نه تری اخلی . نجلی ژاری راو باسه . راو باسه . دی
بی دی نه اخلی .

مرغو ترور او زرو هکی حیرانی و لاری وی دا مخکې چی اته مننه
غنم یی دخان په حساب اېښوی وو . مگر اضلاخو پوره و و دخان

میر منی دزرو له غاړې دشنو مریوامیل په داسی حال کی چی دمرغو
ترور او دهنی دلور (زرو) دواړو سترگی له اوښکو را ډکی شوی
و یوست او خپلی لور په غاړه کی بی و اچا وه نویی پلارته په خندا
شوه او پلار ئی هم نوکرته امر و کړ چی غنم را وړه زموږ حساب
نور پای ته و رسید خپل محان خپلی میر منی او لورا و مرغو ترور او
لورته ئی دمسخر و په حال کی وکتل او ووتل .

کله چی دوی دمرغو ترور له کوره ووتل نومرغو ترور خپله لور په
غېږ کی ونیوه او په ژړا ژړا اکی بی روته هرگنده کړه چی :
لوری شکر چی دده له نار و بار څخه خلاص شو . خیر زه تارته
نوری شنی مری واخلم او امیل به درته جوړ کړم . هر یو دده
دهنوی عادت شوی دپیر و کونډه و او یتیمانو څخه بی دشنو مریو په
محای سره او سپین په زوره وری دی .
هو . هر یو دده موږ په خدای ته صبر و کړو .

خوزرولاژړل محکه هغه دغاړی په شنو مریو ډیره خواشیني شوه
تر شو بی مور هم شو شوی و ز سره وژړل . کله بی چی د مور ژړا
ولیده نو بیا په کرار شوه . او ددواړو وروستی بی پر یکړه په دی شوه
لکه چی موری ورتنه وویل :

له سوده خلاص شورا تلو نکي درمندته په شنو مریو داسی ښکلی
امیل درته جوړ کړم چی تر هغه هم ښکلی وی محکه چی یو څه شنی
مری زما سره په خواره بو څخه کی هم شته .

هوشنی مری هغه مری چی تا په نازو نو امیل کړی وی او ظالمانو په
ظلم ستا له نری غاړی و شلولی . هو هیری به نه شی ستا دغاړی شنی مری

نری رنځ

رنګه یی دروغ سړی رنګه ته نه پاتی کیده . ټولو په دده په برخه
کې پوه او بل سره کتل . . په نارو هتیا یی هم نه پوهیدل . چا به ویل چی گل
له کو چینوالی څخه را په دی خوانا روغ دی ځینو به بیا ویل چی دا
ناروغی ددوی په کورنی کې دده غورنیکه هم درلوده او دهمدی له امله
یی عمر زامه واو لورانو ته ور بېلې و . خودایوه هم نه وه . له کلیوالو
څخه یواځی بهر گسټ لالا ته اصلی خبره پته څر کنده وه . هغه به
کله کله د گل کیسه پوه پوه سړی ته کوله . ځکه چی له هر چانه یی داډاډ
نه درلود چی دغه دغم راز به وساتی هود غم راز . گل یی دپلار په
ژوند ونه زیږید . مور یی هم د نری رنځ په منگو لوکی د نری رنځ د
توخی په آه ، آه کی خپله ساه دلاسه ور کړه ، درې ورونه یی یو د جلا د خان په
بزرګی کې مړ شو . دوهم د میرزا قادر جان سره د موټر کلپنر شو . درې
میاشتی یی لانه و تیری کړی چی موټر چپه شو د گل جان ورور او موټروان
دواړه پکې نیمه خواشول او دریم یی هغه وخت چی د کلی له ملا سره یی
خبره اړ ولی وه زندان ته لاړ چی چایی د سړی او ژوندی پته ونه ایسته .
دوی خویندی یی چی کله واده شوی . دهنوی مېړونه پز ګران وو هغوی

هم دصبر نراخوړه په ورځ په سترگو ونه لیده دغه بده ورځ توره تیاره او
 تور تم و چې کل لکه دلوی سیل غځه پاتی شوی باز مری سترگی دماشو ستوب
 په ماشوم چا بهر پال کی پوی او بلی خواته اړولی را اړولی دغه -
 ژوند لوستنی ترڅی او دځوانی په لور نوی شپې ورځی همدغه وی.
 ژوند پیل شو د کاپوا لوبه منځ کی دپسر گت لاله دغه شپه په یادوه
 که څه هم گل دپرو بدوشیو په زړه مو کی د یو کلنی په ولایت پښه ایښی
 وه خودده په رنگ - شور او زوږ کی دځوانی لور ته دامیدنوی نوی غښی
 نهانی تر نظر کیږی داسی چی تابه ویل. دتور تم دتور ټکری په لمنه
 دپره اور لمبه لگیدای اوور وورو هغه - وځوی او وځوی ..

په دری کلنی کی دگل په ماشومی لوبنی معنی کی ددوو کاونو معنی
 نه وپاتی. په دغه کال هم دده پری سړی او تودی تپي وکړی. پوی او
 پلې خواته یی هلی هلی وکړی چی دپخوا په شان یی تپي جوړ او روغ
 صورت ولری خودنوی رانځ کرغیرن سکروب چی آن له هغه وخته ددوی په
 سر اوځوا ندو وگو کی کښتیمهور ته کیده. دمه ددو و تیر و کلونو روغتیا
 سره گډه وه. دگل په بدن پانندی دالوهرنی کوژارو. داسی
 گذار چی دی یی له پشورونه غور ځاوه. خردی تپي ځیر کړ چی دفری دمنځ
 ونځو ونکی دده دماشو ستوب په پاڼه خپله تیاره نری نری را خوروی
 په دغه وخت کی یو شمیر طبیبانو دپسوی هلی وکړی چی دده
 نازک بدن په اوږه تیار د نری رنځ په وړاندی پیلوړی کړی. دغو طبیبانو
 دا کار وکړ. دوی ټولو د ماشوره ور کړه چی ددغه رنځ څه درمل دغه نهو
 سیمو په غیو کی پیدا کړی. دغو طبیبانو هم زیاترو په غرنیو
 او کلیوالی سیمو کی دخلکو روغتیا په خاطر هلی هلی کولی ځکه په
 دوی تل دگل د نری رنځ کیسی پوی او پلې خواته کولی دوی دپره

هغه ډاځو له چې هغوی ته له نړۍ رنځ څخه اودمغه له اغېزو څخه
 دخلاصون درمل اوروپانه لاری وېښي ځکه چې دا هغه وخت و چې د گل
 روغتیا پدوه اودلا پیاوړتیا نوی لاره یې نیولې وه. گل پدري کلنۍ
 کې هم نړۍ رنځ تیر کړ او هم کوی. په کوی کې یې چورت هم نه واده
 خودا چې دنړۍ رنځ سره پده باندې پدوه کال راغلی وودده خواښی
 او پاملرنه یې ځانته وراپولې وه. او که نه نو کوی دده لپاره دوسره
 اهمیت نه درلود.

دگل ځوانی وه. هرې خواته به یې دځوانانو او پغلو پاملرنه وراپوله
 هغه په ځپلو همز ولو کې چې څوکه یې ده غوړندی کتلېوال وواو
 ځینی بیا په څارونو کې په ډول ډول اړ پکو کې لوی هوی او روزل
 شوی وو وتلی و. دپرداس اندېوالان یې درلودل چې دده دځوانۍ
 په نامه به یې ځان دځوانۍ په شاهري رنگونو کې چوداو کله کله به یې
 دیوشمیر ناخبرو په وړاندې دگل نور په ځان ایښود او په دغه ډول به
 یې کله دلته او هلته ترڅی څی او ورځی تېرولې. خو گل دځوانۍ په
 لېوالتیا کې وهغه تل هغه کوله چې دهر ښو سیمود پاکی هوا او اوږو
 څخه دخپل وجود دپیاوړتیا لپاره گټه واخلي. دگل څارنې ژوند خوښه
 خوده څارنې ژوند نه چې په هره ساه کېلو کې به دې نړۍ رنځ هغه
 درې کلنۍ دردونه وربا ډېدل.

څی ورځی ږه په بلې پسي په توپونو روانې وې نړۍ رنځ هم هلې ځلې
 کولې هر لور ته به یې چې لاس رسیده بل یې نیوه، هغوی به یې ډیر
 ځورول چې دپاره یې کڅوڅو کې یې ژوند کاوه. په اطراف کې څو
 دده دځاوتیا لپاره حالاتو دده په گټه کار نه کاوه. دا ځکه چې هغو
 ماڼیو چې گل ته دروغتیا درمل ورکړې ووهغوی هانده کلکې هلې ځلې

هلی کولی هغه یو شمیر چی به چارو نو کړی د خلکو لپاره د درملو لار چونه
 کوله هغوی به هم د اطر ائی سیمو طبیبانو ته درمل ور لیدل او هم ئی د
 نری رنځ او کوی سره دوقای کلکی د نری و هلی . د گل او نری رنځ
 تر رنځ هم واتن پیدا شو لکه گل ورځ به ورځ په وری کیده د گل به
 بهیر . کی دویو رنگه ورځ به ورځ غلیده . رنگه ئی اوس هغسی نه ولکه
 چی په دری کلنی کی چالیدلی و بلکی د هغه پر عکس داسی ښکاریده لکه
 (خاصه چی به گلاب وغرورینه)

گل لس کلن شو ، هوسا هغی بی له لس کلنی هغه نه وی تیری هوی
 چی دده د غوڅوړو کلیوالو رنځورا نود سرطان زری دانی وچاودی .
 په هغو هېو کی پدی هېلو خپلوانو هم خوشالی کولی او هم به بی خبراتوله
 ور کول لکه هغوی ته هر خلکو دا خبره کړی وه چی د سرطان د دانی
 علاج نه کړی دایره بی علاج ده دانه ده کله چی هغه یو شمیر درملو به زور
 وچاوده . ظاهره ټولو فکر کاوه چی نور به له سرطان هغه ناروغان چوری .
 خو داسی نه وه کله چی هغه ناروغان د گل طبیبانو ولیدل او هغوی
 دا خبره ورته کړی وه چی دانه له هغه نه ده وتلی . تر هغه چی د دانه له
 چرې را ونی ناروغ نه چوری د دانه باید له پیڅه راوېستل شی
 یوا ئی سرسری چاودیدو ته بی مه خوشا لیری لکه چی غواری خپلی
 چرې نوری هم و غځوی . اوس باید داسی درمل درنځو ر لپاره جوړ
 کړو او بایی را وړ چی چرې ئی په وری نه شی . ناروغ باید دا
 ناروغی په اوسنی وخت کی سر نه کړی لکه چی اوس په نړی ددی
 ناروغی علاج کړی او کیده دو نکي دی .

د کلیوالو د سرطان د زړه خوړ و نکودانوله چاودید و سره سم نری
 رنځ هم نه هکله کیده د پرودا خبری کولی چی د سرطان دانه و چاوده .

دنری رنځ یوه دنده همداوه چی دسرطان دناروغی له پیاوړتیا سره باید مرسته وکړی اوس چی هغه وچاوده نودی به نوره څه بلاغواړی . دا خبره دکل طبیبانو هم کړی وه چی دنری رنځ عمر دو مړاوې دنده دی غوسره چی دچاپیر یال دروغتیا ساتنه ونه شی دده د عمر اوږدوالی هم په همدغه ټکی کی دی چیرته چی سره گلوبه ، شنی اوبه ، خوښی او خوشالۍ ، غرنۍ سیمه ، ټپکلی ښارونه او محلا نده لمړوی هڅه دده عمر دخلکو خبره دسپی عمر دی .

وښایا هم کله چی دسرطان دانه وچاودیده نری رنځ په هغه کال په سترگو ونه لید . نه پوهېږم چی وای ؟ خودوکل طبیبانو دا خبره کواه چی اوس نری رنځ غواړی دسرطان له ناروغی سره یوځای رنځوران و مخوروی خو ډیره سوده نه وه تیره چی نری رنځ بیا هلته دلته په یواځنی ډگر کی پاتی شو غوسوده یی دځان ورک کړ خو په دغه ګډه مخورو نه کی یی څه لاس ته ورنه غللی نو ځکه یی هغه ښوانی لاره ونیوه او دکل په وجودیی ځن بیا کله کړ . زور به یی هم نه ورته رسیده خوزور به یی ورسره و ا هه خلک وروسته پوه شول چی یوشمیر دنری رنځ شاته دنری رنځ لپاره هلی ځلی کوی او په دی هم پوه شول چی هغوی دځان شته والی دنری رنځ تر سیوری لاندی وینی ، له هغوی څخه یی کله کسره کوله او دا په ښی و یتل چی دکل طبیبان څه کوی او دنری رنځ پلویان څه ؟

کل اونی رنځ بیا مړه لاس او گریوان شول . کل ته طبیبانو درمل ورکول اونی رنځ دطبیعی فاولتیا په دنده کی ډوب ډوب کیده . کل په چټکی خپل کار او خپل ورځنی ژوند روان کړی و . دهغه مړه دنری رنځ فکر نه وپوهی دا ځی دا خبره یی له نظره نه غورځوله چی

طبیبا نو ورتنه کړی وه چی نری رنځ هم له یوه مخایه او په غښتی، هسی چی
پوشمیر گاونډه خوښوی. پوشمیر نور اشز بوتنه اړتیا لری او یا هغوی
چی لمر غوښوی له تور تم سره ښه نه لری خو پو شمیر چی لمر غښه
سترگی ښوی او د تور تم زړه ته پناه روری. دده هم د طبیبا نو دغی
توصیې ته چی دنری رنځ تر شاه څه نشته فکرو.

دگل او نری رنځ تر منځ خبره په دغه ټکۍ روانه وه چی کل په
درمل کول، دسمی هوا او دغرنیو سیموله او په دغه به یی کټه اخیسته
او هم په نری رنځ دده بدن دلا خوارو او په خاطر دده د ناروغی په
خاطر دده د ناروغی په خبره کی کلکی هلی هلی کولی. خود اتسکی
ددوی دواړو له مجادلی څخه ښکاریده چی په گل درمل ښه لگیدلی او
نری رنځ نه شی کولای چی دده په بدن باندی کاری کوزارو کړی
خو چی په گل په خوار اس کلنی باندی ښه نه وه ایښی نو د نری رنځ له
زړه نه هم دخلکو خبره پوخدای خبرو. دنری رنځ پکړو پو نو د هغه بدن د
درملو په وړاندی پرته له دی خبری چی «تشیه لاسه ته می دښمن یی»
بل کومه توره نه درلوده اود (زور کم قهر بسیار) په حالت کی یی
دگل د پیاوړی بدن له پاره دورانکاری بندوبست کاوه.

گل خوار لس کلن شو. په کلی کی یی د خوشالی څرک نه لگیده.
بله دا چی هغه وخت دوی په داسی حال توکی سره تیر او بیر کیدل
چی توره شپه وه. ښیکمر غیو وزرو نه دبډ سرغیو په تورولر وکی
پت پت کیدل. لڅکه نود گل د خوار لس کلنی مراسم هم لکه دښاری
ماشوم غونډی چاپه څرگنده و نه نما نخل یوا محسی دومره خبره
وه چی دگل طبیبا نو اود گل ته په دغه کال دښی را تلونکی اوښی
روغتیا مبارکی ورکړی وی.

دهنده کال به نمایی کی گل ته پوهیږ کسانو د خبره کړی
 وه چی نور نود رمل دېر مه کوه اوس د نړی رنځ وس کاته نه رسیږی دی
 ته اړ تیا نشته چی نور درمل ونه کړی. ژموږ او تاسی په نونه خو گرد
 سره روغ او رمت هم نه دی. گل ته دا خبره عادی خلکو نه و. کړی
 لکه خنوی هم په گل زور وروو او هم د خنوی دېر در ناوی کاوه لکه
 چی د گل له خنو پرته بل چا د امید هیلی نه کېدی لکه نو د هن په سپین
 زړه کسی د شک او نه باور خبره خوله سره نه وه لکه نره خنوی
 خبره یی ومنله او د نړی رنځ د سکر و پوښو پر سخته یی بدن ته لاره ور
 خلاصه کړه او له درملوبی دهنه په وړاندی لاس په سر شول. غوموده
 وروسته هم خنو کسانو بیا ور باده کړی وه چی رنگه دی ورځ په ورځ
 تازه کېږی او بیا وری کېږی. پوره یو کال لانه و تېر شوی چی د گل په نوی
 پخوانی کېد نویو هیلو، خوښو تلپاتی پسرلی راغر گند شو. گل اوس
 د گلستان په شان سسورو. دهنه لپیا نود دده وی پخوانی په دهنه وراکی
 بل د ول گداوی وکړی خنه ته په دغه وخت کی د خوښی بل ډول موسم
 ور په برخه شو. هو. بل ډول واده، ورا، سندرې او دده په خوږ په هالی کی
 د توپکوډر بهار.

د گل په دغه خوښی په رښتیا هم دېر خلک خنوی چی دده سره یی مینه او
 اړیکی درلودل خوهاله شول. طبيبان او هنر ناروغان چی د گل په شان
 یی په رنځو نو کی شمی او ورځی تېرولی دېر خوهاله و وداری رنځ
 میکرو پونو هم شان دده سر و وینو، خوښو او رنځو کی شان
 ارام نیولی دده له وجود دغه یی طبیلی گټه اخسته داسی چی هېڅوک نه پری
 پوهیدل. خوداسی چکار بده چی په خپل وران دریځ او وړان دېوال
 بالندی هم وچی اولندی خاوری ورتی. د گل خوښو له موسم څخه چی

رغوان به گلو نوکی بی دژوند سبلی کیدی داسید و نواو دهلوسبلی ا
له هغه هغه دیروخت نه و تیر شوی چی لری رنخ بیا دگل به رنگین او
نازله بیاوری بدن باندی طبیلی برخل و کا خودومره به وچی گل دهنه د
دره و لو به نهو نبدانو باندی لکه دیر پخوانی ناروغ پوهیده له هغه هغه
به تل دیرو ناروغانو ددشی ناروغی ددرملواو مخنوی بوختنی کولی
اودا به بی سره ویل (طبيب هغه دی چی رنخ پری تیروی)

نمکه نویدی ناروغی په وړاندی دده ورا خطایی چاته نه چکاریده.
په دهه واری هم پواخی دهه حال خپلو طبیبانو ته ووايه. هنوی چی ده
ته بی د درمل نه خوړ لووبلی وواو هیله بی تری کړی وه هنوی ته
بی و نه کتبل او د لری رنخ پر خد بی ددرملو دیره برخه چی تر پخوا بی
هم زیاتی کاوه و غوره په دهه واری هنوی ته کله گوزار ورکړداسی
کله گوزار چی دمرگه او ژوند په پوله بی مرگونی کړل او درمل بی
خوړل تر غوچی بیاوری شی او بیا وری.

دگل طبیبانو به له خپلو هنرانو پولا نوله کله کله کله کوله چی
ننساوداسلامشوره درنخ په وړاندی په دهه سوخم کی په زړه پوری نه وه
نمکه دهمره دغو صوبو ورغوکی لری رنخ په زړه بیا باندی کله اغیزه کوی
تاسو باید داستوره نه وای ورکړی. هنوی به هم ظاهره سروهو راوه او
داخبره به بی وکړه چی هو. یوه خلطی وه وشوه بیا باید دا کار ونه شی.
خبره به بی په همدی پای ته ورسوله خبره زړه کی بی گل ته هم نیت
په نه وه. نو نمکه بی دواړه غازی خوړلی پوی نیت په نه و او بل به بی
بیا هم دا خبره ورته کوله چی:

زموږ مشوره باید له پاده ونه پاسی موږ هم لرو او دیر ددوا درمل به
کار کی کوټی و هو. گل خوار کی په منځ کی حیران پاتی وو، لری
رنخ، خپلوان، طبیبان دا هغه هغه وچی دگل مړگی به بی درېو خواوو

ته نيولی وی خود اچسی دده سره بی ډیری نړ دی اړ یکی ساتلی نوم.
 بهی هم خبرو ته منفی جواب نه ور کاوه. ددی خوا کړنود مخالفت ټکی
 دگل په وجود باندی مخ په وړاندی روان و. هیڅوک نه پوهېدل چی دگل
 کلابی برخلیک په آخر غه کېږی گل به گلشی او که به بی دخزان
 سهلی لاسی خوار کې. په خپله گل یواځی په دی پوهیده چی خپلوان
 بی کله کله طبیبان خوړوی او دا کار دده لپاره گټور نه و هو!
 دا کار!

یو یونیم کال گل په همدی ډول شپې وړخی تیرولی. بدن بی سره روغ
 نه و. طبیبانو به هم په هندو ملوتد اوی کاوه چی هغه به دگل دوستا نو
 دوی ته ور کول. ځکه چی هغوی خوتر طبیبانو شستن وو هرغه بی درلودل.
 شستن و او زور وړ!

په هغو شپو کی دگل د پتخه لس کلنی شپې او ور ځی وی طبیبانو او
 ملگرو بی غو پتل چی دده خوار کی په ویاړ په دغه کالیزه کی خوښی
 او خوشالی وکړی. خود گل هندو خپلوانو چی ده ته بی ښه نیت نه درلود.
 دده ددغی کالیزی په خو پیو کی دغم ټکه راوا چوله. داچی ولی؟ په
 دغه کار باندی کلیوال اوسیمه ایز طبیبان ښه پوهېدل هغوی طبیبانو
 اود گل نورو ملگرو ته دا اجازه نه ورکوله چی نور باید دگل دژوند
 او برک دښه او بد په پر خه کسی له گل سره مرستی وکړی ځکه دوی
 دا خبره کو له چی سوږو هیر و او گل ځکه د هغه ژوندی هم زموږ دی او
 مړی بی هم زموږ.

ناروغي دسړی په ژوند کی لویه ناخوانی ده. هسی ناخوانی چی
 نه چته گوری او نه بد ته. نه ځوان گوری او نه زوړ. له همدی وړخی
 راهی دی خواهر چا هر ډول خبری کو لی چا به ویل چی دگل میراث
 ته ایی ستر گاپنی ده چا به ویل چی نه دگل ځوانی او دده شان او شوکت ته بی

منترگی نه ور پورته کيږي . نوځکه يې دا کار په گل باندې وکړي . دا
ډول نوري خبرې هم وی اووی !...

او په گل باندې درمل ودرېدل. دنړی رنځ لپاره بهادگر خلاص
شو. په تیتواوهر کړوډنگرو ډنگرو مکر وېو نوسره یې بهادگر دسپو
دوینور گوته ورېځ شوه. دوه دوه نیم کاله وروسته کلک توخی هم
ورته پیداشو. په بدن باندې یې ناروغی ډیر کلک کوزارونه وکړل.
پواځې دگل پیاوړې بدن وچې د ناروغی دناخوانی کوزار و ته یې
سینه ډال کړې وه .

ټول کلیوال دگل په دغو هسکواو تیتو نه وو خبر پواځې بیرکت
لالا په دغه اوږده کیسه پټه پوهیده دکلې ماشومانو او نو پوځوانانو ته یې
هم دا ټوله کیسه نه کوله ځکه چې دی هم ډار ید. په ځان باندې په
کور باندې او په ... ه

ډیر گت لالا پوهنه ځانگړتیا دا وه چې په ملگرتیا کې ډیر کلک و. دگل
په ټولواو حالونو باندې خبر واودهر ورځې حال یې ورته راته . په دی هم
خبرو چې نری رنځ په دی وروسته و وختو کی دگل ژوند ډیر خراب کړی و. خو
گل بیا هم ځان ته په دی تسلی ورکوله چې لا ځوان یم. تراوسه هم دومره توان
لرم چې دنړی رنځ سره منگولی وړ کړم . هغه اوس ډیر گت لالا خبره
دخپلوانو او دوستانو په نیت ښه پوه شوی و . څه یې کړی وای وخت تر
وخت تیر شوی و اوس یې لاسونه یو پر بل وهل او تل به یې دا خبره کوله چې
زما خپلوانو او دوستانو زما څخه زما د طبیعا نولاس په سر کړل ځوکه را
نه خواشني شول او په مرورو لا رولاړل ځوکه ځنګه شول او ځوکه ځنګه .
زه او نری رنځ اوس په روغنون/کې سره لاس او کړیوان یو . نه پوهېږم
چې له ما سره په پېښل کلنی کې څه کوی . زما خپلوان او دوستان هم زما

حال ښه وښی خونری رنځ یی را با ندی حواله کړی دی نه می وژنی او
نه می پریدو. کاشکی چی داخو خبری خو می چا زما درنځ طبیبانو ته
رسولی وای چی .

- یه زما درنځ طبیبانو!

- یه دنری رنځ دښمنانو!

- زه ژوندی یم. ما نری رنځ نه شی وژلی.

- تاسو ماته هیروی. هو ما!!!

اونری رنځ!!!

کابل ۱۳۶۱- جدی

نه هلته اونه دلته

... او دایې دویم (منځوی) زوی و چی دا خوار کی یی بیا وچی شونډی، غیری گریوان او سرتور سر دهنه لخوانرک مری ته لکه د سوال کنزه نینه نینه کیده او په پیغو به یی هره شنبه دا خبره تر خوله وتله چی :

سداخو کافر نه وه! ولی مو په کفر مې کړ . ولی مو نه ویل چی سال او روپیو ته یی مو و سترگی پتی کړی . ولی اخر تاسو خود اسلام دعوه کوی . ولی! د خدای په خاطر! ولی . زه اوس غه و کړم! بیپانه تر ور نه پوهید ه چی غه و کړی . غوشیې دمنځه یی مشر زوی چی کوز ده یی لادېلار په کور کی ناسته وه په هغه غه روپو چی ده دغو میا شتو په مزدوری کی گتلی وی همداسی یی کنائی په ناخو انی سره شهید کړ . روپی دغلو لاس ته لکه ور نه غلی چی کلیوال پری را خبر شول او پرته له غه موندلو قول و تبتیدل . خود هغه لاغلو پېتی نه وه پوره چی غو غو غلی دغو غلوا حوال ور لېولی و چی که روپی موندو نه به ساری هر ه چی در پېښ شون گناه به روځله وی .

هوځله په سپين سر دغو سړي دپښمو ته ورځايه . زاري يې ورته
وگرې او ان داچې پنځه زره روپۍ يې هم ددلي مشرته ورکړې خودا
چې ددلي مشر روپۍ و اخستې او نوروته يې نه وې ورکړې دهنوي
همدا په زړه کې پاتې وه ترڅو يې په هغه شپه ياد بېباني ترور بېځوي
زوی (نذرو) هم شهيد کړ او پسي چې په لاس ورغلي هغه يې هم
يووړې نوځکه يې بېبانه ترور کړ او په سپين سر لولېده کړه . کله به يې
دخوانمرگ زوی سرته او کله به يې پېوته شوه . او ځکې او وېنې
يې په د يره چټکتيا سره له ستر گودښيري کړيو انه په لنډ و لنډ ولاړو
راتويدي او راتويدي .

دسړي د پښمو د لسي مشر چې کله د نذرو په شهادت خبر شو .
لوسړي خو يې دو مړه وويل چې -والله داخوږه کار ونه شو .
خودا چې دوی هم په خپلو کې څه سره لرل او په دې هم پوه
شو چې دا کار خود ده ملگروکړې نوځکه يې بياخپله خبره اوږده کړه چې :
سخير « دا يې هم په انارو » سل . زړمو ووژل چا يې پوښته وکړه
چې دگلود زوی کتنندوی به پوداشي قسمت به يې داسې و ژموږ څه
گناه ده .

هو -وا يې چې (پر دې غم تر سپينو او رو سوړ دي) نور چا يې
پروانه کوله پواهي پوهو کلهوال يې ووچې بېباني ترور سره
د نذرو بخوانمرگ په سړي کې ولاړ ووغو يې دخپل مشر زوی د قبر په
څنځکې کې خاورته وسپاره او هغه د ستمال چې خور يې « نازو » په خپلو
وږو وړو کوټو کې لې وهغه يې په خازي پوري کړ او دهنه بخوانمرگ
په قبر يې ودروله هغه سورد ستمال داسې په رېښو شو چې تا به ويل
د بېباني ترور داه تا ونه دي او هغه رپوي .

بیبانه ترور دمنجوی زوی په مینه نوره هم په ملاکړه شوه .
لځکه ددی خو همد ادوه زامن ووچی دی به لاس لکړی او وژ وند
نیمکر غی بلل خود اچی اوس یی دواړه دلاسه وو تل نو لځکه یی -
وچی ووا یی :

- دا خو کا فر نه و، ولی مو په کفر مې کړ؟ ولی نه وایست چی
موه مسلمان نه یو بلکه... یو، دادول کارونه دانا دودی خو داسلام
تر پاک نامه لاندی لمای نه لری تا سی هغه غو لک یا ست چی دا هیواد
موه سروینو رنګ کړ. تاسی غله یاست شله، هغه غله چی نه د خلکو
په مال بند شوی او نه په سر د خلکو! داد سر و مال او دا د وطن
د پښتان دی، دا غله دی، غله...

د بیبانه ترور غغه یو او وه کلن زوی اودوه لورانن پاتی وی
چی مشره لوری هم واده شوی وه یواځی یو کوچنی زوی (مستو)
اویو هره لورکی نازویی پاتی وه. لای دمنجوی زوی اوومه نه وه
تور ه شوی چی د بیبانه ترور لیوره دا ور ته وو یل :

- ورینداری! مو هیری چی دخدای امر وشو اوسنا لخوا نان ژا بن
مړه شول. خدای دهنوی و بخش، هغوی شهیدان شول، خو تر تولو
د خبره مهمه ده چی ته دیوی خوا په تاسی غو لک خبری ونه کړی
- بله داچی نوره دامن لځکه زه کاله کوم. څه چی تری په لاس راغلل
هغه په درسه نیمایی کوم لځکه چی نور خومو پښه او بد تول زما شوو. په بیو به
دی پښه یادیرم او په بدو بد. بیبانه ترور لاه و مړه د پښو نه وه لویدلی، نه
یی هو ټل چی د لیوره خبره یی لخوا په پرېودی. نو لځکه یی ورته وو یل:
- تا ته دی خدای خبردر کړی. تردی نور په ما پښه او بد ته راځی.
- په دهو پښو او بدو کی چی دواړه زامن سی لکه «دیوی کوتی دوه غمی»

شهیدان شول. تاغه مرسته را سره و کړه یو اخی دپه خیر او خیرات
کې ددنيا له شرمه مخان مشر مشر کاوه. رښتیا یې وپلې دی.
«... له نیستی ... په بامو گرځي»

لیوره یې چی په کلی او کور کې به تو لو له مسخر و (شیر لالا)
پاله ورته وویل:

پوهیږم چی زمانوم اوزماد کورنی نوم به بد کړی زه دارېوم چی
سبا پخپله یوپی ونه کړی او او په ونه لکوی!
هنی ورته وویل.

خیرا سړی په کار ښه ښکار پوی. کار دسړی عزت او غیرت دی په
دی په کله ستا اوستاد کورنی نوم بد پوی خدای یې دی دا اوس بد کړی
پلامی درېسی.

شیر لالا چی څو گل لالا (د بیبیا نې ترور میره گلو) ژوندی وچا په سړیو
کې نه شماره ځکه چی دپوی مخی هم نه و. دادومره خبری یې هم چی
بیبیا نې ترورته کړی وی له اړه خو یې داهم زده نه وی. خودهنه اغېبی
چی دسړی دښمنو په دلو کې قوما ندان وداور پېودلی وی نور ځکه ده هم
په سره سینه سره کولی. هغه ژمنه کړی وه چی داتسول درته میرات نه
کړم زړه یې تور دی. پوزوی ئې پاتې دی دا به هم په کومه تپه او تپا توره کی
ستاد مخی لری کړو. او هرڅه به تاته پاتې شی. خو کیسه لکه څنگه چی
دوی فکر کړی وه یې نه شوه. ځکه بیبیا نه ترورلو مړی په خپلو کې پوی
او پلې خوا ته وگرځیده. هنې معلوم کړه چی ددی د دواړو ځمکاوو
زمانو په مرگ کې دشیر لالا لاس هم و اوددی دزمانو وژونکی هم دشیر
لالا اغېبی هرچاته څرگند شو. هرچا په ورته وبل چی:

بیبیا نې تروری غه دی له وسه نه کیږی. خدای ته صبر وکړه کړاره دی
په خپل کور کې خپل کار اوزیار ته ملا وتړه خدای به یې اجر در کړی.

خوبییانی ترور خپله خبره له پخوا به او بو کی لیدلی وه هر چا به که
د صبر خبری ورته کولی . دی بیا هم نه منل . لکه چی صد یقو بیهیم ورته
ویلی وو .

خوری یوی اوبلی خوانه ډیره مه گرځه ځکه چی اوس داسی وخت
راغلی چی دهیڅ پوښتنه نه کېږی خدای ته یی وسپاره !
خودی په ځواب کی ورته ویلی وو .

- نه خوری - زه دانه وایم چی زه یی خدای ته نه سپارم - وایی
چی دیوه سړی په سینه مار تیر شوی واوژل یی - چا پوښتنه تری پوکره
چی خیر خو مارو تیر شو نو ژاړی په څه ؟ ده په اب کی ورته وویل .
زه په دی نه ژاړم چی زما په سینه تیر شو ، بلکه زه دی ته ژاړم چی
دایی لاره شوه لاره ! نو خوری خبره تر خبری اوس تیره شوه . نو ځکه زما د یی
صبری په لور مځه ده . زه دخپلو زامنو پوښتنه کوم . هوا پوښتنه !

صدیقو ترور هم د کلی سپین سړی وه . او د بهیانی ترور سره یی
خواخوړی کوله او ډیری خبری به یی چی یوی اوبلی خواته واورېدی
نوهغه به یی بهیانی ترور ته کولی او هغه به یی خبرو له چی ان
د خبر ده او پلانی داسی وایی . دشیر لالا داخپنی مخکنی ژمنی هم
صدیقو ترور بهیانی ترور ته ویلی وو .

د بهیانی ترور د زامنو په ناځوانی مرگ ډېره پنځه میاشتې تیری شوی .
په کلی کی بله داسی غمجنه بهینه نه وه شری ځکه چی هر څوک به
خپلو کار و نو بوخت وو یواځی هغوی چی په کلی کی یی ځای نه
وو . هغوی په کلی کی نه وو . هغوی دخلکود ځورونو په لور وتلی
وو . په هغه لور چی لوری یی چاته معلوم نه و . بهیانی ترور به هم
صدیقو ترور ته ویل .

چی لو، لور خلاص کړم او پوځه روځی لاس ته راشی ته... نخل
ته هم لکه چی د اسلام د پښو نو د لومشران خوهلته او سپړی، مخ هغو ته
عرض کوم چی غم می وځوری .

هنی ورته وویل:

- هو . بده نده خو ری ا خوپه دی شرط چی نیکو جان ددی ورور
کړه ولیری چی خدای مه که څه پری ونه شی .
دی ورته وویل .

- نیکو گل خودا دوه سیاشتی د ما ما خیلو کړه دی . ته هم هاته مه وایه .

- زه بی څه کوم خدای بی دی له بدی ورځی درته وساتی .

بی بیانی ترور لو اولور په ډیرو کړ او ورسره پای ته ورساوه .
د ر منډ بی واخیست ټوله غله بی ځای هر ځای کړه . یواځی یو
څه بی چی سر ته نه وو رسولی هغه هم د دغه کال (ژمی) ژرنده
وه چی هغه بی نه وه کړی . لور او زوی چی غوښتل بی له ځان سره
بوځی ټوله خپلوانو یواځی دا خوښه و رکړه چی زوی باید پر یو دی او
لور به ورسره بیای . چی هنی هم دا کار وکړ اود . . . په لرړی
له خپلو او خپلوانو سره خدای پامانی وکړ اوروانه شوه .

لسمه ورځ دماز د پگړ زیږی لمر په غره وروچی بی بیانه ترور بی
له خپلی وړی لور (نازو) سره یواځی وتلی شونډی . بیلی پښی ، خواشینۍ غیره ،
له هنی غوښتی سره چی وچه دودی بی پکی تړلی وه دپاره چهار له لاری
د پېښور بر سر ته ور رسیده لاس ورځی خوپه شرو اود پښو په داسی حال کی
راغله چی ټول به ورته حیران و او ټولو به ویل چی :

- دالیونی گوره پخپله خو لیونی ده داوپه بی گناه ما شومه بی هم
لیونتب ته نږدی کړی ده . خود دی به پیاد هم او پکی په لیمو را
روانی شوی او په محواب کی په بی په پر دسی سره وویل :

څه به کوی زما حال مه پوښتی زه بدی ورځی پسی اخیستی یم. ما
دیوی کوتی دوه غمی دلاسه ورکړی. زما له حاله څه خبر یاست .

ایونیان خو هغه څوک دی چی [زما بی دغه بیا ها نو نه په برخه کړی دی
او که نه زه چیرته اودا وطنونه چیرته. داتول دهنود لاسه هوا دهغو...
هغه شپه یی هم دنورو شپو په شان په پردی کلی شوه په دغه شپه یی
دکلی له ملاحظه ... پوښتنه وکړه چی :

- ... په کوم ځای کی اوسیدی زه به یی دپېښور په کوم ځای
کی پیدا کړم؟

هغه په داسی چی دما خوستن اذان ته روان و ورسره وختلید او
ورته ویی ویل.

- موری له کوم ځای څخه راځای یی .
دی درته وویل .

- له بری پښتو نځوا .
بیایی پوښتنه کړی وکړه .
- څه کوی ؟

دی بهاروته وویل .
- عرض ورته کوم ، دلی یی زما دوه زامن بی گناه وژلی دی .
- زامن یی دی وژلی ؟

- هو - زامن

سده باندی په کومه گناه؟

- یوڅه روپی می زوی په مزدوری کی کتلی وی په هغو باندی
بی گناه .

دکلی ملا په دی خبره سره خواشني شو نوڅکه يی ورته وويل .
- سوری زه به يو ځل اذان وکړم بيا به ټولی لاری دروښم .
خبري به سره وکړو .

- ښه ده ملا صاحبه خدای د عمر در کړی .

بېبیا نه ترور له نازو سره يو ځای دکلی دجومات مخی ته په يوه زاړه
پوړکی ناستی وی کلیوال به يویو ورسره ناست وواو پو پښتنه به ئی
تری کښوله چی داد کوم ځای ده اوچیری ځی ؟ خودی به هرپوه ته
د زړه شو ته نه خلاصوله او حال به یی نه ورته وایه . تر څو ټول
سره په کوار شول دکلی ملا پر اذان پر سېره جمع هم ورکړه . د جمع
په پای کی یی دکلیوالو سره يو ځای دخیر ددعانه وروسته دادعاو کړه
او خلکو ته یی د خطاب په حال کی ووی .

- امین دادعا ددغی سېن سړی په هکله وکړی چی دالس ورځی په غرو
اورغو باندي تر دغه ځایه رارسیدلی ده ترڅو یی مراد حاصل شی او
بیر ته خپل کور اوو لادوته روغه رښته ور سپړی .
پر حمتك يا ارحم الراحمين .

کلیوال ټول خپلو کوروته ولاړل . دکلی ملا هم له جومات څخه
راووت اود بېبیانی ترور خواته راغی او غږی وکړ ؟
ښه سوری ته چی . . . . ته ورځی هغه به څه درسره وکړی ؟
- زه نه پوهیږم په کلی او کور کی خوبه یی سره ویل چی دا ددغو
ډلو مشردی هرڅه دده په امر کوی - زه پوښتنه تری کړم چی زما زامن
یی ولی په خپلو گمارل شویو باندي ووژل . او زه پوښتنه تری کوم
چی ته ددغو ډلو مشری ته هم غل یی او که . . . بیا به زه وپوهیږم
چی دی غل دی او که . . .

ملا بيا سروپوراوه ژ به يی په شونډ ووهله او ويی ويل:

لـسوري! ته په سرکي بادوهلي يی. ددنياهه حاله خبره نه يی. را روانه شوی چی زه به . . . ووينم.

که ته هر غو سره آه فریاد وکړی بيا به هم درته ووايي چی زه خبرنه يم. که رښتيا درته ووايم داڅه چی ته وایی. هغه ته يی مه وایه لځکه. وطن پردي دی کوم تاوان درته ونه کړی.

بیبیانی ترور دده خبره وا وریده خودوسره باک يی ورباندی ونه کړ نو لځکه يی وويل.

-هی هی څه وکړم چی لځای به يی پیدانه کړم بيا زه پوهیږم چی څه ور ته ووايم. زما دشمن بل څوک نه دی. زه بل څوک دزامنو په مرگ نه نیسم پرته له ده. هو! زما قاتل دی لځکه چی دی دلولو مشر دی. مشر!

-لځای خوبه يی زه در وپيښم لځکه زه هم سبا د سودا لپاره بشارته لځم. -خدای د عمر درکړی دا کار او دامرسته چی ته را سره وکړی. نوره زه پوهیږم.

- پس دامرسته زه درسره کړم. زه نور لاهم شپه دی په خیر. -لځه خدای دمل شه په مخه دپښه.

سبایی لالمرنه ورا ختلی چی دوی د بشار په لور روان شول. خو کله چی لمرهسک راځی نو دوی هم په بشارورگه شول ډیرلا مخکی نه وو تللی چی ملا صاحب بیبیانی ترورته مخ کړ او ورته يی ويل.

- دغه مخا ښکلې لځو پور یز کور چی وینی داستاسی دسړی دپښموندلو د مشر کوردی په خوب دکله داسی لځای لیدلی دی؟ بیبیانی ترور لانه ولیدلی لځکه ئی بيا پوښتنه تری وکړه چی:

- دلته ټول کورونه پکلی پکاری کړم کورد... دی؟

هغه پیره والا سړی پی پی سیخ ته وسله وال ولاړ دی.

- ښه. هو: هغه سخا مخ ومی لید.

ملا بیبیا نه ترور د هغه کور تر دروازې پورې له خپلې وړې نازو سره بدر که کړه. وروسته له هغه پی له ترور سره خدای پامانی وکړه اولار.

د دروازې فرو خواول بیبیا نه ترور وپو پتید له. هغی یواځی دومره ورته وویل چی زه له افغانستان څخه راغلی یم هوارم... مشر... و ونیم. نوره به مخم. خو هغوی د دی په خبر و باور نه کاوه له بلې خوا د خلکو د ښمنا نو مشر... په همدغور مخو کی د تهران، ریاض فرا نسی او امریکا په سفر تللی ونو مخکه دغو نفرو هم ورته وویل.

- بودی مخ ولاړ شه... نشته هغه عربستان ته تللی دی.

بیبیانی ترور چی دا خبره وا وریده نو پیره خواشنی شوه. هغه متل وریاد شو چی.

موږ نه غله کیدو خو کله چی غله شونو سپوږمی راوخته. دادومره وخته چی زما کار نه وهمد لته و اوس چی ما دومره خواری ولیدی. و طنونه می راوړل که بیرته مخم داخوهم سمه نده نو مخکه یی پیا پوښتنه تری وکړه.

زوی جان! خبرئ چی څه وخت به راشی؟

- معلومه نده دوه اونۍ وروسته گوندي راشی.

بیبیانی ترور سوړ اسویلی و کښی اوله محان سره پی دا خبره وکړه.

- دوه اونۍ؟ دوه اونۍ پر ماخو ټول کال دلته تهریری. یوه روپی

هم را سره نشسته خدای هو هیوی چی خیرات به هم غوک را کیری
که نه ؟

له پیره دارانو غمغه یوه ورته وویل .

- تروری ! ورغه مو به یو خط در کړو چی تاته هم به کډوالو کی
لځای در کړی . خیر او خیرات دلته مه تولو لهککه چی زموږ نو پیره
گوره داکار ونه کړی .

هنی چی داکه والو نوم واورید ور په یاد شوه چی هلته خوددوی
د کلی شا بېو جانه له یوه یوه زوی سره او سپړی . نو لهککه بی خط
واخیست او د کډوالو په لور روانه شوه . دوه دری ورځی په خیمو وگرځیده
ترڅو بی د بېو جانی دغو خیمه پیدا کړه . اود هغو کره ورځله . چی خیمي
ته ورننوتله نو بېو جانه په بستر کی ناروغه پرته وه . ددغی ورځی
سره بی دری ورځی کمی دوه میاشتی کیدی چی هغه ناروغه وه خو کله
چی یوه شوه چی بېبیانه ترور راغلی . په کراره ورته راپورته شوه په
غاږه کی بی لاسونه وزواچول او په ژړا ژړا کی بی په ناروغه صورت
ورته وویل .

- غه کمی دی په برخه و. غه بلادی غوښته . چی خپل کور او کلی
د پریښودل اود غه بد مرغه وطن ته راغلی ؟ داڅو زندان دی . زندان !
هغه زندان چی بیرته تری وتل نشته . موږ هم وغرلیدو لهککه چی «دډول غېر
لری ښه ځی» بېبیانی ترور خپله توبه کیسه ورته وکړه . اودایی هم
ورته وویل چی زه راغلی یم ددی په خاطر چی دسړی وژونکو مشر ...
ووینم او په داکه ورته وایم چی .

- زما دزامنو لوسړنی قاتل ته یی . زه یی پور هوارم . او زه یی
پوښتنه له تا کوم هوله تا ... له تا .

بېوجانه ترور اوس په ټولو شيانو پوه وه. نو ځكه يې په زگړي
زگړي ورته وويل.

-خوري! په خبرو پسې مه گرځه. نډې دي او ريډلي چې پخوانو په
دا رسري اچوله: چې:

خان دي په خپله مړنې كړه. پدې گډو ډوډان كې نشته باز خواستونه.
پوهيږي چې هغه غوك دي؟ چيري ژوند كوي؟ په غه ډول؟
د هغه سره زما او ستا پوښتنه نه شته. ځكه چې دهغه ژوند او
زموږ ژوند دلته هم ډير توپير سره لري. هغه په هسې ټكلي كور كې
چې ډير لږ دهغه په شان په دي ټول ټيار كې ليدل كيږي او سپري او
موږ بيا هم په دغو غمجنو غمجنو خيمو كې ددي ملك تودوخې ډاډه كړو.
بېباني ترور چې دهغه كور ليدلي و نو ځكه يې وويل.

-په رښتيا هم چې كور خويي ډير ټكلي كور و. نه پوهيږم. زموږ
خويي كور او كلي ټول يې ټكلو ټكلو محلمو كړ. ټول يې د جهاد په
نامه په ناحقه ووژل. و او دوي دخپلې چر چې كوي دا هم ناروا ده چې
«توري په لالا وهي مړي په عبد الله»

د بېباني ترور څه ناڅه يوه مياشت تيره شوه، دډلي مشر هم له
لويدېځ څخه راغی. په خيمو كې يې هم اوازې كېده شوه چې... راغی.
ډيرو به خوشالي كولي چې بيا گوندي زموږ سره لويديځ هيوادونه
مرستې وكړي. خو ځينو به ډيري سپوري ستونځې خبرې كولې او ويل
به يې چې لويديځو هيوادو... ميلونه ډالره مرسته زموږ سره و كړه خود
داډانه هغه موږ ته نه را رسېږي. بلكه دغه تش په نامه مشران يې په
خپلو كې سره وېشي چې په دي وېش هم نه سره جوړيږي. بېبانه ترور

هم پوه شوه چې خبره . « دو پك هغه هم سره ورك » ده خوددی په زړه
كی غوټه وه چې خپل خواشني زړه با ید . . . . ته تش كړی نو لكه
له ډيرو هلو ځلو وروسته یی په څه خوارویو او زاریو هغه ته د لیدو
لاره ومونده . او خپله ترڅه کیسه یی ټوله ورته وکړه ، او دا یی
هم ورته وویل چی :

... صاحبه . زما زمان ستا په امر وژل شوی ، ز . خپل پور له
تاغوارم زما قاتل ته یی !

كله چې هغه لوی قاتل دا خبره واوريده نویی د ډیری ویشته زیږه شول
او په ډیره ترڅه ژبه یی خپل نوکر را وغوښت او ورته ویی ویل :
خیا او دا . . . سپین - ری بودی زر تر زړه رانه وباسه ، زری و
باسه خوگوره چې بیا هم وطن ته لاره درڅخه پیدا نه كړی او هم تر
هغه وخته چې څویی فكر نه دی په ځای شوی چې په خیمو کی نه ځای
وركړی او نه هم ریشن ترڅو له لویي هم سره شی لكه چې زه د
دی د كافرو زامنو قاتل یم . قاتل ! بیپایانی ترور چې دا حال ولیده
پوه شو د ظالم د ظلم په ډله خولاو شوه نو لكه یی په داسی حال کی
چې یو لاس یی نوکر كشوله بیا ورته وویل :

هو قاتل می ته یی . تا وژلی له تا یی هوارم . لكه له تا پوښتنه كوم
پوښتنه له تا ظالم ! له تا غونځوار له تا قصاب !

بیپایانه تروری په ډیره ناخوانی سره له کوتی اویسته خودی
په لارو هم دا چیغی وهلی چې زموږ قاتلان زموږ تش په نامه واك
دازان دی . دغه چې دانسان د قصابی كمر بندونه یی تر ملا تړلی دی
دغه چې هر موږ یی تور تم را ووست . هو ! دغه تور تورتم .

بییمانی ترور یوه نیمه میاشت نوره هم په خیمو کی یوی او بلی خوا
نیره کړه . ماغو مه نازو به یی تر لاسه نیولی وه کله به په خیمه کی
وه او کله به په بله .

له یوی میاشتی وروسته بیا چا په خیمو کی ونه لیده ، هغوی چی په
بد مرهو خیمو کی وو د هغوی به ویل چی بییمانه ترور وطن ته تللی
ده او هغوی چی په وطن کی وو هغوی ته به دا خبره ورتله چی هغه یی
دلته په خیمو کی ولیده . خو خو میاشتی وروسته دا روپنا نه شوه چی
د بییمانه ترور نه هلته وه او نه دلته . !!!

دهوايي خواكونو دهيلو کوهر
الوتکی دپورد تخنيک شهيد حضرت ته.

دراڼه خوبونه

دایي دوم کاله وچی هستي ابي به دپخوا په شان خيالي او هکلی خوبونه نه ليدل. هوهغه هکلی سره او شنه بست اسونه، دی اوس په خوب نه ليدل بلکه دښو او هکلو خو بوهر غای به یی کله یوډول او کله بل ډول دراڼه دراڼه اوزره درونکی خوږنه ليدل چی دایي هم لکه سودايي سړی غوندی دحیرانی په کڼو الو باندی روانه کړی وه. په تیره چی بیا به یی یونیم پیغلو تو دا پوښتنه هم تری و کړه چی.

موری! د حضرت په کله حال و احوال معلومیږی؟ هیچ احوال یی نه راځی. خدای مه کړه څه پری شوی نه وی؟

هستي ابي به یواځی دخپل زړه تسل په دی خبره کاوه چی. کلی او کورته له کابل مخه څوک نه راځی نو احوال به یی څوک راوړی دو سره خو حضرت هم یی پروانه دی.

وایی چی زړه په زړه اینه دی . د پستی ابي د زړه په کلا دهم
 غاو داری و رسمی کړی وی . د خپل زوی حضرت خیره به یی دسترگو
 په لند و پر دوکی یوی اوبلی خواته کله څنگه او کله څنگه کید له
 وخت ډیر خراب و په کلی او کور کی هم دی ته چا په سمه ستر که
 نه کتل چی ددغو سمونه کتلویو علت هم ددی دزوی ژوند چی د مور
 لمگری هره شپه په هیلو ورته کباب کباب کیده هغه د مور پواځنی
 زوی و چی شپږم تولگی ئی په لوغو پښو شکیدلی گریوان او چاودو
 پهو با ندی د ژ وېلو او ژور و کند والو ددیوالو په مېوری کی پای
 ته ور ساوه . دچا خبره خدای یی تو به قبوله کړی وه له شپږم تولگی
 نه دخپلی هڅی او هاند په نتیجه کسی پوځی ښوونځی داخل شو
 ښکلی او محیرک هک و . د پوځی ښوونځی یونیفورم یی په ښکلی او شل
 محان کی بل ډول ښکاریده .

داسی چی که پستی ابي لیدلی وای نو هغه به یی ددیدن په مینه
 ناکو سترگو سترگو کی خوړلی وای .

خوا فسوس چی د چا خبره وخت خراب و ، پستی ابي ته به یی
 د ښوونځی په بهیر کی کوم یو کلیوال چی دی په یی لیدلی وو
 دده په هکله خوږی خوږی خبری کولای او دده لیکونه به یی
 ورسول .

چی د دغو لیکو نو په لوستلو سره به یی د زړگی هوسی هیلې
 دحضرت په راتلونکی کی لیونی لیونی کیدلی . هو . داسی لیونی
 چی ددی هم سپرو شونډ و کی به هم ترخه ترخه موسکا لکه د لیونی
 پیغلی یی با که خندا را خوره شو . ه خوددی په نامراده ترخه موسکا
 دهم د سکرې تو با را نو نو ته ورځ په ورځ د قهر او غضب نشه

ور نهېدی کید له پستی اېی د زرگی د پستو غوښو په سپینو شیدو را لوی
کړی حضرت د زده کړی په لور لېږلی و او دهغه د ښکلی میا پهلکلی
لاری ته یې داوپهکسو د کسی سترگی نیولی وی او په ان اوسپایی
د حضرت د دیدن لورته دهیله منوستر کو منزلو ته ور لاندول .

حضرت د سرو گلونو په موسم کی په سرو، سترگو د سرو گلونو، بڼ ته
په ځوانی مینې سره را ووت. د سرو گلونو د ملیار هوتی یې په سترگو
و منلی او د شنه اسمان په شنه لمنه کی د چوپړ الوتکی ته ور پورته
شو. هغی الوتکی ته چی دهغی د سرو لمبو سرو گلونو یې په کلا یې
بدن او رنگېنو غوښو سړی لمبی بلی کړی. اودی یې د زمانی په اوږده
منزله کی د هوس تر ابدی مینې پوری بدرگه کړ او د اوږدو اوږدو
رنگونو په لاره کی یې غسور سر کیښود. هغه پوزه دوه نیمې میاشتی
د شنه اسمان لمنه و شکوله او د پریو په لور یې لاره لټوله خو ځوا
نمرگی د شنه اسمان له زړه نه ځمکی سرته داسی په ناځوانی او پیره
چی یوه نړی ارمانونه او هیلې یې د ژوندی او خوځنده زړه په سرو
کلا یې ویا لوی کی ستړی او ستومانه پاتی شول. همدا علت و چی غمو
خوړلی پستی اېی اوس گډوډ درانه درانه خوږونه لیدل لکه چی د ځوا
نمرگ شهید د شهادت فر ښتو په خوار کی زړه باندي نا ځای زیږی
کړی و. له پوی او بلی خوا د کلی ځینې کلیوال خبر وو چا هغی ته د
ویلو زړه نه شوای کولای. خو دهغی زړه خبرو ځمکه په یې د کلی هری
بودی ته د هر بام په سر دخپلو درنو درنو خوږونو یاد ونه کوله.

هو، خو د حضرت د ځوا نمرگی خبره تر یوه کال نشره شوه. خو
د پستی اېی د زړه په سترگو کی دهغه سترگی لاژوندی وی او هره شپه
په یې دهغی سره دنوی ژوند په باب دخپل خبری کولی خو په هغه ورځ

چی هستی ایی له خپلی پوی بلی کایوا ای سره د مال په گډ بدو خبره
اړولی وه . نو یی په ډیرو خبرو کی یوه دا خبره هم ورته کړی وه
چی ته لاژوندی گرځی که زما لمخوی داسی خوا نمرک شوی وای نو
یوه شپه به هم ژوندی نه وم خو ته لا دتوری پلا په شان د پوی خوا
په گډ بدو باندی ځان وژنی .

د کندوتور دی خبری هسته ایی ځای په ځای لکه لیونی ودر دوله
او دایي زړه ته ورسیده چی ددی درا نه درانه خو بونه یی څه نه وو .
نوره یی خوله خلاصه نه شوه . لړزی و نیوه او په چیغو چیغو د کور
په خوا روانه شوه .

هستی ایی ته دا خبره دزهرود جام شړپ شو . له ډیرو خلکو یی
پوځای او بل ځای په سلو ډولونو پوځتني وکړی چی دا خبره څنگه ده ؟
خو چا خوله ددی دزوی په شهادت نه خلاصوله ځکه نو سودایي شوه .
هغی به چی دپوی خوا دا خبری اوریدی او دپلی خوا به یی دخپلو لونیو
دورور په مینه هوسی حال ته وکتل نولایه د نامیدی څپو لاندی کړه
نوره تمه به یی چاته نه وه . په خپله خوله کوره نه شوای وتلاي ځکه له پوی
خوا تور سری وه او دپلی خوا دا خبره زمانه خرابه وه . نه څوک تلل
اونه راتلل او نه هم چادی ته حال وایه . یواځی روزالدین اکا په
ټولو خبرو خبرو . هغه دهستی ایی له لری خپلوانو څخه هم و خوتر اوسه
یی دهغی دزوی د شهادت خبره هستی ایی ته نه وه کړی .

هو ، دهغی زوی دمهواد دسروگونو په کفن کی په تل پاتی لاره
لار . تردیری پوری هستی ایی ته چا دا خبره نه کوله چی هغه شهید
شوی . هغه دمهواد دگلهانو دسبا په هیله منو لارو کی د پت سر اېښی
و ځکه نو هستی ایی هم تردیرو پوری دهغه ځوانمرک د دیدن لاری
څارلی او درانه درانه خو بونه به یی لیدل !

سری خیری

دیارو په نن اوسا کی دریمه میاشت پوره کیده چی ده لا خپل توبک له اوږی نه وکشته کړی . نریو نریو یریو یو د خاورو رنگه اخیستی وو: او پکلی سری توری شو نه یی هم اوس دا سی توری شوی وی چی که خپلو خپلوانو لیدلی وای نو هیڅ به یی پیژندلی هم نه وای لکه چی دی د ادري میاشتی له کور او کلی راوتلی او د غیرت په سنگر کی پروت وکله به یی چی له جیب غصه هنداره راویسته نو خپله غیره به یی په کی وکتله او د خان سره به یی خپلی خیری ته په سینه مینه وویل :

- موږه د سنگر زلمی سنگر زموږه شان دی

وړه گردی هنداره به یی جیب ته کړه او د کلاشنکوف ماشه به یی غوږ لکه وکړ چوله ، پورته به شواود خیمې غصه به یی پهل حالت والد شاپو جانی ترور زوی (لالی) را پورته کړ او ورته وپه یی وېل .

... زوی . راشه چی پوه کړی د زړه راز سره ووايو . دنیا تیره ده راشه

خو کدی د یاد پوی ؟ د چا سره مینه لری ؟ غه شی دی خو پوی ؟

دا به بی ورته وو یل د واره به سره کینا ستل له یوی او بلی
خوا به بی سره گزوله خود پر به په دی هکله غږېدل چی کوم یوله چا سره
مینه لری، غه بی خو چې دی. دشا بهو جانی لالی ډیر دژوندی زړه خاوند
وو په خوله به بی تل دغه او خو چې خبری وی نو هکله به په جبهه کی تر
ده مشرانو ملگر و له ډیره نازه لیونی با له او دخیمې تر تولو
خوشاله خبری هم دی وو. هکله چی دده هیله هم دملگرو خوښی او خوشالی
وه به دغه ورځ هلته چی دوی له خپلو توپکو سره دغیرت په سنگر کی له
یوی او بلی خوا کیسی کولی لالی دناز لیونی له یارو غځه یوځه نوی
واوړېدل چی هغه دیارو مینه وه، دده تر اوسه په دی دریو میاشتو کی دا خبره
د زړه په تل کی پته پته کوله ترڅو چی بی په دغه ورځ د زړه له تل غځه
دژبی بازار ته را ووته او یارو هم لالی ته وویل .

لایه زړه گیه اېه ژوند کی تر قربانی او مینتوب هکلی کلمی نشته زما دا
د واره خوډی کلمی ملی شوی هکله چی قربانی مینتوب دی او مینتوب هم
قربانی ...

یارو هم دا وویل چی پر د ادا د واره کلمی داسی کرانی دی چی ته به
واپی دا د واره مور او پلار په ډیره مینه راښودلی دی هکله چی دغه مور
او پلار په ډیر کوچنیوالی کی مړه شوی وو کله کله به بی دا هم فکر
ته وړه چی قربانی می مور او مینتوب می پلار راښودلی دی او دا د واره می
د پلار او مور غځه دخوارو نښانی دی او می پرت له یو ما ما نور خپلوان
ته در لودل یوازې همدیو ما می دی چی دی یی روزلی ووده ته یی اوس هم
مور او هم پلار و دغه په مرسته یی ښوونځی و لوست او دغه په
مرسته یی دژوند ټولی خواوی و پیژندلی په هیواد او هیواد پالنه یوه
شو او د انقلاب په لار کی یی د قربانی لاره و نیو له نو هکله یی نور و

ملکرو ته دا خبره کوله چی دانقلاب په کتاب کی په تیره بیا اوس
تر قربانی اوسینتوب بشکلی مرلیک قطعده

یارو اولایی دیوه پزاراویوی کوچی اوسیدونکی وودیرخواهی
پارونه له کلی څخه بهارته راغلی وو او په یوه کوڅه کی سره اوسیدل
یوه اوږل ته یی هر څه سره معلوم وو او دخوږ و ملکرو په شان دلته هم
سره انله یوالان شوی وو خودلای سره داڅو موده داپوهتنه وه چی د
یارو زړه به دچا دسترگو میلمه شوی وی ، غوڅو ځلی یی ځواب نه وو
ورکړی خو په هغه ورځ چی له عملیاتو نه پرپالی راغلی وو اوله دپنځن
څخه یی دپرشیان تر لاسه کړی وو نویی دځیمی مغامخ پیتاوی ته دا خبره
ورته واکړه چی :

دیره هڅه سئ و کړه چی خپله مینه پته کسرم رښتیا چی دپرشیان
په پت شی او ځلک به دپرشیان پت کړی خو مینه څوک نه شی پتولای.
مینه لکه قربانی تل غرگنده ده هو ! مینه دغلامال نه ده. دلای زړه
هم آرام نه وه دهغه په زړه کی هم یوڅه پت پت کیدل کله چی به یی
دیارو خبرو اوریده نوزړه به یی نورهم ناراضه شو او ورته وپه ویل.
دعجبو بچیه اژرو وایه په چادزړه پایللی ؟ دا نا اعلام شوی جگړه
وگوره اوداستا مهنتوب، دا دکرار یو خبری دی. مینه اوس ځای پرځای
پریوده خو پوازی دا ووايه چی دکوم بشکلی دحسن په کوڅو کی دزړه
نا بللی میلمه شوی دی. خو یا رو به دده په ځواب کی پوازی دا خبری
کولی چی هم جگړه اوهم مینه ترڅو چی جگړه روا نه ده نوزما مینه
هم زما ملکری ده. دا هغه مینه ده چی ماد بریو په خوا هڅوی اودا هغه
مینه ده چی زما حق ددپنځن تر باطل لوړ بولی ځکه نوزه هم مین یم او
هم سرتیری ټول رښتینی میننان سرتیری وی .

ديارو اولالی کيسی ترورخو مشري او تر کلو نو کشري وی داڅکه
 چی په ورځو کی خوپای ته نا رسیدی او تر کلو پوری هم نه وی رسیدلی
 دیر موده لالی هغه وکړه چی ديارو د مینتوب څرک ولتوی ترڅو یی
 پورخ د اور ته وبللی وو چی دی خود دوی د کوشی دنورو اکاله منځوی
 لور (بلبلی) سره مینه لری اولالی ته هم اوس هغه څه چی ددوی دواړو
 د مینې په هکله یی اوریدلی وو روځانه شول. نو ځکه به یی هغه ته دواړو
 ورکاوه چی نا اعلام شوی جنگړه پای نه ورسیږی ستاد مینې بریا و توب
 ستالاری څاری یارو د بلبلی مینتوب داسی ننگیالی کړی چی هم به یی دده
 میرانه ستایله او هم دده په ننگه او زړورتیا، په هیواد کی دا انقلاب ضد
 دلو په مقابل کی جنگړه روانه وه دهیواد دانملی او څارجی د پښتان هم
 دی ته ناست وو چی گواکی انقلاب به د ماتی سره مخامخ کړو. نن به ماته
 خوری اوسیا به ماته و خوری خو زموږ انقلاب پور زموږ د پلار ونودا مزل
 د پړوا په چی «زور غویی کتنجاره» په خوب وینی» انقلاب پرمخ روان دی
 هنوی چی دا انقلاب پرضد جنګیدل او جنګ پوری به دی پرهیدل چی د پښانو
 ټولی ناهاکی هلی ځلی بیخپایه دی چی انقلاب د خلکو دی او د خلکو
 دارامی اوسو کالی پیغام لری. دا ډول خبری زموږ د پښانو کولی او...
 خود غو ټولوا ناڅو انواو ناڅو یو څه د پړپړاوری کول چی هغه دا انقلاب پښو
 لیکي وی هغه لیکي چی دوی پښو جامونه یی د هیواد او خلکو په نامه
 پورته کړی وواوهره شپه یی د پریوپه لور لاره لندوله اود هنو لیکو ته
 ئی د مېرنتوب روحیه ورکوله چی له انقلاب سره یی مینه درلوده،
 وینی یی انقلابی شوی وی او په دی پوه شوی وو چی انقلاب زموږ
 راتلونکی روځانه موده راوړی ده چی یارو اولالی هم دا ډول په
 ټیارو کی سری غری وی. نو ځکه دوی حق وو چی ویل یی: تر قربانی

اوسه توب بڼکلی کلمی نشته . یارواو لالی دا انقلاب سپاهیان ووږيږ
 موده کیده چی یارو ته نه د ما مالہ خوا کوم لیک راغلی و او به
 هم د بلبللی له خوا . کله کله به دا کیل ورته د مینی په ناز و نو کی
 را غر کنده شوه چی بلبله خو په لوست پوهیږی نوولی لیک نه رالیدی .
 خود هغی د لیک نه لیر لوستب دا نه وه چی هغی په دی هیر کړی وو ځکه یارو
 به جبهه کسی وو . هغه لیر لری وو غر لیکو نه بی دیوه او بل
 چا په لاس ور لیرلی وو خو هغو ته نه وو رسیدلی نو ځکه دیاروا ندیښنه
 هم په نحای وه خو چی بی ماما پخپله دده د لیدو لپاره جبهی ته لاړ او
 بلبللی لیک د خان هم سره داسی وړی وو چی هغی ورته ویلی وو داد
 یارو د ملگری لیک دی . باید چی ده ته بی ورسوی .

یارو هغه د ناز په کوتولیکلی لیک د نا اعلام شوی جگری په جبهه
 کی ولوست مگر دا فکر ورسره نه وو چی دده په میرانه کی په غه کسی
 راشی یو غه بی د لیک په ورستی برخه کی لیکل شوی وو هغه دا وو
 (ته په کله راشی) په دی هکله خپل احوال په بشپړ توگه را وایږه
 نورنو په ټول لیک کی دیارو د میرانی او پریو هیله وه اوبس .

پاور له خپل ماما غځه هم لیر لیر پوښتی وکړی خو هغه یوازی دوسره
 خبر وو چی د نورو اکا لسور بلبللی له ده سره د مینی گوتی خو بی
 کړی دی . نورنو غه نه پوهیده نو ځکه بی دا خبر ورته کړی وه چی جگری
 پای ته ورسیدوی دا کار په سرته رسو مگر مخکی له دی چی نا اعلام شوی
 جگری هغه هم په داسی حال کی چی ته بی د ماتی او بری په ډگر کی
 ولاړ بی بر یا لتوب ته ونه رسیدی دا کار نه کپیږی چی یارو هم
 دا خبر له خپل ماما سره منلی وه نو ځکه بی له دریو ورځو وروسته
 هغه راولږه او په هم هغه ټول بی پولیک بلبللی ته را لیرلی وو چی

د هغی د دغی پوښتنی په ځواب کی چی (ته به کله راشی) لیکلی وو.
زموږ مځه لاتر اوسه دخلکو د بریا لیتو بو نو په خوا ده او د پری
بری مو تر لاسه کړی دی چی خلک له دښمنانو په امن شی، هو سلاشی
نو بیا په زما مځه ستا په خواوی د پرمه مو ده نده پاتی دنوی میاشتی
څوار لسمی ته گوره زه هم په بریا لیتوب له خپلو ملگرو سره
درځم هو! دنوی میاشتی د څوار لسمی ښکلا ته زما په مینه گوره
زه در ځم.

دپارو اولای ملگرو د پری بریا لیتو بو نه تر لاسه کړل. دهیواد
انقلاب او خلکو په لاره کی دوی په رښتیا هم چی سری څیری وی.
د پری تیاری پیل ووهلی او د پری و تیاری و زړو نویی څیری کړل
خو هغو تیاریونه شوای کولای چی د دوی دسرو و تورو په مځ کی
خندشی لارل تر هغو پوری چی پری ته ور سیدل او هغوی چی
د ترو تیاری و توری شوی پری را وسلی وی د سبا ښکلی سری سپرغی
شول، هلته کراړه کراړی شوه هغه ما شوم چی په خندا نه پوهیده
و خندل هغی بو دی چی زوی پری دا انقلاب په لاره کی قربانی شوی
و ورا پور ته شوه او د هغه د قهر نانی خاطر ه پری یا رو او لای نه
و ویله چی دسری دالی په توگه هغو هم و لیکله او مځه پزگر چی
ځمکه تری پری دی شوی وه پری ته په کار پیل وکړ. هلته ارامی او
سوله را منځ ته شوه.

هو، سوله، ارامی ځکه نو دوی هم د کار پیل په خوا ده را تلو قصد
و کړ خو دنوی میاشتی څوار لسمی ته لادوه ور ځی پاتی وی چی
دپارو ملگرو په بریا لیتوب سره کار پیل ته را ورسیدل د پری و خلکو

بی ننداره و کچه. دوی دنیا ره به کوخو کی تیریدل اودغی ترانی
بی خلکو ته بل دول خوند و رکا وه چی و یله به بی:
موږه دمنگر محلمی سنگر زموږه شان دی
موږ به بریالی شو بریالی زموږ ارمان دی.

۱۳۶۳

پوښتنه

درخصتی زنګ دپوونځی دهلېزونه په مستی راوستل. جوې جوې زده کوونکی له ټولګیو راوتل اود کور ونو خوا په مستیر، خوشا اېو اوسلو ټکل اوولاول. دغرمی وروستی سلګی وی. په پوونځی کې آرامه آراسی شوه. نری سېلی په کرا لګېده هرچا افکر کاوه چی هوا پخه ده خامخا په غرونو باندی واوره شوی ده اوپه پسته یخنی ده. دمېنی د مکېخ شېی ورځی دی. درسونه هم خلاص و، پوونکو په دامتجان په هکله خبری کولی. په دغه ورځ کی دټولګی منګری ټول د کورونو په خوا ولایل خوزه اېغه وروستی شوم. دالحکه چی دپوونکی وروستی خبره سی په کتابچه کی ولیکله دهغه وروستی خبره دا ده چی ده دیومتن لنډه څرګندونه وکړه او هغه دا وه چی «دپارونو هلی ځلی او قربانی وی چی موږ ته یی په ژوند راواښه موږ باید په خپل وخت کی هلو ځلو او قربانی ته ځانونه جوړ کړو ترڅو زموږ راتلونکی په ژوند او پشه دنیا جوړه کړی» همدغه دوی کرښی سی په کتابچه کی ولیکلی اودهمدغو کرښو په فکر کی روان وم. ډیر نه وم تللی چی سترګی سی دسړک په سر دهندو زېږو بانو دکوټی په منځ کی په زړه پودی چی له دوو وړو

ببر سرو لمسیانو سره یی توی شوی پانی تولولی ولگیدی . هغی خواته
 یی په غښتک کی دو چی دودی غرتنه ایښی وه . چی ورو لمسیانو به یی
 یوه یوه توتنه تری رااخیسته اوله سپینو وړوغاښونو سره به یی داسی
 وجنگوله چی دکړه پونو غږ به یی زما غاښونه هم رازیره کړل . خو زړی
 بودی دپانو په جا رو کولو داسی بوخته ټکرا ریده چی تا په ویل دهر
 وار جارو سره دهری پنی زړی څیری ته گوری او په ناامیده دنیا
 کی هغی ته دخپل زړه رازوایی اوخدای پامانی ورسره کوری کله
 به چی ستړی شوه نو به یی په ډیره ناخوالی سره یو سوړ اسویلی وکړ .
 په هغه اسویلی به یی ستر تپا لری شوه او بیا به یی به جار و کولو پاندي
 ملا راغبر که کړه . وړی لمسی به یی هم کله کله لاس ورسره بنوراوه
 خوار کسی به زړه ستړی شوه اوله یسوی بلی خرا به یی یوه خبره
 را پیدا کړه ترڅو له خپلی انی څخه هغه وپوښتی لکه چی یو څل یی
 پوښتنه تری وکړه ؟

— انی ! دا دومره هلاکان دلته څه کوی ؟

زړی به یواځی دا خبره ورته وکړه چی- داپنونه یی دی . دلته درس
 وایی . درس ، سبق چی درس او سبق خلاص کړی بیانو لکه ستا پلار
 غوندی په منصب وځی .

وړه لمسی یی خورا کی نه په منصب پوهیده اونه هم په درس ،
 یواځی د سبق په معنی پوه شوه ځکه چی دا کلمه یی په کلی کی ډیره
 اوريدلی وه اود کتاب لوستلو معنی یی تری اخیسته . نوره به چپ شوه او
 دزړی بودی سره به یی په جارو کولو پاندي کړار کړار لاس
 پوری کړ .

دغه خبره چی سمه پای ته ورسیده زه هم ور نږدی شوم . خبرو یی
 له لری ځکه پوه شوم چی د ټکلی بېر سری نجلی خبری په پشته سوی

سلام می وروا چاوه . زری خپلی سترگی چی په اوښکو خماری شوی
وی په خواشني ډول راپور ته کړی . په خبر خبری راته وکتل او په
خواره ژبه یی پوښتنه رانه وکړه چی .
- زویه ! ته هم په همدغه ښوونځی کی درس وائی ؟ پښتو پوهیږی ؟
وهو - پوه یم دلته درس وایم .

زری لوسړی سرو پوراوه ، وروسته یی د یری خبری دژوند په
هکله را سره وکړی په پای کی ماغوبتل چی نور ولاړشم خوزری بیا
شونلای پوښتنو ته جوړی کړی او دا پوښتنه یی رانه وکړه چی .
زویه ته د درس دغه لپاره لولی ؟

په دغی پوښتنی کی دزری هدف داوچی زما په نظر پوه شی چی
زه دغه لپاره درس وایم دپیسو لپاره ، او که د منصب لپاره
او که ...

رښتیا خوداوه چی له ماسره دزری دپوښتنی هغه ځواب نه وچی دی غوږت
که هغه هم ماورته وویل چی زه درس په دی خاطر وایم چی په راتلونکی کی
پوه منصب ته ورسم او بیا وطن ته خدمت وکړم . او یا داچی یوڅه زده کړم
مگر دزری دزړه غوټه خلاصه نه شوه توری لمر ووهلی شرنلای یی تر غاښو
لاندی کړی یوی او ملی خوا یی سرو پوراوه او نه نه ، یی وکړل .
د زری بودی پوښتنی زه داسی وارخطا کړم چی نه تری تلای
شوم او نه پاتی کېدای ، ځان ته می غیرت ودر اوه او ځای په ځای
کینا مېم ډیر ځوا بونسه می د پور تنی خبری په هکله ورته وویل
خوزری به نه منل . اخر دا شوه چی ما ځواب نه شوای کړای او
داسی مشوره یی را کړه چی زه باید دزری دپوښتنی ځواب له ښوونکی
څخه وپوښتم .

زړه که نه هم د عمر په لحاظ ډیره زړه وه خو زه یې په داسې پخوانه
 پوښتنه کې راگیر کړم چې د پوښتنې د پخوانۍ پراوتۍ لاندې هم رسېدلای شو.
 زړه بودی زړه وه. پوښتنه پخوانه اوزه لاهوانۍ ته نه وم رسېدلې
 په دغه ورځ زړې ډیر څه را ته و نه وېل یواځې دوسره پوه شوم چې
 هغه هم دی په ډنگو ډنگو خبرو کې راته و وېل - هغه په دی نږدی
 وختو کې کابل ته راغلی وه دلته یې یوه کلیوال یوه کوټه ورکړې وه
 چې په هغه کې له دولسمیانو سره یو ځای اوسیده. دورنځی به یې په
 دغو شوو ورځو کې د ژبې د پښې په خاطر تر نو لاندې زېږې پانې
 ټولولې ځکه چې هغې ته د کابل د پښې شپې ورځې غرگندې وې
 او خلکو یې کیسې ورته کړې وې. د یو دی له شپې څخه
 زما ستر گوداغر گندوله چې ډیرې خواږې و ر پاندي تیر شوی دی
 نو ځکه مې د هغې درانه گ پوښتنه هم وکړه خو مالا خپله
 پوښتنه پای ته نه وه رسولې چې په اوښکو ډکې وړې وې - تر گې یې
 د ناامیدۍ او خواږې په شیبو کې له اوښکو را ډکې ډکې شوی اود
 اوښکو نور نو سپر غیو یې زما ستر گوتور و تیار و ته نری نری رنځور کوله
 او پوهیدم چې د هغې دستر گوداو ښکوپه مرهلو کې کومې ناخوالې
 اوږې او را اوږې ژبه یې نه خو غږید. خو زه یې دستر گې له دې نه و نه و څخه په
 دی پوهیدم چې څا مخا باید یو څه راته و وائی. ډکې ستر گې یې په
 ناامیده دنیا کې هغې لغړې ونې ته نیولې وې چې پانې یې د حزان
 باد و نور اټکولې او یو څو زېږ و پانې لاندې د دغې غېږې دردناکې
 لارې غاړې ډزې بودې ستر گې په کې خپې وې لایې ماته نه وو کتلې
 چې سړی و پور او د ادا خبره یې تر خوله را ووتله.
 زویږ څه مې کوی، پوښتنه مې په پوښتنې نه ارزې زما ژوند اود
 دغې لغړې ونې ژوند اوس یوشی شوی دی. دی ته وگوره اوسا ته

پردي هم خزان راغي موبا نوچی دی ته بڼکلور کړی وه هغه یی لمینی
 یو وړی زما او ددی ژوند کیسه پوډول ده پر ما هم خزان راغي هرڅه
 چی می درلودل هغه یی رانه یو وړل اود ژوند په دغه سختو شپو کی
 یی دپولی برق ته کښولم خو زما او ددی لغړی ونی توپیر یو انگی په
 دی کی دی چی دی خود پسرلی او او وړی یی شپي ورځی تیری کړی
 دیر خلک یی تر سیوری لاندی کیما ستل او دپرو مسافر وددی تر سیوری
 لاندی داوړ دواو لند ویزلو نو په وهلو سره داته دمه وکړه خو پر مانه
 کوم پسرلی راغي او نه زما مسافر ژوند کومه دځوښی شپه ولیده
 هو دځوښی شپه.

د زړی خبره د یره خوړه او ساده خبره وه زه پری پو شوم خو لمان
 می داسی وروږود چی گوا کی زه پری پوه نه شوم یو محل می ښه هوږونه
 پری خلاص کړه. مگر دی بیا هم دا خبره راته کوله چی ته خو مکتبی یی
 ته باید په دی خبرو پوه شوی هو ... خو زه پوه وم لکه وروسته بیا
 دا خبره گنده شوه چی هغی بکلی ژوند در لود کوریی در لود ، دوه
 زامن یی هغه مېرني غیري وی چی خپل سروونه یی د هیواد او خلکو په
 ویاړ سره ایشی وو .

د خلکو د همتا نوی کور سوی و او هغه یی چی په کور کی در لودل
 هغه یی تری وړی و و یواځی دوه لمسیان دی ته ور پاتی و و چی له
 هغو سره اوس په کابل کی او سیده .

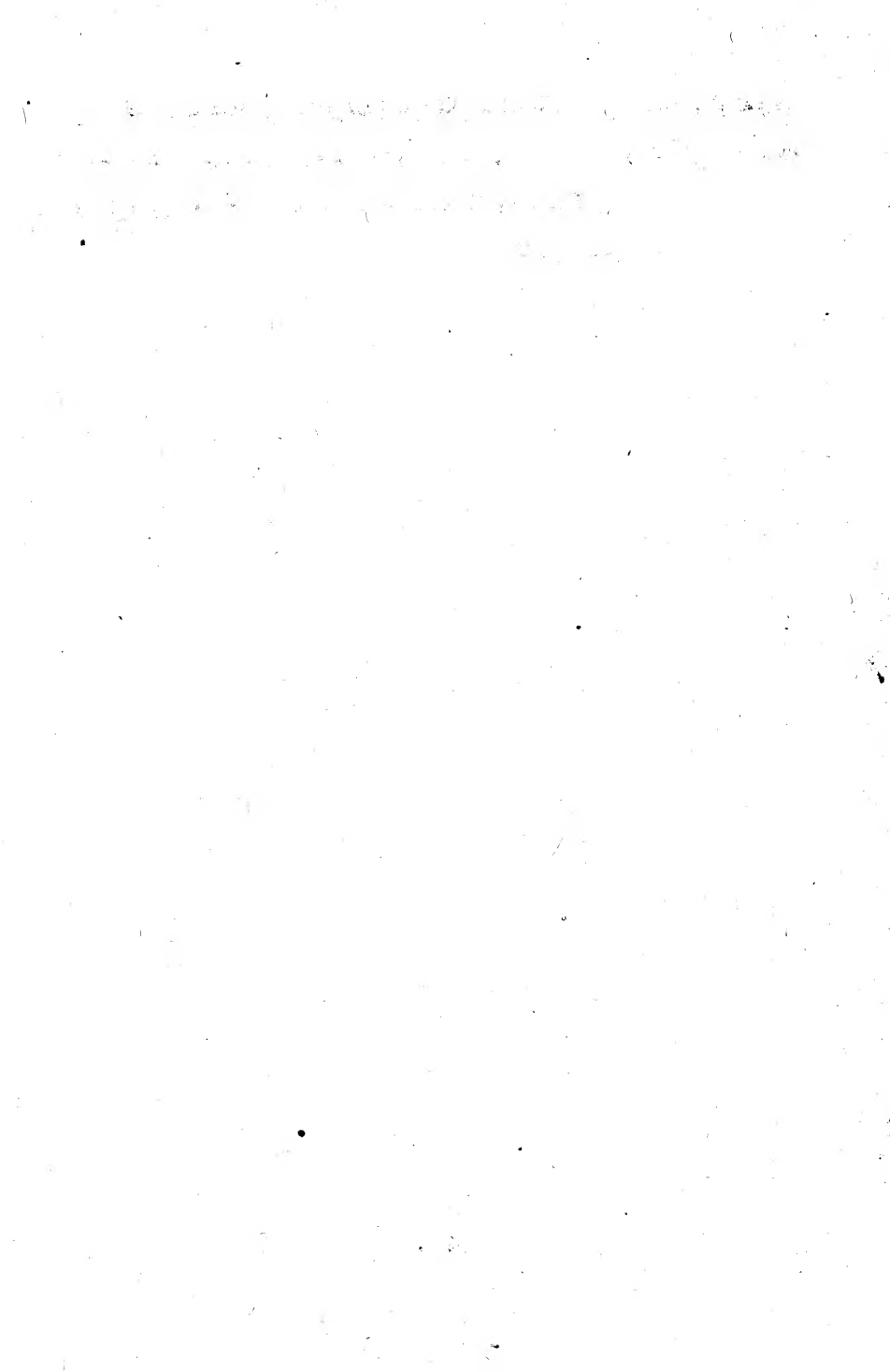
د زړی بودی په خبر و کی خبری وی هری خبری یی لکه دلغړی
 ونی دچا خونو په شان چا خونه در لود . خو په اصالی در دیی پوه
 شوم . د هغی سترگی به په شپه کی موخله په لغړی ونی نښتی . هغی
 ته به یی په مینه مینه کتل خود د غی مینی دکتلو په سبب نه پوهیدم
 لموښی چی بیا په نا و اکی توگه دغه خبره وکړه .

هو . زه هم لسكه دهه لغره و نه هسی یم دالغره و نه زه یم زه .
نن دواړه بودی لاس تر وټی ناستی یو . یواځی په دی مینه چی په
دی پسرلی راځی او زما پیر سری لسمان خوا لیری ناستی یو .

دژسی یا دونه به ددی بیا خونه نورهم لکه غریب انسان دنگر
کړی او زما به هم دلمسویه لاهو باندی داوهکو یا را نونه وو روی .
ژسی به تیر هسی او پسرلیو کلو نونه نه دژسی او منی ناخوالو وهلی
زړونه درو باسو لغره و نه به بیا نوی پانی او نوی کلوله را غبرگ
کړی او زما پیر سری به هم ... هو- په هغه ورځ دژری سره همدوسره دژره
راژو کړ خودا هغه غه وو چی دژره په سری پراته وو . دهنی دژره په
قل کی ډیری نور هم وی . وهل ، ټکول ، لوی ، تندی دځا نا نو ظلمونه ،
د زامنو مرگونه . دکورونو رنگول او نور . . . غورځی دهنوونو
لاندی زړه له دوو لسمیا نوسره هلته لیده او پانی به یی ټولولی هر ورځ به یی
دخپلی پوښتنی جواب راته هویت ما به هم نوی خوا پونه ورته وېل
خودی به بیا هم نه منل اودا به پی راته وېل چی څوونکی نه باید
پوښتنه وکړم . مگر زه شرمیدم اوله څوونکی غصه سی پوښتنه نه شوی
کولای ترغو زړی پوښتنی زما دژره ټولی لاری و نیولی او ناچار هم
زړه نازړه څوونکی غصه پوښتنه وکړه هغه پی حساب
را ته ووی چی (دپلو نو هلی محلی او قربانی دی چی مړی ده یی
جه ژوند راو باجه سوړ باید په خپل وخت کی هلو هلو او قربا نموته ځان جوړ
کړو تر غو ژمو را ټلونکی جه ژوند او چکلی دنیا کی جوړه کړی)
هو د څوونکی دا خبره خو زما د کتابچه په غنډه کی هم لیکل شوی وه . خو
افسوس چی زړی بودی له یی لسمیا نوسره بیا مادپوونکی دلاری تر لغروونو
لاندی و نه لیده خو ورځی سی دهنی لاری و څا ر لی خو په هغه

رانه هله او پوښتنه يې تر او سه زما د فکر په زانگودنه يې په مينه قالونه وه
هنه پوښتنه چې روان وم او زړې په ډېر و اسيد و نوکي را غځه
و کړه چې د زو په تڼه دا درس دغه لپاره لولي؟

کابل ۱۳۶۴

دخوشالیو په زوږ کی

په نړیو نړیو شونډو یی د تر نك د سیند د شمال له خود د اگو نو سپیره گردونه
چی تا به ویل خاوری یی خوړلی دی پراته وو. لځکه چی اوس یی نوی
د نیمې شپې دوهمه پیره (۲-۱) نیولی وه تر هغه وخته چی ده لا پیره نه و نیولی
په خیمو کی بوزوږ پروت وو. چا به خندل چا به پیری کولی. او هغوی
چی له پیرو دمخه راغلی وو. نود کروانی په شاو خوا کی په لکه دیوه
پلار او لادونه خوشحال خوشحال کیدل او د هغی په خوړلو لگیا وو.
ملگر و به یی له نازه نور پاله د هغه اصلی نوم نورالدین و. هغه
دخپ و خړو خیمو پر مرته پیره و. تراوسه لا یوه بچه وه کله به په خو کی
کیناست او کله به یی پوی او بلی خواته په نرمو تر موقدم وهلو پیل و کړ.
کله به یی دخپلانو رو ملگر سرترو خیمونه سرور دننه کړ. خو به یی لیدل
چی ملگری به یی د خوب په دنیا داسی غر نده ویده وو. چی فکر به
د کاوه دغو شپو ستری دی او خوب پوره کوی.

د نیمې شپې نهمه دورخی په لور لکه څوک چی بی گناه زندان ته
ننوزی درنا خواته نږدی کیده چی له لری دلوی شپې په زړه کی دغه
غږونه دده تر هوږ کیدل.

- گوری - ماونه ولی .

- ستاسی په او درروان یم .

- ستاسی غځه یم !

- گوری !

نورو د یوه تکړه سرتیري په توګه په دې خبرو باور نه کاوه خو
یواځې یې دانګر کاوه چې یې ګناه یم باید په چاډ زی ونه کړي . نو ځکه
یې خپل د لګېشتر پورته کړ او ورته یې وویل چې هوږ ونیسه .

هغه ملګري هم د کړاړي اوار اسی شپې له زړه غځه دا خبرې
واوړېدې چې ویل یې .

گوری - ماونه ولی !

ستاسی په لور در رووان یم .

ستاسی غځه یم .

گوری - گوری !

د نورو لاس له ماشي غځه نه ولري شوی چې هلته لري یې په پریوتی
حال کې یوه توره تیاره چې تا په ویل هلته کوم بل پوره داره کړاړی
سره قدم وهي تر ستر ګو شوه نو ځکه یې د لګېشتر ویل .

هغه دی .... هغه !

- هغه مخامخ تیاره ویني ګوره را روان دی .

د لګي مشر هم دهغه نری توره تیاره لیده نو ځکه ور دمخه شوه او
پوښتنه یې ترې وکړه چې څوک یې ؟

ملګرو ستاسی ملګري یم

پو سر تیري یم .

ښځې له دې چې هغه د قطعي خوا ته نږدې راشي هغه سر تر پايه
 و کتل شو. د هغه سره هېڅ نه وو، پواځې په دواړو وړو نوکي يې د دهن
 هتکړې پر تي وي ډېره يې رسيدلې وه. په سترگو کي يې په وچتيا هم
 د يوه انقلابي نهې له ورايه غرگند بدلې کالې يې په تن کي داسې خبره
 شوي وو چې تابه ويل به مياشتو مياشتو يې د ډېرو د سکرو په کان کي تېري
 کړې دي. خو په بهو کي يې هېڅ هم نه وو نو ځکه هغو دو اړو د دهن
 له ښکولو خلاص کړي و. هغه چې کله د لگي مشر ته راوړسېد نو لومړي يې
 غوڅته داوه چې:

لږ چای، هو، چای چې ډېر مېري شوي يم.

چای لا نه شوي چې ټوله قطعه په دې سري باندي خبره شوه له هغه غږه
 يې غو لنډې پوښتنې و کړې غرگنده شوه چې هغه هم يو سر تر ر منسبدار
 وهغه انسر چې له هيواد غږه د دفاع په تاوده سنگر کي په مياشتو مياشتو پروت
 و. په دهورو مو کي دخپلې کورني د ليدو په خاطر کور ته رار وان
 و چې د ښکرو د دهنمانو له خوا هغه په لار کي ټول شوي اوله ځان سره
 يې تراوسه بندي ما تلې و په هغه ډېري خواړي تېري شوي دي. وهل، ټکول
 لوړې او تندي خو داده تېرويره ښان نه ځکاريدل د هيواد د دهنمانو
 له ښکولو غږه را خلاص شو. ده دخپل خلاصون قصه د قطعي سر تېرو
 او انسر انوته داسې اېل کړه:

د ما هم د لگي تېري د ښځې او اسمان شاوخوا سره را ټوله. دا نگورو
 په هغه باغ کي چې زه دا ښځې ورځي ها ته بندي وم. کراره، کراري
 شوه. پواځې د ښځو هر ها نو چنه لانه وو کر ار شوي چې پر ما باندي
 ولا ډېره دار هم بدل شو. ما ته يې هم شه دودې راوړه. هغه يې ټوله
 و خوړه.

د هغه پخوان پیره دار پر مخای اوس یوسه پن زهری ز ما پیره دار شو
 مخوگری می ورسره لکه دده پوخ اندیوال په خبر ولوخت کړ . خوزه
 غه نوی بندی نه وم . زه اوس داشرارو تولو مشر انو پیژند لسی وم چی
 زه یواغسربم نو مخکه به دوی تولو به خپلو کی زه ضابطه بللم او ضابطه
 ناری به بی راهسی وهلی ما بنام تیاره شو . دکلی مولوی د ما خست
 آذان نن پخپله وکړه نوری ورغی به بی په خپله آذان نه کاوه . بلکه
 یوه کلیوال او با یوه بل چا ، ته به بی ویل ، هغه به آذان کاوه . د هغه په غسره
 زه اوس په بلد شوی وم مخکه هغه مولوی چی د سلما نانو په مخ به دامام
 په توگه دریده زه غوغللی مخا نته بللی وم . او یواخی به بی دا پوښتنه
 راغخه کوله چی ولی کافر شوی بی ؟

ما په ورته کلمه وویل او دا به یم هم ورزیاته کړه چی زما کوم عمل
 د کافر دی ؟ زه خو مسلمان بم پلار او نیکه سی مسلمان تورغوی .
 دی به راته گوښه شو . او یواخی به بی ووی چی :

کافر خوښه کافر بی . مخکه چی بریتونه دا وږده دی اوسردی بیر .
 هو ددوی سر همدالوی معیارو چی کافر و مسلمان به بی په دی سره پیژندل
 چی اوږده بریتونه ! او برسره بی و .

دکلی خلك په مولوی صاحب پسې به جمع ودریدل سین زهری باهام
 خپل خبر خادر په مخکه راوچاوه او ددواړو په لمانځه کولو بی پیل وکړ .
 زما له خوا بالکل خاطر جمع اوسه چی زما په لاسو کی د بی گناهی هتکری
 برتی وی هغه چی نه بی قاف لاره او نه کلی هغه هتکری چی نه بی گنا
 معلوم واو نه گناه کار . او بالاخره هغه هتکری چی به بی گناه لاسونو کی
 شرنګیدی او چایی د علت پوښتنه نه کوله . په لو مری ورغ دکلی پښ زما
 لاسوته راوچولی چی پرته له ده غخه بل چا خلاصولای هم نه شوای .

او با باخېل لمونځ خلاص کړل ، سره ناست وو. دور مخی دکار و بار په هکله
 راتده پېږېده او ما هم داسی اوریدل چی تا په وېل دده خبری می خور اخو پېږی
 غوږی و رته نیولی و. تر غوږی خبری خلاصی شوی. دده دخبرو په منځ کی
 دوه محلی پورته شوم. اودا بانه می جوړوله چی ده ته داپته ولگی چی
 زه له درده غمغه پورته شوم. دواړه لاسونه می په تشپو نیولی وو.
 نو ځکه یی پوښتنه راغځه وکړه.
 ضابطه غه دروشول؟

په محواب کی می ورته وویل.

غه ووايم بابا نه شم ویلای. ځکه زما له پاره یی یادول شرم دی.
 بابا کینگار وکړ نو ځکه می ورته وویل چی. دپېچ ناروغی را
 ته ناڅاپه پیدا شوه ځکه می لاسونه په تشپو نیولی دی.

بابا هم زما په دی ناروغی غمه شو. خودی ته یی هېڅ فکر نه و
 اونه غمه کیده چی زه ولی دلته داشل ور مخی بی پته او بی بده بندی
 یم نو ځکه می لده سره پواخی دوسره مشوره وکړه چی زه له تاغ غه
 ډیر شو سیرم، او نه شم کولای چی دلته نېږدی کینم. زه به لېوړاندی
 ولاړ شم، ته راهی ناری وهه او زه به محواب درکوم ته راسره مدغمه
 چی زه شرسیرم.

بابا دا خبره راسره ومنله او لده غمغه ړنګه ښکته په داسی حال
 کی چی لاسونه می په تشپو نیولی و وروان هوم لېږ چی وړاندی
 و لاړم. د بابا غږ می داسی تر غوږ کیده چی.

ضابطه!

ضابطه!

خو په محواب کی به مو داسی پوه او پل ته سره وېل.

آه .... آه

ضا بطه ا

آه .... آه

تر غوی بی به دریم محل بیا غسیر راتسه و کمر چی زه لا ناست نه
یم هر لیر وروسته را پسی کوه . هوشی بی لا تیری نه وی چی زه د لویی
دبختی به یوه لوی خورکی به مند و را سم شوم او به غبرگوسی بیل
و کمر . با با چی هر غومره چنی را پسی و کمری بهایی ز ماله خوا غمه
زندانی اه ، ناره ، و نه وریده او تر دغه بخابه پوری ستوری ستوما نه
را ورسیدم .

دقطنی سرتیرو به نیمه شپه کی چای او دودی ضابط ته را وړل دده
هنه کیسه پی وا وریده او به حیرانی حیرانی لکه دغو کالو پردیس ته
کوته به غاښ نیولی کتل هغه اوس غمله جوله بدله کړی وه .

هنه داسی نه ښکاریده لکه یو پوځی . به هغه دومره خواری تیری
شوی وی چی هر چا به لیده فکری کاوه چی دقطنی سرتیرو کوم ملنگه
له لاری راگر بولی دی . یواځی به سترگو کی بی دملنگی چل ول نه
ښکاریده . دهنه به لا سو کی هتکر یو دگناهگار زندانی د هتکر یو
هرنگی نه کاوه . بلکی دهغه د هتکر به شرنگاکی د امیدونو به لوړ
درسیدو ساز اوریدل کیده نو ځکه بی دا خبره ډیره به زړه پوری وه چی :
زه خو خلکونه وم نیولی زما سره کلوا لور هتتی بهتتی حال چلند
کاوه خوا فسوس چی غو تنو به زه د کفر به تور تورن کولم چی هغه د
خلکو هم نه خوچیدل .

هنه شپه سبا غوه پولیس پوځی افسر ته دژوند نوی ورځ وه هغه
ورځ چی ده دمرگه له تیاری سره خدای پامانی وکړه لمرهسک راغلی و
چی دده ملگری به ده را ټول شول او دده به لا سو نوکی بی
نار وا هتکری دغو شالیو به ژور ماتی کړی .

انځور

خان خېل لاسونه تر زنی لاندې د فکر د نیا گۍ ته داسې ستنې کړې و چې تا به وېل پرند و سترگو یې هلته وړاندې څه هېښنده شیان لیدلای دی. ځکه یې زما خواته هم پوره پام نه و او د خپلو سترگو په کتو کې یې د فکر مساپردهنه مخامخ ... انځور دېر خلک اوږدې او لنډې لارې په مینه مینه څارلې او داسې ښکارېده چې ددغه انځور د انځور گر په باره کې خپل فکر له دنیا سره خبرې کوي.

خاف داغو ورځې دغه انځور ته کتل او ددغه انځور دلمنې زېر الوتې رنگ ده ته دا پریښوله چې ددغه انځور په لمنه کې د نړۍ رنځ په شان پوهت او غاغر کړه دره پټې دی. دا ځکه چې هلته انځور د زمانې بل ډول ډوله وه. څیړی یې وار دواړه سرې ته په تړوه تړلې کي دا خواب، پرته له دې چې له هغه نه څه واورې ورکا وه چې؟

زه د زمانې داوځېکو او وپنود سینه ونودتھر او پر هز له څپو نه د خپل ژوند او په څپم. آما سره د نور و په وړاندې دا راسی او خونی فکر و خیال له سره نشته. زما د تېږې تړوه په زهر و لړلې دی زه چې دغه انځور

ته راغلی بم زما شیره او زما انخور به دیر و محرومی اود د پرو سپین
زرو نه به زما به لیدو دخیگر خونی جامونه به سرواړوی .

خان نه پوهیده چی دا انخور غه وهولی بل ډول خوده ساری بی
نه وچی یونوم نه یونوم هر هغه باندی کیږدی . لکه نو تر ډېر وده هم
نه به ژانده ورځی ورځی بی چور تونه ووهل خو به هم پور . پایلی ته
نه رسیدنه ده ډېرو کتابونه لوستی ووه ډېرو کتابونو کی بی ډېری
دخبل برخلیک به شان کیسی ولوستی دی چی هلته به هم ډېر خلک ډېره
انخور به اصلی هدف نه پوهیدل ډېرو پوهانو هم له دغی ستونزی سره
منکولی ورکړی وی په پای کی به په آره (اصلی) موخه (هدف) پوه
شول او یا به بی هم د اندونولې او ډډوله . هو . دا ډول خبری بی ډېری
لوستی وی خواوس له همدغی ستونزی سره دی په خپله لاس او گروان
و کله به بی له پوی خوا د فکر گز پری کیږود او کله به بی د پلې خوا ،
کله به بی ټول فکر دا انخور گز د فکر او گوتو د خیال دنیا کی ته
ورکړی کړ کله به بی دخپلی شا وخوا خلکو ته وکتل کله به بی در مو
او گلو ښک او ښک کتابونه تر نظر نظر کېدل دا لکه چی دا انخور ښکونه
به هم هغه شان وو . خو له دی سره سره به بی پراخی دا خبره تر
خولی راووته :

نه . نه . دا ټول کارونه دا انخور گز دی . دده انخور دا انخور گز .
انسوس چی شو سهاستی دمخه دهمدغه انخور له انخور ولو وروسته غوهغه
مخواند کی نه وای میلمه کړی انسوس اوس به می دومره چور تونه ولی
و مل یوه پوهنتنه به می تری کړی وای خبره به اواره وه . هو انسوس چی
هغه محوار کی هرغه له لاسه ورکړل . دپلار به سپیره کړود غه کی دی
وروستنی هری وچی له ده نه وروسته ددوی په میلمه هوک پاتی نه شول

پرته له دغې ستونزې چې ژمو د فکر په ناو کې یې د مېشتوب وزرونه را
خپاره کړي دی دغه ... هو. دغه انځور ... دغه.

انځور نه دومره لوی و او نه دومره وړوکی. ټول انځور د نیم متره
په هومره تخته نه وه نیولی خود کمال لمنه یې ډیره اړته ښکارېده لکه
ماغونډی خلکو سوچ کاوه چې پر یوه ساده تخته یې تور سپین اوزېر
ولکونه به نا اوډلې توگه پاشلي دي. خوداسې چا د ژوند هرغه پایلې
وو چې په دغه نړۍ کې یې له پامه پرته نور هیڅ هم نه درلودل. هغه
پری کار کړی و او هغه انځور کړی و. د هغه د ژوند وروستی ډالی وه
چې دده د زړه تاو د هغه په غېره او غر کښونه کې په خټلې و. لکه نو
خان هم د هغه په باب ژور سوچ کاوه. انځور په کله داسې ورتښار کړه
شو چې تا په ویل دنړۍ تر ټولو وینو غښو نکړ او وحشیانو دده غېره کړغې نه
ده او کله کله به بیا عادی انسان داسې چې گوندی چا په ډیر موده
انځور کړی ښکارېده خو اسی هم لږ لږ انځور کیده. ډیر و په داهم ویل
چې داهم انځور نه دی سړی نه پری یې پوهیږي. دا باید پشپړه شي چا به بیا
دا ویل. او چا به هغه ...

د انځور په باب هر چا هر دو تجربی کولی خو خان ته اوس له ډیری
مودې وروسته یواځې یوه لاره پر مخ پرانستل شوی وه هغه دا چې دی
یواځې په زیر رنگ چې په انځور کې کار شوی وېو هیڅه لکه چې په
هغه کې دده زمانې د حالاتو زیری انځور تر سترگو کیده او په دی
نور ورنکو نولانه وېو هیڅه همدا سبب و چې دخان غېرنی هم په دغه برخه
کې ډول ډول وی نو انځور انځور نه و لکه د هغه په هکله دا خبره هم
کیده چې.

- دا نوځه انځوردی په یوه تخته یی سره اوښته رنګونه پاشلی .
 کومه مانا اوسوځه نه لرې. خوځان ته لاپوښتنه پوښتنه وه. دا انځور په
 هنري لمنه کې یی پوردر لیده. خودا چی همدرد واو ځانګه درددی په
 دی لانه پوهیده له انځورګر سره به انځور په برخه کې هر شپیه ګه څه
 هم هغه اوس نه و دخيال په نړۍ کې لاس او ګریوان و. دا انځور ګرد مړینی
 پو و کال لانه پوره هوی چی ځان ته د هغه یادا هتونه په لاس ورغلل.
 هغه په پرمکلی لیکل هوی وو. په هغه یاد هتایکونو کې دا انځور ګرد ژوند
 ډیری نازکی شپې په هنري اندازی لیکل شوی وی .

دري پنځوسم یادته بهاداسی څرګندونه وه چی په هغه کې دا انځور
 په هکله پوځو ګرمی لیکل هوی وی.

هو. - پوهو لنډی او پکلی کرښی . چی کړی وړی وی داسی چی
 دا انځور په ځان اسانه ګار نه و . هغه په ډیر مهارت سره اوستل کیدی .
 چی ځان هغه ولوست هغه سور رنگی کړی وړی کرښی. چی لیکلی
 یی وو.

« هو انځورد زما نی د قاتل انځوردی. هغه چی زموږ دما شومانو

یی ګناه و ښی یی تویی ګرمی د یی ګناه ما شومانو... »

د و لې

د کوعی په تنک دمه لای کي دېر ماشومان کښته پورته کیدل ، چا به ژړل
د چا به کالی په خټو ککړ شوی وواوښته به یی سره موهل . د چا به بیا په
یوه جواړی او یا یوه شریښی سره خپری وی او مخینه به بیا ویل چی :

چپشی د ساز هم ته غوړ ونیسی ، غومره چکلی سندرې دی !
خوشو راو زوړ به لاریات شو . کراری یی نه وه لکه چی ماشومان وو
او ماشومان دی . د کوعی لویا ډ به هم یو یو په کوعه کي سره
تیریدل . ټول سترې وو چی د باجی هم به یی وا وریده نو یواهی به یی
له ماشومانو غځه دا پوځته وکړ چی :

- هکانونو غه خبره ده ؟

هنری به په هور او زوړ سره بحواب ورکړ چی .

- ساز دی ، ساز یی له ... راوستلی غومره چکلی سندرې وایی .

یوه یوه ماشوم خو به دا خبره هم لوی سړی ته کوله چی .

- کاکا کارامه گوښی تاته دروازه پیرته کړی سوړه به هم در سره ننوځو .

خولا روی به لار ونیوه . یواهی دی سندرې سر به یی چی وا وریده

انار انار اناری نو بر من .

دوسیب تازه دست دلبر من .

نوبه بی زرو غریبه و کړه او تلوسه به بی سوه چی سا ز خو به سر
دی غه خبره بهوی ؟

زروینځو به هم دتنگی کوشی په دغه دمه لځای کی دمه جوړوله .
هغوی به هم دباچی غواورید له پوی اوپلی غځه بهی پوښتنه کوله
چی داد باچی څیر له کومه کوره راځی . خولپ غه به چی نوری هم لځیر
شوی نودوی به هم داغیر اورید چی .

اناره اناره ناری نو بر من

دوسیب تازه دست دلبر من

پوه شیبه به بی خو ورتنه ونیو بیا به نر روانی شوی لځه اړینه
نه وه چی دوی دی هم ژوره پوښتنه کړی وای یواځی به بی دوسره
وویل چی .

- غومره پکلی سندرته وایی .

- هو دپره پکلی ده .

لالا بازو هم هتی قری وده کور پر خواروان و . هغه دپره عمر سړی
و . او دپره کلونه کیدل چی دهند وگزر د کوشی به لو سړی پرغه کی ده
د کانداری بی کوله . کور به کور او کورغه به کو غده ته معلوم
وو او د له کور هر ژوند غځه دی به خبر و . لځه نو کله بی چی دساز
غیر واورید چی .

انار . انار . اناری نو بر من .

خوشا له خو ندی شو . خو له لمان سره بی وویل .

- گلو کړه ... سندرې .

په دی خاطر چی خبره یی مخا تته جو ته کړی وی نو یی دد روازی
کړی سره و شر نکو لی.

دوه دری واره خود چاد رراز ته پام نه و. اوو روسته چی تکول
زیات شول. نو دگلو میرمن را ووته در وازه یی ور خلاصه کړه.
لالا بازو و لار و. شو بټل یی چی پوهنه و کړی خود گلو میرمنی
تر لاس و نیو تر در وازه یی دننه کړ او دروازه یی بیرته کلکه کړه.
لاکتی ته نه و نشتلی چی دسا و غږ یی. اثار، اثار، اناری لوړمن.
په هوب و لگیده. خو کله چی دکوتی وره ته ور نږدی شو. لالا
گلو یی مخی ته را ووت او په هیڅه کی یی و نیو. رو غږ یی ورسره
کاوه چی دای یی هم ور ته و و بل.

- مبارک، مبارک، موږ خوشا اها ته کوزده وکړه.

دوی کوتی ته سره ننوتل. دکوتی په کنج کی پوی دلی ساز
کاوه. دلالا گلو نږدی خپلو ان ټول راغلی ووچه خو بڼه خوشالی
وه مخکه نو دسین ویری سند رغای سندره هم په هر چا څه لگیده
او سر و نه به یی کرار کرار ور ته بهورول.

لالا گلو په دغو تنگو کوڅو کی دکوڅی تر ټولو غریب و مخکه
هنه هم دلالا بازو هڅی تر مخک کله یوشی او کله بل شی خرغول.
دهنه هم دکان و و خوڅه ئی چی در لودو په هېڅ حساب و و مخکه
دهنه ټوله پانگه تر دو زرو افغانیو ته وه زیاته یوه میرمن،
دوه لونی او یو زوی چی په دغو وړو کوڅی نوی - سر تهری شوی و
در لودل. په دغه کوڅی هم کرایی او سیده دی په همدغو
کوڅو کی زیږیدلی و خو تر اوسه یی په دغو کوڅو کی پوه و ننگه
بنگه کوتی ته هم نه در لوده.

هو ا په دغو کوڅو کې چې ان دده. د سړي تهری زوی د کوڅو دی په
ویاړد (انار، انار، اناری نو بر من) پکلی. سندزه په کڅی اوړیدل
کیده .

لالا گلو همدا یو ځوی درلود. که څه هم غریبان وو خو خپل یوزوی
بی د چا خبره بل ډول نا زولی را لوی کړی و یوه ورځ په
چې د خپلوانو کمره د مور او یا خو بندوسره ولاړ. تر سبا پوری
په بی مور او پلار دد خبری کولی. چې څنگه به شوی وی. څه
په بی خوړلی وی او داسی نور .

تر څو چې لاما شوم ونو په کوڅه کې بی نوم درلود. په کوڅی
کې خو سپیوا وپشوگانو هم له ده څخه ووځ نه درلودل کله به بی
چې له لری ولیدل نو له ده څخه به بی ځان یوی خواته کاوه. او که نه
یاخو به بی پښه ماته وه او یا به هم تر ډیرو پوری دده له ویشتلو نه
کور نجهدل. د کوڅی گوندو به هم دده په باب ډیری خبری کولی چا
په سر تری تکاوه. څوک به بی کړ و وروته له خندا شنه وو خو ډېرو به
بیا دا خبره ورته کوله چې «شا اغانه دی بلادی» چې وروسته بیا همدغی
خبری ته د کوڅی ماشومانو د سندرې رنگ و کړه کله به چې په لاندی
قدسره په کوڅه کې روان و نو ماشومانو به له کړ کیواو یا مونه په ځانگړی
سندرې ډول دا سندره ورته ویله چې .

شا اغانه دی بلادی .

شا اغانه دی بلادی

دا بی دریمه میاشت وه چې له کوره لری مسافر شوی و. خوشی
بی په کور کې مور او خويندو به ده پسې او پکې توپولی. ځکه چې
دی خو په بل ډول حال کې عسکر شوی و. که څه هم ډېرو خپلوانو به
بی مور او خويندو ته دا دادرکا وه چې عسکری دستر گوپ دی

تیرپری بیرته به راشی موږ هم دا دوره تیره کړه خود موږ به یی سترگی
را ډکی شوی سر به یی وږو راوه وبه یی ویل چی .

هو- تاسی هم تیره کړی خوهنه وختونه او دا ډیر توپیر سره لرلی
اوس دسره اور سره مقابله ده ،خه او رو ،خه گورو ،خه کیږی . اوخه به
لاوشی .

به دغه ورځ یی چی لالا بازو هم کورته دننه کړ . نو د صالحی ترور
به کله په شونه ونړی خندا را پر کیده او کله به یی په سترگو کی داوښکو
خه تاو را تا وشوه . خولا لا باز ونه غوښتل چی د هغی د خوشالی به
در دمنده غم پتی واچوی ځکه یی په خندا او خړشی همدا ورته ویل چی .

- پختوری شکر و کاږه دنگور خاونده شوی . داوږه خړه نه ده .
خوبی وکړه خوشالی وکړه او . . . لالا باز و دکوخی دکلانتر په
څنک کی ناست و . ډیر نور نږدی او اری گاونډیان هم راغلی وود
چاپو پمالی تر نگیدی په کوټه کی بل ډول حال و . د سازغی هم بل ډول
انگازی کولی بهری خواته دچا خبره د نقلو باران و . نقل ډیر و خړ
کله به چی یو یا دو ، دانی چاو خوړل نو گونگسی به یی یوه او بل ته
سره وکړه وبه یی ویل .

- وخوړه به نقل دی ،خو یو یو ټکی سخت تریخ دی .
به نقلو کی ترخه او خواږه هم سره گډ شوی و خو یی خواږه ته نه
پاتی کیده او تریخ یی ترخو ته ،خو سره لږدی هم دوی له ترخواو
خوږی مزی د سازخوږ و هم پته سپارلی او په غوږو به لگدی چی :

انار ، انار اناری نو برمن . . .

که دروغ جن نه شم نو سندرغاړی یواځې همدا یوه سندره نه ویله .
 د ساز په مفا موکی به یې ډول ډول سندرې راغبر کولی . هغه هم یې
 سندرې وې . خودا چې پورتنۍ سندره به یې ویله نو هغې په دده په خوله بل ډول
 سزه کوله . او ټولو به سروته ورته پورول دا چې ولې زمانه په نظر ممکن
 دهغې خوند اورنگ په دهر سړی د ژوند په یوه څنډه لگیده بچکه د هر چا
 خو هیڅه ولا لگلو به هم چې دا سندره اوریده نو بیا به یې خپل شکیدلی ژوند
 دنازولۍ زوی عسکری ، د دهرمنۍ وچۍ شونډلی . دا به یې
 تنگوستر گڼو په تیارو هغې خواته د فکر په لیدۍ سند کی ډوب ډوب
 کیدل . لځای پر لځای به ودرید . خو بیا به یې فکر شو چۍ د زوی
 کوزده یې ده . کوزده . و په پوریده اور اوچت به شو . دده یوه پغه خبره
 خبره وه . هغه دا چې ده به تل د دکاندارانو او مالیتوالو په منځ کی کوله چې
 « که دا تپل شوی جگړه نه وای . زموږ په زړونو کی به ولې هر شیبه
 دغم دېگو نه په پراس راتلل . ولې به میندود خپل زمانو په باب چۍ د
 هیواد ننگه کوی درانه درانه خوبونه لیدل . ولې به زموږ ماشومان د پلار په
 اوسنۍ او نخوانمر که مینه کی را لویدل ؟ »

دا خبره په دښتیا هم ټیکه خبره وه . درنه خبره وه . ترڅی اوڅوړی مزی
 یې دواړه درلودی . بچکه به څوک پر هیدل او څوک نه خولا لا گلو پری پوهیده .
 هو . بیه سړی پوهیده .

د لا لگلو د زوی د کوږدی شې وړمې تیری شوی . ډیره موده په دی
 منځ کی تیره شوه زوی یې عسکرو . هوليکونه یې ورته راغلی وو چې جوړ
 او روغ دی . خود هغو لیکونو لړۍ روانه وه پو شمیر نور لیکونه چۍ په
 هغو کی دم د خپلې کوږدی په باب او د خپلې پیغلۍ په باب پلار ته څه لیکلی
 وو هغه لاندو و رارسیدلی . هو ، هغه په لاری ووچۍ دی د دښت په یوه

جگره کی نهی شوی و او به روغتون کی وچی دلا لا گلود کان ته خبر راھی
چی دده زوی شاها تپی شوی دی. دده سر باز محوی .
هنه نازولی زوی :

لا لا گلود دغه خبری سر هسم په خان نه وپوه شوی . شکید لی او
رنک رنگ دو کان پی همداسی د کوخی دلار و و پر مخ خلاص
پر بهود غرمه وه . دا وری تکه غرمه . دا چی دلا لا گلود په
دکان کی غه نه و و نو هر چا به پواخی ور کتل او تری تیر پدل .
دکان خلاص و شاوخوا دکانداران پی هم نه و و خبر کړی . هغوی هم
حیران وو . کله چی دده بیرن په کوچه تیریده ، نو خپل خاوند پی هم
ونه لیدل و وړاندی پوه گاونډی داپوښتنه تسری کړی وه چی لا لا
گلود روغتون ته راھی که نه ؟ محای پر محای شوه . محکه چی په روغتون
کی په دغو وختو کی پرته له دی چی عوکه باید د زخمی غړ واورې بله
خبره نه وه . او ددوی محوی هم سر باز و دهنی خراار کی په بخوله کی ژبه
نه اوښته پواخی پی لکه گونکی دا خبره وکړه .
گلود . گلود ...

روغتون ته - به روغ ... روغتون ته .

او د کور په لور په هغی تنکه کوچه کی چی په هر قدم کی پی د خپل
نازولی محوی ما شوستوب وریا دیده روانه شوه . نه پوهیده چی څنگه به
رسید لی وی . خود هم زبیری پی په خپلو په ورو رسنو لونیو ته هم تردروازه
وردننه کړ . او په غم و هلی غوی پی ورته وویل .

- پلار مو روغتون ته تللی لکه چی پوره شوم . هو . پوره .

لا لا گلود په هغه ورځ تر ناوخته را معلوم نه شو . په روغتون کی و .
زوی پی لتاوه . هغه پی موندلی و هغه سر باز زوی . هغه با تور پی چی

جنگیدلی و او جنگیده. هغه یی وړونده جوړو. یواځی په یو پښه لکیدلی
و. هویوه پښه یی تپي شوی وه.

ناوخته وچی کورته راغی. د کور په تاوده غم یی او په توی کړی.
دده خبری لاپای ته نه وی رسېدلې چی د میرمنی سترگی یی د کوزدی
په دستانال کې دوی دوی کیدی. دهنه دخوانی دهنه د کوزدی دهنه
د نوی ژوند. او کله هم دهنه د درد ارامانو نه په یی کسول. خو بیا یی هم
په دی تسلی وشوه چی ژوندی دی.

د کوهی کاوند پان تر او بځی ورته راتلل. پوښتنه په یی کوله.
چا په ورسره ژل او چا به بیا هم تسلی وړ کوله. لازمی مازدیگر لوړو
چی لالا بازو بیا د دوی د دروازی په مخ کې تیریده او د ژړا غږ یی
واوړید. حیران شو. دایی په فکر کې وړ تیره شوه چی شو ورځی دمنه د
دوی نه کوره غوسه په خوښی تیریده. خوښی وی. سازونه وو. او نن بیا
ژړا او بده ورځ اوری. کورته ورنه شو. دللا گلو په غږی څیره یی
سترگی ولکیدی. په ده باندی دهنه د لپه اغیزه ونه کړه ځکه هغه شو ورځی
منځکی په څه خوښی دی دهنه کورته ورننوتلی و. هو. خوښی او دهنه
سندر غاری سندر په ویل په یی «انار. انار انارې نویر من» دده تر
هوږو غوږو کیده. خود هم هغه ساز په غږو کې یی له هم هغه ځایه غږ بل ډول
چینی او فریادونه او ریدل کیده. په هر ډول د لالا کلوژی په کینه پښه کلک
تپي شوی و. څه موده یی په هغی باندی دارو درمل ولگول خود هغه کینه
پښه نوره ددی نه وه چی دده دتن پتی به نور یوسی. دهنه کینه پښه نوره
د گرځیدنه وه نو ځکه ډاکترانو دده پښه پری کړه او دی تر هغو چی
د مصنوعي پښی لپاره برابریده په په هغه روغتون کې لکه یو وزی مرغه
پروته و. د کوهی ملگری به یی پوښتنی ته راتلل. او دده پوښتنه

به بی کوله خود ده به او چته روحیه او هغه د کوهی د سرهاری نشه ده.
به سترگو کی لاره دی د کور نازولی زوی و خو به سترگو کی بی هم د وطن
د ناز نشه به هوډ کی لکه د مور او کورزی سینه او پشته اورا او پشته .
له ده هغه چی به بی سلکرو پوښتنه و کړه چی .

- د جگړی په باب غه فکر کوی .

نوبه بی په ترخه موسکا کی ورته وویل .

جگړه جگړه ده به جگړه کی حلوانه ویشله کپړی به جگړه کی انسانی
روح نارا به وی هغه غه چی به اوښکواو وینور اتول شوی او ودان شوی
وی هغه جگړه خوری د داسی شی په باب باید غه فکر و کړو ؟
- تا سوخه فکر کوی ؟

دهغوی به هم چپ پاتی شول . هو . چپ .

د لا لاکلوزوی گوډ جوړ شو . دهغوی به خوار ژوند کی لویه نیک مرغی
همدا وه چی زوی بی جوړ شو . هغه زوی چی دنا اعلام شوی جگړی به
لعبو کی و جنگید او جنگید و کی تمی شو . او بالاخره جوړ شو . دهغوی به
کور کی دهغه به جوړید و سره نوی رنابله شوه . مخکه به لا لاکلوتل دا
دا خبره کوله چی .

- که د اتپل شوی جگړه نه وای نور مونږ به گریوانو به ولی اوښکی
لاری لاری روانی وای ولی به موماشوما نوبه ژر اپیژند له ؟ او ولی به مونږ
د پیغلو پیغلو تی اوښکی د سترگو په کاسو د غم خپو بوی او بلی خواته اړولی
را اړولی ؟ هو . ولی ! لا لاکلوډیره موده وروسته غه خرشی مرشی و سوند .
او د خپل زوی د واده بند و بست پی و کړ . دهغه بخوی اوس هسی عادی سړی
نه و مخکه چی هغه ته اوس هر غه معلو و هغه د تور تم په گروانه کی . د پیچیدو
رناوی لید لی وی . هغه اوس په هیواد کی به یوه لوی واقعیت پوهید
چی هغه جگړه وه هغه جگړه چی ده او دده په شان خواران په کسی

سو خیدل . هو ! دهنه واده پیل شو . دهنه دواده په ورځ هم ددوی
په کور کی هغی پیکلی سندرې بیا هم هغه انگازی کولی لکه چه کوڅو
دخلکو هوږ وته به ورتلی چی .

انار . انار اناری نو برمن

دوسیپ تازه دست دلبرمن ...

په هغه ورځ دللا کلو دزوی دواده خوشالی وه . ددوی تر لږو
خپلوانو په هغی خوښی کی ځانونه سخت ستړی کړل . خوښی اتنونه ،
سندرې چی څه بی چی له لاسه و شول هغه بی و کړل . دللا گلوزوی هم
ټول ماگری را بللی وو . خوز یا تره دده په عمر ماگری بی دده سره یو
ځای عسکری ته تللی وو .

هغوی هم عسکر وواو او دخلل ماگری په واده کی بی دخوشایو
نصیب نه و . هو . بی نصیبه وو .

خلک واره زاره په ډولی پسې لاپل . په لالا کلو او دده په کورنی
باندی دا ورځ داخر ورځ وه . ډولونه ، سندرې ، نڅاوی خود چا
خبره . په خر و ارونو وی . قوله ورا دنا وی کورته په خو ښو کی
ورغله . او په خوشیا لویی ډولی دللا کلو دکور په خوا را روانه کړه
لایی دساز غوره اری او ریدل کیده چی ددوی کوڅی ته ددوی تر
ډولی خوشی ددوی دگاونډیو ددو شهیدا نود جنازو ډولی هم
را رسیدلی وی دهغوی دواده ډولی هم دسا زونوپه څپو کی راورسیده
هو : د سرک او ژوند ډولی دتنگی کول چنی کوڅی په اوزدو کی . اود
انار انار اناری مو برمن - دسندرې په څپو کی مخامخ شوی !!!

۱۳۶۰

- ۱۱۲ -

خاقي رشيد د غلام سخي رشيد زوي د غزني
ولايت په رشيدانو کي په ۱۳۳۵ کال کي
زيږيدلى دى . لومړنى زده کړي يې په
رشيدانو، دلسي دوره يي د شلگر او د منايي
په لېسو کي پي ته رسولي دي . په ۱۳۵۵
کال کي دکابل پوهنتون د ادبياتو او بشري علومو

د پوهنځي په پښتو څانگه کي داخل شو . لسانس او ماستري زده کړي
په همدغې پوهنځي کي سرته رسولي دي . له ۱۳۶۰ کال را په دې
خوا په پښتو څانگه کي داستاد په توگه دنده ترسره کوي . د پښتو
اوسنيو ادبياتو په برخه کي څېړنې او تدرېس کوي . د ونډم شعر هم وايي
دغه « ډولې » يې د لنډو کيسو او سرني چاپي جونگه دي .

د افغانستان د ليکوال انجمن

۱۵۹